

EEN 'VOORLOPIG' STANDPUNT OVER HET AANBOD VAN GENADE

Willem Westerbeke

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2003**

VOORWOORD

'Voorlopig' noem ik mijn standpunt, niet omdat de *waarheid* verandert maar *wij* kunnen veranderen. Ons inzicht in de waarheid is afhankelijk van de verlichting van Gods Geest. En die verlichting kan vermeerderen, maar ook verminderen. Bovendien kunnen we door meerdere studie van Gods Woord van inzicht veranderen. Dan moeten we onze visie bijstellen. Dat is in zoveel dingen in ons leven. Het komt voor dat we onze mening moeten herzien. Dat wij moeten erkennen: *ik ben fout geweest. Of, ik ben verkeerd ingelicht.*

Het leerstuk van de aanbidding van Gods genade, is al op de Synode van Dordrecht uit verschillende gezichtspunten toegelicht. Zoals ook al de andere dogmatische leerstukken. Deze verscheidenheid is niet erg. Het is juist goed. De Heere heeft in de natuur een oneindig verschil en verscheidenheid geschapen in al Zijn schepselen. Daarin blinkt de wijsheid van onze Schepper uit. Wij moeten niet proberen om onze eigen bewoordingen omtrent de leer van Gods Woord anderen op te dringen. God schenkt anderen soms een dieper inzicht, waar wij nog blind voor zijn. Andersom kan het natuurlijk ook.

Het leerstuk van de uitwendige roeping, waaronder de aanbidding van genade valt, gaat ons eeuwig welzijn aan. Hoe jammer, hoe intens jammer is het, dat juist over hetgeen ons lokt en trekt tot onze eeuwige zaligheid, zoveel strijd is ontbrandt in de loop der eeuwen. Wat de mens het meest nodig heeft, wordt daardoor in diskrediet gebracht. Zou de satan, de grootste vijand van God en mensen, hierin geen hand hebben?

Het is niet de bedoeling om een overzicht te geven van de diverse standpunten onder de theologen. Die het wil kan het onderzoeken. Maar ons geloof in Gods woord is een persoonlijke zaak. Wij kunnen het niet doen met de beschrijving van een predikant. Zelfs niet met die van een nationale synode. Wat we persoonlijk in Gods woord mogen zien en ondervinden vormt ons standpunt. Maar dat moeten we wel toetsen aan de geloofsleer van de kerk van alle tijden.

Met dit voorlopig standpunt wil ik de jonge mensen die ernaar gevraagd hebben, een richtlijn geven. Om niet te snel te oordelen of te veroordelen, maar liever het grote nut wat door de algemene roeping tot ons komt, ter harte te nemen.

Geschreven in 1995 en aangepast, medio 2003.

Middelburg,

W. Westerbeke.

Mijn standpunt over de aanbidding van genade is niet anders dan wat er staat in de "Dordtse leerregels".

*Hfd.2 art.5 "Voorts is de **belofte des Evangelies**, dat een iegelijk, die in de gekruisigde Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Welke belofte alle volkeren en mensen, tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moet **VERKONDIGD en VOORGESTELD** worden, met **BEVEL van BEKERING en GELOOF**."*

*Hfd.3/4, art.6 "Dat er velen, door de bediening van het Evangelie geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in **Christus**, door het Evangelie **AANGEBODEN** zijnde, noch in God die door het Evangelie **roept** en zelfs ook dien Hij roept verscheiden gaven meedeelt, maar in degenen die geroepen worden..."*

Hfd.3/4, art.8 "Doch zo velen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in Zijn Woord wat Hem aangenaam is, namelijk dat de geroepenen tot Hem komen en geloven, de rust der zielen en het eeuwige leven.

Aanbidding of een Goddelijk bevel?

Deze omschrijving is mijns inziens, bijbels en onovertroffen. Er staat niets in wat dubbelzinnig of ingewikkeld is. Toch wordt het verschillend uitgelegd. Vooral over deze zin uit Artikel 8 waar gesproken wordt over *de roeping van zondaren door het Evangelie*. Aan hen wordt Christus verkondigd en voorgesteld, met bevel van geloof en bekering. Artikel 6 noemt ditzelfde: *Christus door het Evangelie aangeboden*.

Het eerste wat opvalt is de vraag of de opstellers van deze artikels met 'aanbidding van Christus' hetzelfde bedoelden als met 'Christus wordt allen verkondigd en voorgesteld'. Taalkenners schrijven dat er in het Latijn *offere* staat: voorhouden, tonen, aanbieden, offeren. Volgens het Nederlands woordenboek is aanbieden: vrijwillig, of onder voorwaarde iets ter beschikking stellen. Vergelijk ons woord *offerte* en het Bijbels woord *offeren*, aan God iets overdragen.

Voorstellen en aanbieden worden door Latijns schrijvende theologen *proponere* en *offere* genoemd. Deze Latijnse woorden zijn equivalenten; ze hebben dezelfde betekenis.

Anderen gebruiken het Latijnse woord *oblatio*. Dat betekent: *het voorhouden, aanbieden*. In hfd. 2 art. 5 spreken de opstellers van de Dordtse Leerregels over de belofte van het Evangelie, die verkondigd en voorgesteld moet worden met bevel van bekering en geloof. Omdat 'voorhouden' hetzelfde is als 'voorstellen' welk woord de opstellers al in hfd. 2 art. 5 gebruikt hebben, ligt het voor de hand dat ze in hfd. 3/4, art 6 bewust een ander woord gebruiken, waardoor nog wat duidelijker de betekenis van de *vrije genade* wordt aangetoond, nl. *aanbidding*. Dat drukt tevens de ernst uit en dat het over dierbare goederen gaat in de algemene roeping. Zoals er volgt: Art. 8 hfd.3/4

"Doch zo velen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoond ernstig en waarachtig in Zijn Woord wat Hem aangenaam is".

Wat is er al veel over het woord *aanbod* gediscussieerd! Persoonlijk gebruik ik het woord niet, omdat het in mijn jeugd zo fel bekritiseerd werd. Maar ik ben het met J. van Woensel eens, *dat hij niet wilde veroordelen die het woord aanbieden in een gezonde of bestaانبare zin gebruiken*. Zie blz. 19, *Vervolg op Zedige bedenkingen over: Het schenken in de Heidelbergse Catechismus* enz. door J. van Woensel, lidmaat der Gereformeerde Gemeente te Amsterdam, 1782.

Ik heb meerdere malen met indruk in mijn ziel en licht van Boven - toen ik inwendig in grote verwarring en bestrijding verkeerde en in het kerkelijk leven veracht en verdacht werd - de passage van hoofdstuk 2 en 3/4 Artikel 5 gelezen en herlezen en vergeleken met Gods Woord. Ik ben onder de indruk gekomen van de wijsheid en de voorzichtigheid, en niet minder van de ernstige aandrang en grote ruimte waarmee de auteurs van de Dordtse Leerregels zich uitdrukken. Laten we hun visie eens goed bekijken.

Aanbieden van *de goederen door Christus verdiend*, is een beeldspraak ontleend aan *de markt van vrije genade*, volgens Jesaja 55:1. *O alle gij dorstigen, komt tot de wateren en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk*. Hier wordt een nodiging gedaan tot hongerigen en dorstigen die iets zoeken en willen kopen; maar in geen geval zoeken ze op de markt van *vrije genade*, waar alleen goederen zonder prijs en geld verkocht worden. Op deze markt worden de goederen van Christus aangeboden, onvoorwaardelijk en voorwaardelijk. Onvoorwaardelijk, omdat het zonder geld is en de voorwaardelijk omdat men zijn eigen kooppenningen niet mee mag nemen. Op de geestelijke betekenis gaan we nu niet dieper in.

In deze beeldspraak zou een menselijke gedachte kunnen liggen, dat kopers enigszins vrijgelaten worden in hun keuze. Een aanbieding is vrijblijvend. Ik spreek nu theoretisch. Want in gewoon koopmanschap is er normaal gesproken, geen sprake van goederen die gratis verstrekt worden.

Maar wat zegt de Dordtse Leerregels over de prediking en over de belofte des Evangelies? Ze moet voorgesteld worden, met bevel van geloof en bekering!! Nu, dit gaat verder en dieper, en is kernachtiger en indringender dan aanbieden!!

Deze prediking is Gode behagelijk en voor de mens onmisbaar. Wij moeten ons hierover eens serieus gaan bezinnen. Er zijn mensen die *aanbieden* te ruim vinden. Ach, wat is een mens toch blind in de oneindige ruimte van het zalig Evangelie van Jezus Christus! Aanbieden is eigenlijk te zwak, te oppervlakkig

uitgedrukt. *Aanbieden kan in natuurlijke zaken vrijblijvend zijn, hoewel de aanbidding van God in het Evangelie dat vanzelf nooit en te nimmer is. Juist daarom hebben de auteurs van de Leerregels dit woord aanbidding ook praktisch niet gebruikt. Het Evangelie is in zekere zin geen aanbidding, maar een Goddelijk bevel en een kracht Gods tot eeuwige zaligheid als het met geloof samen gaat.*

Wie of wat wordt ons aangeboden?

Een volgende vraag is: Wie of wat wordt ons voorgesteld of aangeboden? De Leerregels zeggen: Christus, door de belofte van het Evangelie. Wat houdt dat in? *Verzoening met God, door het geloof in Christus.* Het zou verward klinken als we zeggen: de roeping, of wedergeboorte wordt ons aangeboden, want dit is de bevindelijke weg waardoor wij tot God komen. Vandaar dat in art 12 hfd.3/4 de Dordtse vaders zeggen:

En dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, opwekking uit de doden en levendmaking, waarvan zo heerlijk in de Schrift gesproken wordt, dewelke God, zonder ons, in ons werkt. En deze wordt in ons niet teweeggebracht door middel van de uiterlijke predikatie alleen, noch door aanrading, af dergelijke wijze van werking, dat wanneer nu God Zijn werk volbracht heeft het alsdan nog in de macht des mensen zou staan, wedergeboren te worden of niet wedergeboren te worden, bekeerd te worden of niet bekeerd te worden..."

Hetgeen ons voorgesteld en gepredikt wordt is dus volgens Art 5 hfd 2: "Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk die in de gekruisigde Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe". Ziet u het grote doel wat onze vaders op het oog hebben? Niemand minder dan de gekruiste Christus. Het kan ook niet anders. Die Christus kent zal in eeuwigheid het met niets minder kunnen doen. Want de Vader heeft nergens anders Zijn welbehagen in dan in Hem. O, onuitsprekelijk wonder dat Hij aan zulke diep gevallen mensen wordt aangeboden! Ja, dat Hij Zichzelf wil aanbieden. Als daar wat van ondervonden wordt, wordt deze leer zeer dierbaar. Dit is het zalig Evangelie waar de engelen over verwonderd zijn en waar wij, al we in Hem geloven eeuwig God voor zullen verheerlijken, met al Gods kinderen.

Voorwaardelijk of onvoorwaardelijk?

Een groot aantal theologen voegden bij *de aanbidding van genade* het woord **voorwaardelijk** toe. Aan onbekeerden wordt Christus niet aangeboden, maar alleen

aan overtuigden wordt Hij onvoorwaardelijk aangeboden. W. à Brakel schrijft in de Redelijke Godsdienst, deel I, hfd. 6, no. 22:

"Het is Gods goedheid de onbekeerlijken het Evangelie met een *voorwaardelijke* belofte voor te stellen en 't is der mensen plicht dat Evangelie te gehoorzamen; de verkiezing verhindert hen niet, maar hun eigen boosheid en daardoor wordt God verheerlijkt als Hij hen om hun eigen ongehoorzaamheid veroordeelt."

Christus wordt allen **verkondigd en voorgesteld** onder **voorwaarde** van bekering en geloof. Deze uitdrukking wordt niet letterlijk in de Dordtse Leerregels gevonden. ***Het woord voorwaarde in verband met Evangelieverkondiging komt ook nergens voor in de Bijbel.*** Maar de zaak zelf wel. En dikwijls ook. De theologen die bezwaar maakten tegen een onvoorwaardelijk algemeen aanbod stelden echter niet dat onbekeerden niet aangesproken moeten worden. Integendeel, iedere prediker behoort onbekeerden heel ernstig te waarschuwen. En Christus en Zijn liefdedienst hen met alle mogelijke middelen aan te prijzen.

Dr. C. Steenblok sprak wél van een eis tot geloof en bekering, maar niet vanuit het Evangelie, maar vanuit de schepping naar Gods beeld, en de wet. "De Heere openbaart er Zijn heilig recht toe, om dat te eisen, vanwege de schepping naar Gods beeld, ... het is de plicht van de zondaar het gebod om te zetten in een gebed." Geref. Dogmatiek, no. 1057, 1624, enz.

Deze visie van dr. Steenblok heeft te maken met het feit dat hij de eis van bekering en geloof plaatst onder de bediening van de Wet. In "De Wachter Sions" 25-2-1955, schrijft hij: "Geloof het Evangelie, is een eis van de Wet, gecoördineerd aan het voorafgaande; Bekeert u!"

"De Wachter Sions" 5-3-1954: Sprekend over de eis of voorwaarde van het zaligmakend geloof, verbonden aan het algemeen aanbod, zegt hij: ... "Dat die eis of voorwaarde tot de mens die onder het aanbod ligt in de geestelijke doodsstaat der zonde, niet komt als een genaderijke eis van het Genadeverbond, - dat geen voorwaarden heeft, maar onvoorwaardelijk is, - maar onvoorwaardelijk is naar eigen wezen; en óók niet als een bepaalde verzachtende eis van de uiterlijke bediening van het Genadeverbond, maar als een eis of voorwaarde van het Werkverbond."

Deze uitdrukking kunnen wij soms bij meerde oude theologen vinden, maar dan vanuit een Evangelisch standpunt. Justus Vermeer schrijft in zijn oefening over het Genadeverbond, in de Keurstoffen: "Al de eisen zijn hier beloften en vloeien voort uit het verbond. ... Zie, vrienden, hoe het Genadeverbond geen voorwaarden of conditiën kan hebben. Dan ware het Genadeverbond wederom een wet geworden; de wet alleen eist en schrijft plichten voor."

Echter moeten we er goed opletten *dat deze dogmatische omschrijving van geboden Evangelieplichten* bij de oude schrijvers geen afbreuk deed aan de plicht om in Christus te geloven, zoals deze in de uitwendige roeping tot elke hoorder komt.

Vermeer zegt in zijn Catechismusverklaring, Zondag 46, eerste deel:

"Hier zou men kunnen vragen: *Wanneer het dan zo is, dat een vijandig, onbekeerd mens geen Vader in Christus tot God mag zeggen, mag hij dan in het geheel niet bidden?*

Wij antwoorden hierop:

Dat het zijn plicht is en blijft. God eist het van hem en beveelt hem in Christus te geloven, en dus met Christus in de armen in waarheid tot God als Vader te naderen. En dus ook alles, op grond van de volmaakte gehoorzaamheid van Jezus, van God als Vader gelovig te begeren. Hier uit volgt dat hij niet kan. Hij mag niet liegen, en evenwel moet hij bidden. Deze engte moest werkzaamheden in zijn ziel veroorzaken." Het is heel jammer dat dergelijke Schriftuurlijke geboden nagelaten wordt!

Dr. Steenblok schrijft in "*Om de oude waarheid*", blz. 89:

"Het gaat er in feite om of het aanbod voorwaardelijk of *onvoorwaardelijk* is. Wederbarende genade is herscheppend en niet aanbiedend van aard. Alle zaligmakende goederen, dus het 'wezen des verbonds' worden onvoorwaardelijk door Christus geschonken. De Gereformeerde vaders hebben geleerd dat de uitwendige roeping- of zo ge wilt: het aanbod van genade voorwaardelijk van inhoud is."

"Om de oude Waarheid", uitgave Gouda, 1978, blz. 166 e.v. schrijft Dr. Steenblok, als reactie op *het ontkennen van de noodzaak van overtuigingen gewerkt door Gods Geest*, blz. 133:

"In Hfd. 2 art. 5 (Dordtse leerregels) wordt echter de toezegging van de belofte voorwaardelijk gesteld nl. met *bevel* van bekering en geloof. Het Evangelie wordt hen hier niet geopend, maar *voorgesteld in verbinding met bekering en geloof*. (...)

Nog eens zij het gezegd, dat de uitwendige roeping is, een op zichzelf in de geestelijke doodsstaat latend, louter aanradende, zedelijke werking van het Evangelie, ongenoegzaam om het hart des mensen te vernieuwen."

Het is opvallend dat Dr. Steenblok het Evangelisch *bevel* in een *voorstel* verandert. Terwijl Johannes schrijft: *Dit is Zijn gebod, dat wij geloven in den Naam van Zijn Zoon Jezus Christus en elkander liefhebben, gelijk hij ons een gebod gegeven heeft*. 1 Joh. 3:23. In de prediking van het Evangelie dit gebod te beperken tot overtuigde zondaren, en het voorleggen als een voorstel voor onbekeerden, is de genade van onze enige en dierbare Verlosser en Zaligmaker beperken in de uitwendige roeping. Met smart moet het gezegd worden.

Ds. F. Mallan zegt in een referaat voor de KLS:

Op zich heb ik geen bezwaar tegen de uitdrukking 'aanbod van genade', mits men er niet onder verstaat *een ter vrije beschikking stellen, alsof de mens naar eigen goeddunken kan aannemen of verwerpen*. Nòch wederbarende genade, nòch schuldvergevende genade kan ooit door een predikant ter beschikking worden gesteld. Onvermijdelijk komt men dan tot een algemene verzoeningsleer. Daarom heeft Dr. Steenblok er altijd op gewezen, dat als men de term aanbieding gebruikt, er altijd sprake is van en *voorwaardelijke aanbieding*. Niet dat er in de mens een bepaalde

zielsgesteldheid wordt vereist, wil God Zijn genade verheerlijken; dat zou inderdaad remonstrants zijn. Wel echter dat het noodzakelijk is dat een mens als een doodschuldige zondaar tot Christus komt. Van nature is de mens altijd nog te rijk. Het fijne lijnwaad van al onze vrome godsdienst en eigengerechtigheid zullen wij moeten verliezen, om als een arme, naakte zondaar God niet meer uit handen te kunnen vallen. (Verslag RD 10-5-1982)

Let op het verband in dit betoog van ds. Mallan. Hij stelt het niet zó voor dat men met de aanbidding van genade zoals de oude schrijvers het leerden, tot de algemene verzoeningsleer komt. Maar als men daarbij veronderstelt *dat een mens naar eigen goeddunken kan aannemen of verwerpen*.

Nogmaals art.5. "... dat de belofte van het eeuwige leven door het geloof in Christus alle volken en mensen zonder onderscheid moet verkondigd en voorgesteld worden, met **bevel van bekering en geloof**". Het gaat nu even over de laatste zin. De prediking is niet vrijblijvend, het is een Goddelijk bevel om zich te bekeren en te geloven. Moeten we 'bekering' hier zien als een voorwaarde om in Christus te geloven? Neen, m.i. in een zekere zin niet. Want dan verplaatsen we Gods bevel naar de bevinding van mensen. Trouwens bekering is *geloven in Gods woord en Evangelie*, al is er dadelijk het vaste geloof in Christus niet. Laten we toch vasthouden aan de eenvoudige bijbelse uitdrukking: "Bekeert u en gelooft het evangelie!" Hier mogen we niet redeneren uit onze doodstaat. Dan ontduiken we Gods eis en bevel. Het gevolg ervan is een dodelijke lijdelijkheid. En dan krijgt God de schuld van onze onbekeerde toestand. Och, dat de Heere door Zijn onweerstandelijke kracht die eis eens diep in ons hart graveerde! Wij moeten niet wijzer willen zijn dan de Heere. Hij heeft het goede met ons voor.

God geve dat deze leer, die zo belangrijk is voor onze eeuwige zaligheid, eens meer een stof tot bezinning mag worden, en minder tot ruzie. "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van Zijn weg en leven. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?" Ezech. 33:11.

Nu de andere kant. Onze Dordtse vaders spraken ook regelmatig op de Synode *over de beloften van het evangelie onder conditie, onder voorwaarde van bekering en geloof*. Dat is toch vanzelfsprekend. Al zou het niet eens letterlijk uitgedrukt worden. Het is ook niet nodig om dat toe te lichten. Wij geloven toch allen dat Christus gepredikt of aangeboden wordt onder **voorwaarde** dat de mensen hun zondig leven verlaten, hun eigengerechtigheid verloochenen? Of anders gezegd, *dat ze met hun zonden tot Jezus gaan, zoals ze zijn*. Bekering gaat aan het geloof in Christus vooraf, of gaat er mee samen. Bekering is geen voorwaarde om tot Christus te komen, want we moeten komen als goddelozen. Maar bekering en geloof is wel een voorwaarde om in het eeuwige leven te gaan.

Laten we een korte conclusie trekken:

Aan de roeping of levendmaking gaat geen voorwaarde vooraf.

Aan het geloof in Christus gaat geen voorwaarde vooraf om iets te verdienen, maar wel is er sprake van een voorgaande zielsgestalte, overtuiging van zonde, verlaten van de zonde, enz.

Aan de belofte van de eeuwige zaligheid is altijd een voorwaarde verbonden: het geloof in Christus.

Ter verduidelijking volgt hieronder een citaat van Th. Halyburton uit 'Het groot belang der zaligheid', blz. 264. "Gelijk wij moeten weten dat Hij aan ons wordt aangeboden, zo moeten wij ook de voorwaarden, waarop Hij wordt aangeboden, verstaan. Dat Hij om niet wordt aangeboden, verhindert niet dat zulks op voorwaarden geschiedt. Wanneer iemand aan een ander een som geld aanbood, indien hij het **wilde** aannemen, dan zou van zoenen kunnen gezegd worden dat hij het aanbiedt op voorwaarde, en echter om niet. Evenzo zijn de voorwaarden des Evangelies op welke de Heere Jezus wordt aangeboden. Allen die Hem willen aannemen en gebruik van Hem maken, zullen Hem deelachtig worden". (Citaat door Ds. Mallan aangehaald in DWS 2-4-82.)

De gelijkenis van de koninklijke bruiloft

Laten we nu proberen om aan de hand van een voorbeeld uit de Bijbel de algemene roeping of aanbidding, voorwaardelijk of onvoorwaardelijk toe lichten. We zeiden al dat aanbieden een dubbele betekenis heeft. Dat komt duidelijk uit in de gelijkenis van de koninklijke bruiloft, Matth. 22:1-14.

Het koninkrijk der hemelen is de kerk van het Nieuwe Testament. De koning is de Vader. De Zoon is Christus. De dienstknechten zijn de evangelieprekers. De bruiloft is de geloofsvereniging met Christus, begonnen in dit leven, voltooid in de hemel. De genoden zijn de mensen tot wie het Evangelie komt. De genoden weigeren. Er worden *andere* knechten gestuurd. Dit behoort ook onze opmerking te hebben. Sommige knechten legen zich veel toe op het bevindelijk leven. Déze knechten leggen nog meer de nadruk op de roeping. Zij gebruiken sterker aandrang en beweegreden: "*Alle dingen zijn gereed; komt tot de bruiloft*". Niets geen voorwaarden: Alle dingen zijn gereed. Een krachtig bevel: *komt!* Een uitnodiging, een aanbidding: een overvloeiende bruiloftsmaal.

En toch onder zulke veelbetekenende voorwaarden. Welke? Hun akker, hun koopmanschap, hun vrouw moesten ze verlaten. Die beroepen zijn hier een beeld van een werelds en zondig leven. Daar hebben de mensen het een hele dag druk mee. Daar geven ze hun liefde aan.

Wat is het resultaat? Ze worden vijandig. Ze verachten de prekers en sommigen van hen doden ze. De koning wordt heel boos en stuurt soldaten die *de stad in brand steken*. We kunnen eruit leren waarom de Heere de oude Joodse kerk verliet. En dat Hij duizenden verharde Christelijke kerken overgaf aan de verwoesting. Het *in brand steken* betekent ook het eeuwig straffijden in de hel.

De aanklacht luidt: De genoden waren de bruiloft niet waardig. Niet waardig is een verwijt. Ze krijgen niets van de bruiloft want **ze willen niet komen**.

Dezelfde knechten krijgen dezelfde boodschap tot een andere categorie mensen. Volgens Lukas 14:21 tot de armen, verminkten, kreupelen en blinden, die op de uitgang van de wegen staan. D.w.z. die mensen hebben geen beroep. Ze zijn vol verwondering dat zij zo'n uitnodiging krijgen. Is de lering hieruit dat ze geschikter waren? Integendeel, ze zijn nog minder geschikt. Maar *ze willen komen*. Is dat de vrucht van hun vrije wil? Lukas vertelt het geheim: "Dwingt ze in te komen, opdat Mijn huis vol worde". O, Goddelijke liefde, evangeliedwang en de trekking van de Vader zijn onweerstaanbaar. De Heere Jezus noemt dit de lering van de gelijkenis: "Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren". Dat is de reden waarom de laatsten willen komen. Tegelijk zien we de *orde* die Jezus aanhoudt. De knechten werken als ze de *roeping* preken niet met de uitverkiezing.

We moeten dus elkaar niet veroordelen over het woord aanbod. En een ander ook niet aan onze eigen woordenkeus binden. Of men het woord gebruikt of niet, als men de zaak maar heeft. Klinkt de ernstige, welmenende roeping door in de preek? Is de grote nood van de onbekeerde mens op het hart gebonden? Smeekt men de Heere of Hij de roeping krachtadig wil maken tot ware bekering?

Maar wij als toehoorders, beseffen we wel wat de roeping inhoudt? Jonge mensen, de Heere roept jullie. Hij roept je tot bekering. Denk eens ernstig na over de zaligheid en vrede van de dienst des Heeren. Getroost te mogen leven en zalig te mogen sterven om eeuwig bij de Heere te wezen, o, wie zou dat voorrecht niet begeren? Het gaat onze beschrijving te boven. Maak geen tegenreden ontleend van de doodsstaat van de mens. Hoe ver zijn we daardoor weggezakt in valse lijdelijkheid. We moeten het met smart constateren. De mensen pantseren zich als t' ware met rechtzinnigheid. Waar is de liefde tot ons eigen en elkaars eeuwig welzijn?

En toch is er nog hoop. Bij de Heere alleen, want bij Hem zijn alle dingen mogelijk. Zijn er dan beloften voor onbekeerden? We zijn het er allen over eens dat de beloften van het genadeverbond alleen Gods kinderen gelden. Voor *verworpenen* zijn er geen beloften. Maar wij moeten ons houden aan de geopenbaarde wil van God. Er zijn beloften voor onbekeerden, anders werd nooit meer één onbekeerd mens tot God bekeerd. Eén ervan is: "Ik heb nog andere schapen, die van deze stal niet zijn; deze moet Ik ook toebrengen". Joh. 10:16.

Zie ook: "Ik ben gevonden van degenen die Mij niet zochten," Jes. 65:1. "Zie Gij zult een volk roepen, dat Gij niet kende; en het volk dat U niet kende, zal tot U lopen, om des Heeren Uws Gods wil. Zoekt de Heere terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan terwijl Hij nabij is", Jes. 55:5, 6.

Nu, ik hoop van harte dat de jonge mensen deze dingen serieus gaan overdenken. Dat ze de nood waar we samen in het kerkelijk leven in verkeren, mogen inzien. En dat het

hen op de knieën zal brengen en dat ze het de Heere gewonnen geven. "Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen, en Ik zal met hem avondmaal houden; en hij met Mij", Openb. 3:20.

Tot besluit een citaat van Halyburton, 'Het groot belang der zaligheid', pag. 364. Hij schrijft uitvoerig over 2 Kor.5:20 "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege: Laat u met God verzoenen".

"Wij bidden u in de Naam van de ganse aanbiddelijke Drieëenheid, dat gij ons verzoek inwilligt. Wij zijn gezanten van Christus' wege, en God bidt u door ons. God, Vader, Zoon en Heilige Geest stemmen allen tezamen in dit verzoek. Nooit zijn er drie zulke namen in een smeekschrift, nooit drie handtekeningen in enig verzoek gebruikt geweest. O, zondaren hoe verhard moeten uw harten niet zijn, dat gij het verzoek, de smeking en vriendelijke nodiging van een aanbiddelijke Drieëenheid kunt weigeren! Al de liefde des Vaders, al de genade des Zoons, en al de zegeningen die in de gemeenschapsoefening met de Heilige Geest genoten worden, pleiten alle dat ge dit verzoek inwilligt. Kunt gij ons dit nu nog blijven weigeren, o zondaren, o rotsstenen, o harten, die harder dan de rotsen zijn?"

Artikelserie uit DWS 18-11-tot 2-12-1966.

De valse leer van de algemene verzoening

Nu zijn er, die in de 17e eeuw gesproken hebben van een drietal richtingen in het reformatorisch christendom. Zo beweerde David Blondel, een Frans theoloog in 1655 gestorven, dat er op de Dordtse Synode van 1618/19 tegenover de Remonstranten drie partijen of richtingen vertegenwoordigd waren.

Dat waren dan volgens hem de Supra-lapsariers, vertegenwoordigd door Gomarus.

Verder de Infra-lapsariers, die de grote meerderheid daar vormden.

En dan ten 3e de zogenaamd milder denkenden van het type van de Amyraldisten, die dan vertegenwoordigd waren door de gedeputeerden van Engeland en die van Bremen.

Daarom zou volgens genoemde Blondel, die zelf een Amyraldist was, de besluiten van Dordt de Amyraldisten niet veroordelen.

Dezelfde verhouding zou er ook geweest zijn op de Westminster Synode (1644-1649). Ook daar zou er een heel kleine minderheid geweest zijn, die de supra-lapsarische voorstelling huldigden. Dat zou alleen Twissius, een Engels theoloog geweest zijn, die de aloude leer van Perkins in dat opzicht voordroeg.

De grote meerderheid zou ook daar infra-lapsarisch zijn geweest.

En de voornaamste Engelse godgeleerden zouden ook al gesympatiseerd hebben met de school van Saumur, of het Amyraldisme. Daarom zou ook de Westminster Synode niets tegen het Amyraldisme hebben gehad, maar het voorgestaan hebben.

Hier te lande is het Amyraldisme met zijn leer van een algenoegzaamheid van Christus afgewezen. Zo al door de grote theologen Rivet, Voetius, Maresius, en anderen, zoals ook Brakel, zoals we al gezien hebben vroeger in de Wachter Sions.

We halen nu dan maar aan wat Petrus Curtenius zegt in zijn verklaring van de Catechismus, bij Zondag 7, I. p. 308. Daar luidt het:

"Evenwel zijn er enigen onder de onzen, zo in Duitsland, als in Engeland en Frankrijk, die deswege Universalisten genoemd worden, wijl zij stellen, dat God naar de grootheid van Zijn mensenliefde, Zijnen Zoon in de wereld gezonden heeft, tot een algemeen hulpmiddel voor de mensen, ja dat Hij ook voldaan heeft voor allen, hetzij dat zij geloven zouden of niet: doch zo, dat zij het geloof en de krachtadige toepassing der offerande van Christus niet, gelijk de Pelagiaansgezinden, van 's mensen vrije wil, maar enkel van Gods genade afleiden. (Dit was het gevoelen niet alleen van sommige Godgeleerden, op de Nationale Kerkvergadering te Dordrecht gehouden, inzonderheid van die van Bremen, maar ook van sommigen in Engeland, Joan Davenantius en Samuël Wardus, en in Frankrijk Joh. Cameron, Mozes Amyrant, Josua de la Placa, Hoogleraars te Saumur en anderen, met welken ook nog niet weinigen onder de Duitse Godgeleerden, voornamelijk in Pruisen, overeenstemmen."

"Daarentegen", zo besluit hij, "is het gevoelen van da Hervormde Kerk, dat Christus geenszins gestorven zij voor allen, maar alleen voor zeker bepaald getal van mensen, en dat Hij ook geen ander einde gehad heeft, dan alleen de uitverkorenen met God te verzoenen."

In Zwitserland werd het ook afgewezen, door F. Turretini en J. Heidegger en in het door de laatste opgestelde belijdenisstuk, genaamd de "Formula consensus Helvetica", zijnde een overeenstemming in Zwitserland tegen het Amyraldisme, dat een remonstrantse grondslag onder het reformatorisch gebouw van de leer had gelegd.

Maar ook de belijdenisschriften, zo zagen we, wijzen het universalisme, zoals het ook in het Amyraldisme voorkwam, af. Wel zei de Westminster confessie, Cap. VU, 3, *dat in het genadeverbond God vrijelijk aan de zondaren het leven en de zaligheid door Jezus Christus aanbiedt, maar voegt er direct aan toe, eisende van hen het geloof in Hem, dat ze zalig mochten worden; en aan allen, die ten leven geordineerd zijn, belovende te geven Zijn Heilige Geest, om hen gewillig en bekwaam te maken om te geloven.*

We zien hier, dat de eis zich verder uitstrekt dan de belofte. De eis komt tot elk hoorder, maar de belofte der zaligheid wordt alleen toegezegd aan de verordeneerden ten eeuwigen leven. Ook is het aanbod hier nog voorwaardelijk naar zijn eigen inhoud, waar het geloof vereist wordt, om er aandeel aan te ontvangen. Zo is het ook in de *Grote Catechismus*, vr. 32. Daar wordt ook al gezegd, dat God vereist het geloof in Hem als de voorwaarde om deel aan Hem te hebben en dat Hij belooft en geeft Zijn Heilige Geest aan al Zijn uitverkorenen, om in hen dat geloof te werken. Ook hier is het ware geloof eis en gave. Eis aan alle hoorders om het te hebben, en gave door de zaligmakende bediening des Geestes aan de uitverkorenen, evenals alle andere zaligmakende gaven. Vóór de wedergeboorte eis, en met de wedergeboorte, gave uit Christus. Zo is het ook in de *Kleine Catechismus*, vr. 32.

Was men nu maar gebleven bij de belijdenisschriften. Maar men ging verder in Engeland. De predestinatie, de verkiezing en de verwerping naar Gods wil in Zijn Woord te prediken was voor velen aanstotelijk. De predestinatie in de leer was voor menigeen te eng. Men wilde een wijdere grond hebben voor de prediking van het Evangelie en voor de zending. Er moest komen, een prediking van beloften en zaligheid voor alle hoorders, zonder onderscheid. Dit aanbod moest een alle hoorders recht op genade en zaligheid gevend aanbod worden. Dat moest de mensen in de prediking vooral voorgehouden worden. Alles vloeide uit Christus verdiensten voor iedereen toe.

Zo was er een geschrift in 1623 van zekere Culverwer, over het geloof. Daarin komt al geregeld voor de uitdrukking van een daad van gift en schenking Gods van Zijn Zoon Christus Jezus aan de gehele mensenwereld, wat dan gepreikt moet worden. Hier komt het universalisme, dat in het Amyraldisme veroordeeld is geworden, weer duidelijk voor de dag.

Ook verscheen er in 1645 een verhandeling over het genadeverbond van een Dr. Ball.

Daarin komt weer de Amyraldistische voorstelling voor, dat er in de uitwerking van Christus dood een vrucht is voor iedereen in de mensenwereld. Maar dan in verschillende zin.

"Sommige vruchten zijn zo algemeen, dat ze iedereen toekomen. Want zoals Christus is een Heere over alle dingen in hemel en op aarde, zo mogen de aardse zegeningen die de ongelovigen genieten, vruchten genoemd worden van Christus' dood.

Andere vruchten, eigen aan de leden van de zichtbare kerk, en gemeen aan hen, zoals het geroepen worden door het Woord, het genieten van de instellingen der genade, het leven onder het verbond, het deelhebben aan sommige genadegaven, die van Christus komen, die voor allen echter, door hun eigen schuld, niet zaligmakend zijn. En in dit opzicht stierf Christus voor allen die onder het verbond zijn.

Maar andere vruchten, tenslotte, van Christus sterven, zijn volgens de wil van God en de intentie van Christus als Middelaar alleen eigen aan de schapen van Christus, Zijn broederen, hen, die Hem gegeven zijn van de Vader, welke zijn een ongeveinsd geloof, wedergeboorte, vergeving der zonden, aanneming tot kinderen, enz. En zo wijzen zij aan, dat Christus krachtadig of op doeltreffende wijze stierf alleen voor Zijn volk, in deze zin, namelijk om hen te brengen op krachtdadige wijze tot geloof, genade, en heerlijkheid."

Ook hier voor alle mensen wat. Voor de goddelozen vloeit het draaglijk natuurlijke leven uit Jezus zoenverdienste toe. Voor de kerkmens zijn uiterlijk lid-zijn van de kerk, en voor de uitverkorenen de geestelijke weldaden.

Met dit al komt hier een vorm van algemene verzoening naar voren, zoals duidelijk genoeg blijkt. Hier wordt de offerande van Christus algemeen gemaakt, althans van zulk een algemene kracht, dat de verworpenen uit kracht van die offerande en verdienste van Christus de tijdelijke zegeningen ontvangen.

Dit gaat echter in tegen de zuivere leer der Schrift, die aanwijst, dat de verwerping buiten Christus is geschied, en dus geen verworpene iets uit Hem ontvangt; dat de algemene voorzienigheid Gods met de val begonnen is, waaruit de tijdelijke weldaden voor verworpenen voortvloeien; dat buiten het genadeverbond geen uiterlijke zegen iemand toekomt, en de verworpene daar juist buiten is; dat tenslotte de voldoening van Christus niet algemeen maar particulier is, en dus de verwerving en toepassing van Christus verdiensten beide nooit alle mensen kunnen toekomen. Men zij dus voorzichtig ook hier, om niet zo maar alles over te nemen.

Zo zagen we, dat er in Engeland was een afbuiging van de belijdenisschriften. Men ging de zuiver Schriftuurlijke bodem verlaten en een algemene voldoening van Christus voor alle mensen preken.

De Heere heeft geboden, dat men al de raad Gods zal preken, en niets achter houden zal, Hand. 20, 27. En tot die raad Gods behoort juist ook de prediking van de predestinatie, beide van de verkiezing en de verwerping, zoals de profeet zegt: Zeg het den rechtvaardige dat het hem wel zal gaan, maar wee den goddeloze, het zal die kwalijk gaan, Jes. 3 : 10, 11. De geopenbaarde raad Gods houdt in de leer van de drie stukken. En die zullen de inhoud van de prediking zijn. Of zoals Zondag 31 van de

Heid. Catechismus aanwijst, de ontsluiting en toesluiting van het koninkrijk der hemelen zal de inhoud van de prediking zijn.

Nu ging men echter daar anders te werk. Die scherp onderscheidende prediking beviel niet langer. Er moest een algemene predikwijze komen. Men moest beginnen met Evangelie, aanbod en belofte voor alle hoorders, en een plaatsmakend werk voor de verlossing door de prediking der ellende werd uitgeschakeld.

Hoe ging het daarmee in Schotland? Bleef men daar bij de aloude belijdenis en de aloude prediking. Helaas! Ook daar kwam verwatering der ware leer. Dat is zeker mede veroorzaakt door een boekje, getiteld: *Het merg der hedendaagse godgeleerdheid*. Dat werkje verscheen het eerst in 1645 in Engeland te Londen, in de vorm van een samenspraak. Later kwam er een vervolg bij, dat als tweede deel ervan werd aangemerkt. Dat werkje werd ook in Schotland ingevoerd. In 1717 greep dit plaats door James Hog van Carnock.

Dit bracht in Schotland een grote verwarring, bestrijding en verdediging. Op de Gen. Synodes van 1720 en 1722 werden de aanhangers van de voorgestelde leer van dit boek veroordeeld. Ze werden aangeklaagd van voor te staan een algemene verzoening en verlossing. Ze spraken namelijk van een daad van Gods geving, die dan Christus was in het Evangelie, aan alle mensen, als de grondslag van een algemeen aanbod aan alle mensen en een vergunning aan ze allen om aan te nemen. In antwoord op deze aanklacht antwoordden de inmiddels afgescheiden leraren, dat ze de leer van een algemene verzoening en zaligheid verwierpen, maar ook dat ze geleid waren om een verdere ontwikkeling van de Westminster-leer te geven.

En met name ten aanzien van de verlossing in Christus Jezus daar in verder te gaan dan gedaan is door hun Calvinistische voorgangers uit de vroegere tijd. De verwerving en de toepassing van de verlossing, zeiden ze, waren alleen betrokken op de uitverkorenen. Maar de volmacht om Christus aan te nemen is gemeen aan alle zondige mensen, mannen en vrouwen van Adams geslacht.

De Evangelie-geving is niet *geven in bezit*, maar een geven bij wijze van aanbidding. Christus, zo zeiden ze, is de Zaligmaker der wereld. Zijn zaligmaking is een algemene zaligmaking, waarin een verloren mensenwereld een algemeen of gemeenschappelijk interest of aandeel heeft, en in die weg een wettig recht of volmacht aanwezig is voor allen om bezit te nemen van Christus en het geheel van Zijn zaligmaking. Zo werd vervolgens in 1742 erkend, verklaard en bevestigd, dat er is een openbaring van de wil Gods in het Woord, waarin een volmacht aan alle mensen om Hem vrij aan te nemen, hoe grote zondaars ze ook geweest mogen zijn.

Als grond voor dat algemene aanbod wordt aangemerkt de wezenlijke algenoegzaamheid en dood van Christus tot behoudenis van allen, met beroep op Joh. 1, 29. Uit het een en ander vloeit weer voort het recht van toegang tot de beloften en al de goederen, die er in toegezegd worden, zodat ze niet te verontschuldigen zijn als ze niet geloven, Joh. 3, 18. Dit recht om de beloften voor zich aan te nemen zou elk

hoorder toekomen. Komt het tot geloven, dan ontvangt men het recht van bezit, met beroep op Johannes 3, 36.

Hierbij kan opgemerkt worden, dat onze kanttekenaren bij Joh. 1, 29, no. 68 het woord "wereld", hier "allen", niet betrekken op alle mensen, maar alleen op hen, die uit de wereld zullen geloven, wat dus nog al enig verschil geeft, geen algemeenheid van alle mensen insluit. Ook het aangehaalde woord uit Joh. 3, 18 is bedenkelijk, waar de eis des geloofs wel ligt op elk hoorder, maar de gave des geloofs nodig zal zijn, die de Heere niet verplicht is allen te geven, noch voor allen door Christus verworven is, zoals hij ook niet alleen om zijn ongeloof, maar ook om al zijn andere zonden gestraft zal worden (Dordtse Leerregels I. par. 15). De onderscheiding tussen een recht van toegang tot de belofte en de er in vervatte zaligheid voor allen, en dat van bezit voor de ware gelovigen, kan dus moeilijk als gegrond op deze enkele Schriftwoorden aangemerkt worden. Hier is een tweeslachtigheid aan het woord, die alle hoorders al aanstonds een recht op de zaligheid toekent, dat voor enigen een bezit der zaligheid meebrengt. Joh. 3, 36 spreekt van een onder Gods toorn liggen en blijven onder de eis van de Wet, zonder er ooit van onder verlost te worden; terwijl Joh. 3:3-5 zegt, dat tenzij iemand wederom geboren wordt, hij het koninkrijk Gods niet kan ingaan. Hoe kan dan Christus het recht op de zaligheid, zo in het algemeen voor iedereen verworven hebben zonder nadere bepaling!

En heeft Christus dat recht niet voor ze allen verworven, dan staat het ook buiten Zijn borgstelling en borgverdiensten. Maar waar blijft dan toch de vereiste grond voor dat algemene recht. Ook is de zondaar van nature in een staat van ongeloof en doodstaat der zonde. Hoe kan dan echter zo'n geestelijk dood mens recht gegeven worden om zichzelf uit die loodstaat op te heffen tot het leven door het geloof, waar daartoe juist het wonder Gods nodig zal zijn, wat lang niet allen ten dele valt. Dat zal met dat zogenaamde algemene recht een onmogelijke zaak worden die de mensen maar een bedrieglijke grond wil bijbrengen, en dat voor de grote eeuwigheid.

Bovenstaande drie afleveringen uit de DWS werden door Dr. C Steenblok gepubliceerd in 1966. Dr. Steenblok stierf kort daarna, december 1966.

Het standpunt van Dr. Steenbok betreffende het Amyraldisme heeft een toelichting nodig. Het Amyraldisme is genoemd naar Mozes Amyrant, hoogleraar te Saumur. (1595-1664) Amyrant en andere hoogleraren wilden een soort compromis sluiten tussen de leer van de gereformeerden en de remonstranten.

Dr. Steenblok veronderstelt: *En de voornaamste Engelse godgeleerden zouden ook al gesympathiseerd hebben met de school van Saumur, of het Amyraldisme. Daarom zou ook de Westminster Synode niets tegen het Amyraldisme hebben gehad, maar het voorgestaan hebben.*

Deze gedachtegang van dr. Steenblok is niet duidelijk. Zou Dr. Steenblok de volle overtuiging hiervan toegedaan zijn? Volgens ouderling De Wit te Gouda wel. Zie: *Om te gedenken*, blz. 40, Elspeet, 1988.

Maar hoe moeten we het rijmen met het ambtstermijn van Moses Amyrant? Hij werd hoogleraar te Saumur in 1631. Hoe kan hij de synode van Dordrecht in 1618/19 beïnvloed hebben? Of, Dr. Steenblok heeft bedoeld dat de visie over de algemene verzoening van de gedeputeerden uit Engeland op de Synode te Dordt, dezelfde was als de visie die later door het *Amyraldisme* vertolkt werd.

De gevolgtrekking dat de leer van de algemene aanbidding van genade, of de algemene aanbidding van Christus, de algemene genadeleer of algemene verzoeningsleer inhoudt of stimuleert wordt door dr. J. Owen van de hand gewezen.

Owen schrijft in zijn boek: *De dood gedood door de dood van Christus*, over de algemene aanbidding van Christus en Zijn bloed, (blz. 273 e.v.), als volgt:

Terwijl wij ter ere van de Heere Christus, onze Middelaar Gods en der mensen, onze algoegezame Borg, staande houden, dat de waardij en het gewicht van Zijn dood en bloedstorting, zo groot, en van zulk een oneindige genoegzaamheid is, dat het in staat was (indien zulks de wille Gods ware geweest) om volmaaktelijk alle zondaren, welke er in de gehele wereld zijn, te rechtvaardigen, te bevredigen en te zaligen, om voor die allen de Goddelijke gerechtigheid te voldoen, en hen zo in de heerlijkheid in te brengen.

Deze volheid en genoegzaamheid van Christus' verdiensten, is de grondslag, én van de algemene verkondiging des evangelies, aan allerlei volkeren, én van de aandrang, welke de predikers bij allen doen, om te geloven.

Ten eerste.

- (1) Hieruit zeggen wij, vloeit vooreerst voort, de verkondiging des evangelies, aan allerlei volkeren, ja zelfs het bevel, om het te prediken aan alle schepselen (Matth. 28:19; Markus 16:15). Vermits de weg van alle zaligheid, welke aangewezen wordt, wijd genoeg is voor allen, om er in te wandelen, het geneesmiddel, 't welk hier ontdekt wordt, kracht genoeg heeft, om allerlei ziekten te genezen, en om van allerlei kwalen te bevrijden, *zo mag de aanbidding hiervan ook aan allen geschieden.*
- Al waren er duizend werelden, zo mocht het evangelie van Christus wel alle mensen, welke er in waren, gepredikt worden, op die grond, dat er genoeg in Christus is, om hen allen te zaligen, indien zij allen maar wilden, van Hem, door geloofsomhelzing, het rechte gebruik maken, en kracht uit Hem halen; want dit is de enigste weg, langs welke men uit deze Fontein van zaligheid, de verkwikkende wateren verkrijgt.

(2) Zo is het dan te enenmale ijdel, dat sommigen ons tegenwerpen, dat de prediking des evangelies aan allen nodeloos en van geen de minste vrucht is, zo Christus niet voor allen gestorven zij, ja, *dat God dan mensen laat aanzeggen, hetgeen niet waar is, te weten, dat Christus voor hen gestorven is.*

Dit zeggen wij, is ijdel en dwaas; want:

1. Behalve, dat onder die volkeren, waaraan het evangelie verkondigd wordt, er sommigen zullen zalig worden, gelijk Christus ons leert (Joh. 10:16), zeggende: "Ik heb nog andere schapen, welke van deze stal niet zijn, deze moet Ik ook toebrengen", hetgeen immers niet geschieden kan, of, het evangelie moet zowel aan anderen, in wiens midden zij wonen, als aan henzelf verkondigd worden.
2. En dat volgens de aard der huishouding des Nieuwen Testaments, waardoor alle uitwendig onderscheid en de voorrechten van volken, tongen en natiën vernietigd is, het woord der genade, zonder onderscheid moest gepredikt en een iegelijk tot bekering geroepen worden.
3. Terwijl ook God, wanneer Hij mensen door het evangelie laat roepen tot het geloof, hen niet allereerst belast, om te geloven, dat Christus voor hen gestorven is, maar dat er geen andere naam onder de hemel is, door welke men kan zalig worden, als deze ene, de Heere Jezus Christus, in Wien de zaligheid gepredikt wordt.

Behalve deze allerzekerste waarheden, waardoor deze ingebrachte tegenwerping vanzelf in duigen valt, zeg ik, is juist dit ene stuk, te weten, de genoegzaamheid van Christus' offerande, indien het anders de wille Gods was, om allen te behouden, een vast en genoegzaam fundament, waarop al die bevelen, om het evangelie aan alle schepselen te prediken, overvloedig kunnen rusten.

Ten tweede.

Zo volgt uit deze genoegzaamheid van Christus' bloed en dood, op zichzelf aangemerkt, dat de predikers van het evangelie in de bijzondere samenkomst, geheel onkundig zijnde van Gods verborgen raad en Zijn voornemen aangaande bepaalde personen, terwijl het hen zelfs niet geoorloofd is, die te zeer te willen navorsen (Deut. 29:29), dat die, zeg ik, allerbillijkst een iegelijk opwekken; ja bevelen in Christus te geloven, hen ten volle verzekerende, dat ze dan gewis zullen zalig worden, ten sterkste overreed zijnde, dat er in Jezus' dood genoeg is om allen die geloven, zalig te maken; latende volgens hun plicht, dan aan God en aan Zijn raad over, aan wie de genade des geloofs geschonken zal worden en voor wie Christus gestorven is.

En dit moet men, als een stuk van gewicht worden onder 't oog gehouden, vermits wij hierdoor zeer gemakkelijk, vele ijdele beschuldigingen van onze partijen, de bodem kunnen inslaan, gelijk in 't vervolg nog nader blijken zal.

Een tweede stuk, hetwelk in aanmerking moet genomen worden, is de huishouding of bediening des nieuwen verbonds, onder de evangeliedag, en de daarmee gevoegde uitbreiding van Christus' koninkrijk en heerschappij, na Zijn openbaring in het vlees. Hierdoor is alle uitwendige onderscheid weggenomen. De heidenen zijn niet meer veracht, de middelmuur des afscheidsels is verbroken, en de beloften aan Abraham gedaan, dat hij de erfgenaam der wereld zou zijn, kregen nu de volle vervulling. Deze bediening nu was zo strijdig met de vorige, waarin een bepaald volk en geslacht, Gods bijzonder volk was, met uitsluiting van alle andere volkeren der wereld, dat even daardoor aan de heilige schrijvers gegeven werden, om zich van vele algemene

uitdrukkingen te bedienen, door welke zij geenszins willen te kennen geven, dat het Borgbloed voor alle mensen gestort ware, maar alleen, dat al het onderscheid, hetwelk tevoren plaats had, nu was opgehouden, en dat derhalve ook alle vorige bepalingen en uitzonderingen niet meer te stade kwamen.

Wanneer men nu wel onder 't oog houdt de reden van deze algemene uitdrukkingen, zo zal ook ras klaar zijn, wat er de Heilige Schrift door wil te kennen geven, en welke personen erdoor worden aangeduid. Immers is het overvloedig klaar, dat er door bedoeld en te kennen gegeven wordt, dat Jezus' zichtbaar koninkrijk zich nu zou uitstrekken tot alle natiën, terwijl velen onder hen, Hem dadelijk zouden worden toegevoegd. God had Zijn uitverkorenen onder allerlei volkeren, waaruit ze vervolgens ook nog verder zouden voortkomen; derhalve moesten onder allen dan ook de middelen der genade bediend worden, opdat de uitverkorenen onder hen mochten worden toegebracht.

Dies geven deze uitdrukkingen te kennen, dat de vruchten van Christus' dood nu aan allerlei mensen, zonder enige uitzondering van geslachten of staat, zullen worden aangeboden, en aan velen door genade medegedeeld, maar geenszins, dat er zulk een algemeenheid plaats had, dat het zalig worden van alle mensen in Christus' dood bedoeld ware, hoewel de één er dadelijk deelgenoot van zoude worden, maar de ander niet.

Hieruit volgt nu vanzelf, dat alle tegenwerpingen, welke men ons maakt, tegen het gevoelen, dat Christus' dood alleen een rantsoen voor de uitverkorenen zij, zo, dat geen anderen van Hem, of Zijn Vader bedoeld zijn, daaruit, dat de Bijbel in dit stuk algemeen spreekt, en zegt, dat het is voor allen, alle mensen, alle natiën, voor de wereld, de gehele wereld enz., dat die, zeg ik, zeer zwak en krachteloos zijn, vermits men deze spreekwijze buiten het oogmerk rukt, naardien de Heilige Geest, gelijk gezegd is, daardoor niets anders bedoeld, als om aan te tonen, dat alle personeel en nationaal onderscheid nu was weggenomen, en al die nauwe banden des Ouden Testaments verbroken waren, en om zo de weg ten leven, voor de uitverkorenen, uit allerlei volkeren te openen, terwijl zelfs de volheid der heidenen genodigd werd, om in te gaan, naardien er nu geen onderscheid meer zijn zou tussen Jood en Griek, besnijdenis en voorhuid, barbar of scyth, dienstknecht of vrije, maar Christus zou zijn alles in allen. (Kol. 3:11).

Hierom beloofde God van Zijn Geest uit te storten over alle vlees (Joël 2:28). Dit zegt Petrus, dat vervuld is, toen God de apostelen begiftigde met de Heilige Geest, om daardoor bekwaam te worden, om het evangelie aan allerlei volkeren te verkondigen. (Hand. 2:17). En Paulus zegt in Rom. 1:5: "Wij hebben ontvangen de genade en het apostelschap tot gehoorzaamheid des geloofs, onder alle de heidenen, voor Zijn Naam."

Niet onder de Joden alleen, maar onder al de heidenen, "want het is een kracht Gods tot zaligheid, een iegelijk, die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek" (vers 16), terwijl evenwel alleen de zaligheid bedoeld werd, van de bijzondere gekochten, door Christus' bloed, uit alle geslachten, talen, volkeren, natiën (Openb. 5:9).

In deze plaats vinden wij een klare onderscheiding van hetgeen, in die andere plaatsen meer in het algemeen wordt terneer gesteld. Het evangelie werd dan bevolen te prediken aan alle volkeren, (Matth. 28:19), opdat diegenen, die er onder de gekochten met het bloed waren tot één toe, tot God mochten gebracht worden (Joh. 11:52). En dit is het, hetwelk de apostel Paulus zo breedvoerig voorstelt (Efeze 2:14-17).

In die zin, en in geen andere, heeft men die plaatsen, welke men gewoonlijk gebruikt ter betoging van het 'algemeen-rantsoen', op te vatten en te verklaren.

Ten derde.

Zo moet men wel nauwkeurig onderscheid maken tussen *'s mensen plicht* en het *voornemen Gods*, als zijnde twee stukken, daar *geen verband* tussen te vinden is. Gods voornemen en besluit is geenszins de regel van onze plicht, noch de betrachting van onze plicht, doende hetgeen ons bevolen is, of dat Zijn besluit is, dat zulks geschieden zal.

Dit nu moeten wij bijzonder onder 't oog houden, in de plicht der dienaren des evangelies, wanneer die hun post in de bediening des Woords, achtereenvolgens hun last door vermaningen, nodigingen, bevelen en bedreigingen, de mensen pogen te brengen tot bekering, zo verklaren zij daarmede, dat dit de plicht des mensen is, en dat de betrachtingen der dingen, welke zij voorstellen, de Goddelijke goedkeuring zal wegdragen, ja, dat er tussen deze dingen en de zaligheid een van God gelegd verband is. Maar ze verklaren daar niet mee, wat Gods voornemen en eeuwig raadsbesluit is, ten aanzien van bijzondere personen.

Een dienaar des evangelies wordt niet geroepen om te onderzoeken, en zich te vermoeien met het nasporen van de geheimen van Gods eeuwig voornemen, omtrent mensen in 't bijzonder, wie het namelijk is, die zalig zal worden, en voor wie Christus als Borg gezonden is om ervoor te sterven, en voor wie niet. Het is genoeg, wanneer hij de geopenbaarde wil van God weet, vermits hij zich maar te schikken heeft naar de lastbrief, welke hij ontvangen heeft.

Men kan dan geen gevolgen trekken uit de algemene bevelen des Woords, belangende de dingen, welke verricht worden, tot Gods voornemen, rakende de bijzondere personen. De dienaren nodigen allen tot bekering en geloof, maar zij weten niet, aan wie de Heere bekering ten leven geven wil, of in wie Hij het werk des geloofs wil werken met kracht, en wanneer zij van Gods wege allen nodigen en lokken tot bekering, dan zeggen zij niet, het is naar Gods besluit en eeuwige bepalingen, dat gij geloven zult. Wie heeft daartoe hen ooit last gegeven? Maar zij zeggen, dat het de Goddelijke wil is, dat zij zullen doen, hetgeen hen bevolen is, en dat deze betrachtingen achtereenvolgens de Goddelijke verklaring, hun dure verplichting is, zonder dat zij er één woord bij doen, wat Gods voornemen is, aan hen te doen.

De uitwendige aanbidding des evangelies is zo, dat iemand er klaar zijn plicht uit kan afnemen, maar niets van Gods voornemen. Neen; dat wordt men eerst gewaar, door en op het volbrengen van de plicht, welke het evangelie van ons eist. De tegenwerping van onze partijen, ontleent van de algemene aanbidding des evangelies, *evenals of die een verklaring was, dat Christus voor allen gestorven ware*, is dan ijdel, vermits hier

door niemand verklaard wordt, wat God gedaan heeft of doen wil, maar aan een iegelijk wat hij doen moet, wil hij de Goddelijke goedkeuring wegdragen, en het beloofde goed erlangen. En hieruit volgt:

1. Dat overal, waar God het evangelie laat prediken, hij daar ook sommigen wil zaligmaken, en dat de dienaren onkundig zijnde van Gods voornemen ten aanzien van de bijzondere personen, ten uiterste verplicht zijn, om het goede te zoeken en het heil te bevorderen van allen, zoveel als zulks maar in hun vermogen is. Ja, om ook het beste omtrent hen te wensen en te hopen, en dus bieden zij volgens hun verplichtingen Christus met leven en zaligheid in Hem, aan allen aan, schoon God Zijn Zoon alleen voor de uitverkorenen heeft overgegeven.
2. Zo volgt dan, dat deze aanbieding geenszins ijdel en vruchteloos is, vermits hier door de mensen bekend wordt, wat hun plicht is, en hoe de volbrenging daarvan, zo zulks geschiedt naar de wil Gods, de Heere ook aangenaam zijn zal. En vraagt nu iemand, wat wordt men dan van de wil Gods bekend gemaakt, als men hem van 's Heeren wegen vermaant en verplicht om te geloven? Zo antwoord ik:

- (1) Hem wordt verklaard, dat, indien hij doen wil hetgeen Gode aangenaam is, dat hij dan geloven moet.
- (2) Dat er in Christus een algenoegzame volheid is, om allen, die geloven, zalig te maken.
- (3) Dat er een vast en onverbreekbaar verband tussen geloof en zaligheid van God Zelf gelegd is, zodat niemand het eerste zal hebben en oefenen, of bij zal ook het laatste verkrijgen, vermits niemand die tot Christus komt, zal worden uitgeworpen (Joh. 6:37).

(...) blz. 301 e.v.

Dat de aanbieding van het bloed van de Heere Christus aan velen, voor wie het evenwel niet gestort was, gelijk blijkt uit de vruchteloosheid dier aanbieding bij de zodanigen, noodzakelijk is, en dat naar de Goddelijke bepalingen en bestellingen, de uitverkorenen en de verworpingen, de gelovigen en de ongelovigen, in de gehele wereld, en haar bijzondere plaatsen, ja, in zeer vele zoal niet alle vergaderingen, waar het Woord des evangelies verkondigd wordt, onder elkander vermengd zijn.

De dienaren des evangelies, welke uitdelers zijn van de verborgenheden van Christus, en aan wie het woord der verzoening is toevertrouwd, alleen kennis hebbende van de geopenbaarde dingen, (terwijl de Heere Zijn bijzonder voornemen en besluit omtrent bepaalde personen in de verborgene bondskist van Zijn boezem opsluit, hetgeen men ook niet doorsnuffelen mag), zijn verplicht, om alle mensen tot wie zij gezonden worden, te vermanen en te waarschuwen. Zij moeten aan allen dezelfde bevelen geven, dezelfde beloften voorstellen en dezelfde aanbiedingen van Christus doen, ten aanzien van die allen ook op dezelfde wijze, opdat de uitverkorenen, die niet van voren, maar alleen van achteren uit de uitkomst kunnen gekend worden, het mogen verkrijgen, terwijl de anderen verhard worden.

Overmits het nu de bestelling is van Hem, Die het opperbestuur over alles heeft, dat er zulk een mengeling van uitverkorenen en verworpenen, van tarwe en onkruid, tot aan de voleinding der wereld zijn zal, en dat Christus en de verzoening door Hem, zal gepredikt worden, door mensen, die onkundig zijn van Gods eeuwig besluit en onderscheidingen, zo volgt daar volstrekt noodzakelijk uit voort:

1. Dat de beloften een zekere onbepaalde algemeenheid hebben moeten, welke beantwoord aan die algemene bedelingen, tevoren gemeld.
2. Dat ze moeten worden voorgesteld ook aan hen, aan wie de Heere evenwel het goede, hetwelk in de belofte wordt toegezegd, nooit heeft toegedacht, vermits zij door hun vermengingen met de uitverkorenen in deze wereld noodzakelijk in de voorstelling dezer dingen hun aandeel moeten hebben, en daarin begrepen zijn.

Zo kan men dan van het algemeen voorstel van Christus en de beloften niets ten voordele van het gevoelen, dat Christus voor alle mensen gestorven is, besluiten, vermits zulks uit een geheel andere bron voortvloeit.

De hoofdsom van dit alles zal dan hier op uitloopen, dat het woord der verzoening aan mensen welke onkundig zijn van Gods bijzondere Raad, is toevertrouwt, om zulks te prediken aan mensen welke door die eeuwige Raad in een zeer verschillende slaat zijn, maar voor 't overige onder elkander in de samenleving vermengt, en de een aan de andere gelijk zijn, onder welke de zodanigen zich bevinden, welke de Heere als Zijn eigen volk wil vergaderen, en tot Zich en Zijn gemeenschap overbrengen; en dat door vermaningen, biddingen, beloften en dergelijke middelen, geschikt naar de redelijke natuur des mensen, waarvan allen tot wie het woord gezonden wordt, deelgenoten zijn. Terwijl dan deze verkondiging voor de uitverkorenen dient tot hun terechtbrenging en voor de overigen tot overtuiging, beteugeling, of ook wegens hun verdorvenheid tot verharding. En om zo de een en de ander, die niet uitverkoren zijn, zo veel te meer verantwoordelijk te stellen.

Dit zo zijnde kan het ook niet anders zijn of het voorstel en de aanbidding des Evangelies moet voorwaardelijk geschieden; vermits er onder zijn, welke in Gods voornemen en besluit niet de eigenlijk bedoelde en bepaalde personen zijn, en zo als erfgenamen der beloften een eigenlijk gezegd recht op de voorgestelde goederen hebben. Ten besluite merk ik alleen nog deze twee dingen op:

1. Dat de aanbidding niet is, of ooit was, *geheel* algemeen; maar dat ze alleen onbepaald is, zodat alle onderscheid van volk, of uitwendige staat, en betrekking weg is.
2. Dat iemand zonder geloof nooit deel aan Christus krijgt en God het geloof geeft aan wie Hij wil en niet aan allen; en dat Hij Christus immers niet kan hebben toegedacht aan hen welkt Hij nooit voornam geloof te schenken, waar door zij Hem zouden kunnen deelachtig worden; derhalve ook niet aan allen.

Aanhangsel 2

De visie van Dr. Steenblok over het *Amyraldisme* in Schotland doet geen recht aan de werkelijke gebeurtenissen. Steenblok schrijft: *De verwatering van de ware leer is zeker mede veroorzaakt door een boekje, getiteld: het merg der hedendaagse Godgeleerdheid. Het werd ingevoerd door James Hog van Carnok. De aanhangers werden op de Generale synode 1720 - 1722 veroordeeld.*

James Hog en de aanhangers die veroordeeld werden op de Synode, waren godzalige, en ervaren predikanten. O. a. de gebroeders Erskine.

De beroemde Thomas Boston was op die Synode tegenwoordig en protesteerde tegen het voornoemde besluit. Om de leer van de genade tot meerdere helderheid te brengen, die deels door de Synode was veroordeeld, met betrekking tot het voorstel van Auchterarder, en op verlangen van verscheidene verstandige leraars en anderen gaf James Hog in 1718 *'Het Merg der Nieuwe Godgeleerdheid uit'*.

Het boek was in Schotland weinig bekend, doch, om met de Representatives, of de 'Marrow-men, (Voorstellers, of Merg-mannen, zoals de verdedigers van het boek genoemd werden) te spreken: omdat het een bijzonder boek was, om verschil tussen Wet en Evangelie in een helder licht te stellen, en om de ware weg aan te wijzen om tot evangelische helderheid te geraken, had het zichzelf bij vele oordeelkundige leraars en Christenen in deze kerk aangeprezen. Mr. Osburn, hoogleraar in de Godgeleerdheid prees het aan bij zijn studenten en Boston erkent ook, dat het hem in de eerste tijd van zijn bediening van veel nut is geweest. Hij vond het boek bij een gemeentelid in zijn eerste gemeente Simprin en "proefde het als merg voor zijn ziel".

In een brief aan ds. J. H. Verster, predikant te Dordrecht, schreef Dr. Comrie in 1773: *Ik heb een uit het Engels vertaald boekje uitgegeven en dat doen vooraf gaan van een voorrede over de evangelische en wettisch prediking. Om redenen heb ik mijn naam er niet bij vermeld. Het is getiteld: 'Het mergh des Evangeliums'.*

Dit boek is in het Nederlands vertaald door dr. Comrie. Er is niemand in ons land geweest die zoveel tegen het *Amyraldisme* gewaarschuwd heeft dan dr. Comrie zowel in zijn *Examen van tolerantie* alsook in zijn *Catechismus*. Hij vertaalde het dierbaar boek van Thomas Boston "Het Genadeverbond", waarin Boston zijn visie over de uitwendige roeping en de aanbidding helder uiteenzet.

Nu kan het toch nooit Dr. Steenbloks bedoeling geweest zijn om deze mannen, juist deze oprechte theologen te beschuldigen van *Amyraldisme*? Dat zou toch absurd zijn. Steenblok citeert Comrie regelmatig.

Het gevolg is echter dat eenvoudige mensen - en ook geleerden - in een doolhof geraken, waarin men tenslotte verward raakt, zodat niemand ons meer kan helpen dan de Heere alleen. Hoe moeilijk was dit voor me toen ik als jonge man deze serie las en voor een kerkelijke keuze stond!

Aanhangsel 3

Historie over: Het algemeen aanbod van genade, ca 1773-1794.

Omstreeks 1770 ontstond in de Vaderlandse Kerk een hevige twist over de roeping. Tevoren was het geloof en de sacramenten onderwerp van veel strijd geweest. Na 1770 spitste het geschil zich toe op de roeping, aanbod, plicht om te geloven, de orde des heils en de verkiezing. In het jaar 1773/74 verschenen minstens 8 publicaties over deze onderwerpen.

Vooraf de publicaties van de predikanten J. J. le Sage ten Broek, D. Kleman, en B. Ouboter, lokten heel wat reacties uit van rechtzinnige schrijvers die de oude, orthodoxe leer verdedigden. Onder de verdedigers van de schriftuurlijke en bevindelijke waarheid waren diverse groeperingen. Sommigen wezen op het misbruik van de algemene aanbidding, omdat die in de plaats van *de tweeërlei roeping* gepreekt werd. Anderen verdedigden het Schriftuurlijk en evangelisch standpunt. Zij omschreven de in- en uitwendige roeping, de aanbidding van genade in een gezonde zin, en de orde des heils, zoals die in onderscheiden wegen beleefd en ondervonden wordt. De afwijking van de leer omtrent de roeping is kort en krachtig beschreven door 'Philo-orthodoxis' -een schuilnaam – als voorwoord in een boekje van Gerrit Vis. (1791) Het is beslist nodig om kennis te nemen van de motieven die de schrijvers in die tijd dreven, anders kan men de vele publicaties uit de jaren 1773-1794 niet recht beoordelen. De rechtzinnige schrijvers veroordeelden een *algemeen welmenend aanbod van genade* in hoofdzaak omdat men de *inwendige roeping loochende*.

Verkorte voorrede

Eenvoudige samenspraken tussen twee goede vrienden zich noemende Oud- en Nieuwlicht over de algemene en welmenende aanbidding van het Evangelie en het geloof in den Heere Jezus Christus als de grote inhoud van hetzelfde.

Voorrede aan de lezer.

Wanneer men de kerkgeschiedenissen van het Nieuwe Testament naziet, zal men vinden, dat niet alleen de schromelijkste dwalingen, zich door alle tijden in de kerk

openbaren en dezelve gedurig verontrusten, maar ook, dat er telkens vreemde en ongewone denkwijzen omtrent onderscheiden geloofswaarheden van de Christelijke godsdienst, uit de schoot van de geloofsbelijders zelf geboren werden, waaruit dikwijls aanmerkelijke scheuringen voortkwamen.

Ik zou dit laatste met vele bewijzen kunnen bevestigen; doch wil nu alleen aanwijzen, dat dit ook nog in onze dagen plaats heeft. Nadat de voornaamste leerstukken des geloofs, als gegrond op de Goddelijke Openbaring, op de Algemene Kerkvergadering te Dordrecht, opnieuw bevestigd waren, hield men zich lange tijd aan de woorden en spreekwijzen welke die eerwaardige kerkvaders gebruikt en uit de Bijbel genomen hadden. Men wilde de geloofswaarheden geen andere gedaante geven, noch in een andere vorm gieten, dan mannen van zoveel naam en doorzicht, dezelve hadden voorgedragen. Men rekende het zich een eer te strijden voor het geloof opnieuw de heiligen in die zuivere klaarheid overgeleverd.

Dan, sedert enige jaren, begon men andere en meer ongewone woorden in te voeren:

1. Daar men doorgaans de prediking van het evangelie een *uitwendige roeping* had genoemd, moest dit worden afgewisseld met de benaming van *aanbieding van Christus in het evangelie*; er werd vervolgens de omschrijving van *welmenende* bij gedaan. De uitwendige roeping kreeg nu de naam van: *welmenende aanbieding*.
2. Daar de Godgeleerden in hun leerstelsels spraken van een *uitwendige en inwendige roeping*, dachten anderen dat de spreekwijze van *inwendige roeping*, *kon achtergelaten worden*. Men meende, daarvoor was geen bewijs in de Bijbel te vinden, deze kende zulke onderscheiding niet. Overal daar het woord *roeping* in het Nieuwe Testament gelezen wordt, moet men aan de *uitwendige roeping* denken die dan aan het hart van de zondaar krachtig gemaakt wordt.
3. Verder, daar onze vaders, de aangebrachte *verzoening door Christus*, beschouwden als wel *algenoegzaam in zichzelf* wegens hare oneindige waardij; leerden zij echter dat dezelfde ingevolge Gods oogmerk, alleen een verzoening was voor de uitverkorenen, - heeft men nu een veel uitgestrekter bedoeling daar aan gegeven. Men zegt: de verzoening is algemeen, God is door Christus met de wereld verzoend, Hij heeft Zijn toorn afgelegd en ontdekt nu Zijn welmenende liefde aan alle zondaren, nodigt en verplicht hen te geloven, dat Hij waarlijk verzoend is met die allen, dat Jezus voor hen gestorven en Gods ongenoegen jegens hen weggenomen heeft. Men zag trouwens wel, dat die ruime aanbieding van Christus in het Evangelie, welke men welmenende noemt en die zonder enige voorwaarde geschieden moet niets betekende of zij moest gebouwd worden op een *algemene verzoening*.
4. Wijders, het was voor hen een onbetwistbaar waarheid, welke door de ondervinding bevestigd en van niemand tegengesproken werd, dat de zondaar die

door de Heilige Geest tot het geloof werkt wordt, eerst inlichtingen ontvangt en ingeleid wordt in zijn doemwaardige toestand, als besloten onder de vloek der wet, dat hij alle vermogens mist om iets ter zijner redding toe te kunnen brengen. Tot dit einde predikte men de wet aan zondaren en men geloofde dat de Geest van Christus deze prediking als een middel gebruikte om hen bij Zijn licht in die spiegel te doen zien, hoe groot hun zonden en ellenden zijn; opdat zij langs die weg leren wanhopen aan hun eigen waardigheid en vermogen en Christus hen noodzakelijk en begeerlijk werd.

Dan, deze orde is omgekeerd, thans noemt men gemelde predikwijzen: *een ophouden van de zondaar, een voedsel geven aan het ongeloof*. Men zegt: de zondaar wordt door de voorstelling van de vloeken der wet schuw van God, hij krijgt daardoor afzichtelijke denkbeelden van Hem, die enkele liefde is. Men tracht de zondaar op alle wijzen te overreden: *God is liefde!* Hij is voor hen verzoend, Hij stelt een oneindige belang in de zaligheid van allen, Hij verklaart alle mensen, die onder het Evangelie leven, zonder enige voorwaarde te willen zaligen. In de prediking van het Evangelie moet niets inkomen van Gods gerechtigheid en heiligheid, behalve zoals deze deugden volmaakt verzoend zijn op Golgotha; dit zal de zondaar uitlokken om die verzoening aan te nemen.

5. Onze oude en achtenswaardige Godgeleerden waren gewoon wanneer zij spraken of schreven over het geloof, *vierderlei soort geloof* op te geven. Hetwelk zij onderscheiden: in een historisch of geschiedkundige geloof, een tijd geloof, een geloof der wonderwerken, en een zaligmakende geloof. Zij wisten wat zij er door verstonden en poogden hun hoorders en lezers duidelijke en onderscheidene begrippen te geven van elke dezer genoemde soorten. Zij oordeelden deze onderscheiding nodig, opdat de eigenlievende zondaar in deze belangrijke zaken niet mistastte en met een ingebeeld geloof zich tevreden hield.

Dan, in onze dagen meent men dat de benaming van *historisch* en *tijdgeloof* moeten weggelaten worden en omdat het geloof der *wonderwerken* thans bij niemand gevonden wordt, er dus maar énerlei, namelijk het zaligmakend geloof is.

6. Had men altoos het geloof beschouwd, als *een voorwaarde aan welke de vervulling van Gods beloften is vastgemaakt*; doch als zulk een voorwaarde waartoe de Geest van Christus de uitverkoren zondaar bekwaam maakte, om namelijk te kunnen en te willen geloven; terwijl men dit bewees met duidelijker bewijzen plaats. Ook dit wordt thans verworpen.

De benaming en het denkbeeld van *voorwaarde*, is bij velen ondragelijk geworden: er moet een geheel *onvoorwaardelijk Evangelie* gepredikt worden. Het geloof zelf gelooft God zonder enige voorwaarde; en deze beloften moet de zondaar aannemen, dan heeft hij het geloof. En ofschoon anderen zeggen, dit niet te kunnen verstaan geeft men ten antwoord: dat de reden daarvan alleen te zoeken is in de ingezogen en reeds verouderde vooroordelen, welke men afleggen moet.

7. Nog iets: in de orde in welke men voorheen gewoon was de hoofdstukken van onze kerkleer te plaatsen, hield men die wijsgerige regel in het oog: daar men van het *genus* of geslacht handelt, daar moeten ook de bijzondere *speciës* of soorten behandeld worden. En daarom liet men na het hoofdstuk van *Gods besluiten in het algemeen*, dat van Zijn eeuwige voorverordining, of de bepaling van het eeuwig lot der mensen volgen, dáár behandelde men het eeuwig besluit der vrijmachtige verkiezing en verwerping.

Maar nu verkiest men een nieuwe orde. Men laat het hoofdstuk *van Gods besluiten in het algemeen* op zijn plaats staan, maar dat van de predestinatie laat men volgen *achter* de leer der verzoening. Terwijl men, om toch niemand van het geloof af te schrikken, het leerstuk der verwerping geheel achterwege laat en alleen van de verkiezing spreekt.

Het bijgebrachte is genoeg om te bewijzen dat men in onze dagen een aanmerkelijke verandering maakt in woorden en spreekwijzen, alsmede in de rangschikking van sommige leerstukken des geloofs. Dat men ook aan verscheiden waarheden vreemde, tevoren onbekende begrippen hecht, en dezelve in een *nieuw licht* poogt voort te stellen.

Hoeveel veld ook deze denkwijze reeds gewonnen heeft zij kan echter de bijval van alle leden van ons Kerkgenootschap niet krijgen.

Velen vragen elkander: welke is toch het doelwit van hun, die met zoveel ernst en drift deze begrippen pogen voort te planten en op alle wijzen smakelijk te maken? Lichtelijk zal men begrijpen dat de oordeelvellingen hierover zeer onderscheiden zijn, doch mogelijk oordelen zij niet kwalijk, die menen dat de ijverige voorstanders der opgenomen nieuwe gevoelens, daar mee bedoelen: *de weg ter verkrijging van de zaligheid, de zondaren aangenamer en gemakkelijker te maken, door zekere hinderpalen, aan welke het ongeloof gewoon is zich te stoten, uit de weg te ruimen.*

Ik wil gaarne belijden, dit niet te kunnen doorzien. Het blijft immers een waarheid, welke geen belijder van onze Hervormde godsdienst, veelmin een leraar in onze kerk kan, noch mag loochenen, dat hoe welmenend de aanbieding van Christus in het Evangelie geschied, hoe zorgvuldig het leerstuk der predestinatie achtergehouden wordt, hoe ruim men de leer der verzoening voordraagt, hoe zeer men het toelegt om een onvoorwaardelijk evangelie te prediken, nimmer iemand zal geloven, tenzij het hem uit genade gegeven wordt te geloven. Dit leert Jezus ons Johannes 6:44 en Paulus Efeze 2:8 en Flippensen 1:29. En die genade wordt gegeven aan degenen die geordineerd zijn ten eeuwige leven, Handelingen 3:8. Zal men dan door de weg, ter bekoming van de zaligheid gemakkelijker te maken, meer zondaren brengen tot het geloof, dan God bepaald heeft hetzelfde te geven? Zal door boven gemelde leerwijze, de oefeningen van het zaligend geloof, voor de zondaar gemakkelijker gemaakt worden? Of is er in de natuurlijke mens een vermogen om een geloof te kunnen oefenen daaraan de zaligheid is vastgemaakt, zonder dat hij daartoe door een bovennatuurlijke hand van de Heilige Geest bewerkt wordt? Dit te stellen, zal iemand

bekend maken als niet behorende tot ons Kerkgenootschap. In recht innig belijder van onze gezuiverde kerkleer kan dit nimmer leren nog voorstaan.

- Wat mag toch de reden zijn waarom men zo huiverig is de zondaren allereerst de heilige wet van God te prediken en hen te overtuigen dat zij, daarbij vergeleken, geheel zedelijk bedorven zijn, onder de vreselijke vloeken en toorn van God liggen en daar onder eeuwig besloten moeten blijven, tenzij Jezus hun Borg en Zaligmaker wordt? Mogelijk is men bevreesd, dat zij van het geloof afgeschrikt en tot zorgeloosheid of wanhoop zullen vervallen. Doch, ik vraag: zal enig zondaar in Jezus, als een Zaligmaker van zonden geloven, zal hij de zaliging van zijn zonden bij Hem zoeken, zonder dat hij overtuigd is van de grootheid en onbetaalbaarheid van zijn overtredingen en daardoor gemaakte schulden bij zijn Richter? Zal hij het werk uit zijn handen geven en zich op Jezus ter zaligheid verlaten, zolang hij enig uitzicht heeft zichzelf te kunnen helpen?
- Daar men zo aandringt op het geloof, waarom is men zo spaarzaam om de zondaar tegelijk zijn volstrekte onvermogen, om uit zijn zedelijk bedorven beginsel geloof te kunnen oefenen, ook duidelijk voor ogen te houden? Of is het niet nodig dat hij dit weet? Ik zou meer aanmerkingen op die nieuwe denkwijze kunnen maken, maar wijl de doorkundige en Godvruchtige schrijver van de brieven aan de Heer Kleman en Voet, die zich noemt E. D. P., deze stukken aldaar opzettelijk behandeld heeft, en wiens rechtzinnige begrippen over de aanbidding van het Evangelie, des zondaars onmacht, de leer der verzoening &, ik met mijn ganse hart omhelze, als gegrond op Gods Woord en in alles overeenkomende met de leer van onze Kerk, wijs ik de lezers naar dat voortreffelijk werk. En verklaar nauwelijks te kunnen begrijpen, hoe iemand die zich en Leraar of lidmaat van onze Hervormde Kerk noemt, niet volkomen van de waarheid, zoals ze aldaar voorgesteld is, moet overtuigd worden. Werden deze brieven meer gelezen en bestudeerd, men zou een grondiger kennis krijgen van de gewichtigste waarheden van onze Geloofs Godsdienst, en daardoor instaat gesteld worden, om het onbestaanbare, van verscheiden nieuw opkomende leerstellingen, duidelijk te kunnen inzien.

*De samenspraken van G. Vis werden gepubliceerd in DWS vanaf 25-4-1974.
(zonder de voorrede)*

Om een inzicht te krijgen hoe de gewone man reageerde op de nieuwe manier van preken en van de aanbidding van genade die gepreekt werd in de plaats van de levendmakende genade, luisteren we nog naar enkele opmerkingen van **Lourens Ingelse**, geschreven tijdens zijn verbanning naar Staats-Vlaanderen. (1776-1779)

... Behalve dat, en hetgeen waarlijk niet gering was, genoten wij nog die bijzondere zegen Gods, dat in ons geliefd Aardenburg God in de harten woonde en werkte door de Heilige Geest, zodat wij in en om die stad ware leden van Jezus Christus vonden, die, in Gods onmiddellijk licht ziende en dat kennende, zich overtuigd zagen, dat zij een zaad waren, hetwelk de Heere gezegend had. Genoegzaam alle dag zocht ik hen

op, en was zo gaarne in hun gemeenschap, hetzij in gezelschappen of samenkomsten bij particuliere personen. Dan was er in mijn ziel iets van de gestalte van Mozes, wanneer hij zeide, *liever met het volk Gods kwalijk te willen gehandeld worden, dan de genieting der zonde te hebben aan het Hof van Farao.*

Wanneer dan nu ons volk, die God bijzonder kenden, in ons Vaderland vernamen, wat God voor ons gedaan had in de harten van de Regering van Aardenburg, dat wij, als onder hun vleugelen of bescherming, daar nu in veiligheid waren en volle vrijheid genoten, kwamen zij ons bezoeken, zeer verblijd zijnde, en God en die Overheid dankerkentenis bewijzende. Wanneer dan deze onze godvruchtige broeders ons uit liefde kwamen bezoeken, hielden wij, met velen uit de Aardenburgse gemeente, somtijds grote bijeenkomsten. Daarin werd dan besproken, uit Gods onfeilbaar Woord, dat alles voortvloeide uit het vrije welbehagen Gods van eeuwigheid, niet alleen de schepping Gods in zes dagen, maar ook de onderhouding, regering en bestiering van al het geschapene, zodat alles van God afhankelijk was en bleef tot de voleinding der wereld, en dat ook de mens, zo lijdelijk hij was om geschapen te worden, hij ook lijdelijk en afhankelijk was en bleef in zijn voortdurend leven en in zijn lotgevallen in de wereld.

Zomin hij zich het leven kon geven, kon hij het bewaren of zich regeren en besturen; even zo afhankelijk is hij ook in de herschepping, wanneer God het is, Die hem door zijn almachtige, onweerstaanbare genade levendig maakt, daar hij dood was in zonden en misdaden; zomede in de voortgang, in alle ontvangen genadegiften is en blijft hij lijdelijk en afhankelijk van Gods onmiddellijke genade. Zodat dan ook, uit Gods onfeilbaar Woord werd aangetoond, dat God zoowel het werken als het willen moet werken *door de onmiddellijke krachtdadige werking van God de Heilige Geest*, zonder welken Geest wij, volgens Joh. 15:5, *niets doen kunnen*; zodat alle dingen uit Hem, door Hem en tot Hem zijn, of uit de onmiddellijke, voorkomende medewerkende en achtervolgende genade van God de Heilige Geest, *Die alles in allen werkt*.

Naardien evenwel in de dagen aldaar ook mensen gevonden werden, die het onmiddellijk werk des Geestes ver ontkenden, en integendeel stelden dat al het werk van God de Heilige Geest tot zaligheid *middellijk* was, en zij van ons en onze godvruchtige mannen vernomen hadden, dat wij al het werk van God de Heilige Geest *onmiddellijk* stelden; of beleden te zijn, en dat de mens lijdelijk en afhankelijk was, niet alleen in de eerste levendmaking, maar ook omdat geestelijk leven te voeden, waardoor hij opwast in de kennis van God en in de kennis van zijn ellendigheid, zo ontstonden daaruit gene kleine verschillen, waarin zelfs de Predikanten op de predikstoel zich betrokken en ons tegen poogden te spreken.

Naar de mate der gaven, welke God mij gegeven of geleend had, verzette ik mij ondertussen daartegen bij alle gelegenheden. God toch had mij op bijzondere wijze vatbaar gemaakt voor het onmiddellijke werk van God de Heilige Geest, Die mij onmiddellijk levendig gemaakt had, waarvan ik zulke klare beseffen voedde en dat buiten de kerk, of het lezen van Gods Woord of enig gezelschap, en ook zeer ver

buiten dat alles, in het opwassen of voortleiden mij door Zijn onmiddellijk genadelicht geleerd, geleid en gevoed.

Daar waren toch toen ook al zulke mensen, die niet wilden toegeven, dat Gods genade zo hoog en zo wonderlijk was, dat niemand daar bij kon, maar dat dezelve onmiddellijk van de hemel door God de Heilige Geest aan al de Zijnen moest gegeven en geschonken worden. Men wilde, dat het Manna zo laag was, dat wij dit oprapen konden, en alzo middellijk te verkrijgen was, door opzettelijk Gods Woord te lezen en veel te bidden, de openbaren godsdienst veel bij te wonen en aalmoezen aan de armen te geven. Want zegt men, *God is barmhartig en Hij wil, dat alle mensen zalig zullen worden*. Zou hier de Remonstrant niet al van achter de hoek beginnen te kijken?

Nog voor dat de brand van gemelde verschillen geblust en uitgedoofd was, ontdekten wij een veel erger kwaad naar ik meen, door nieuwe schrijvers gestookt, namelijk de stelling, dat het lijden van Jezus als Zaligmaker zo gewichtig en zo overvloedig was, als genoegzaam voor alle mensen, zodat Jezus als Zaligmaker de zaligheid aan alle mensen liet aanbieden: *die wil, die kome, en neme de wateren des levens om niet!* Zo werd dat valse bedrieglijk geloof al bereids op de troon gezet; men gaf voor, alsof men nu een andere weg naar de hemel had uitgevonden, een gemakkelijker en waardoor veel mensen konden zalig worden.

En van toen af heeft de algemene genadeleer veld gewonnen, en God heeft toegelaten dat de Remonstranten, door de hulp van de Patriotten en vervolgens van de Fransen, aan de Gereformeerden de kerken hebben ontnomen.

Menigmaal heb ik aan Paulus gedacht, wanneer hij zegt: ik heb te Efeze tegen de mensen als tegen de beesten gevochten. Het mag met mij duizend parten minder zijn dan bij Paulus, nochtans denk ik, dat ik hiervan ook iets geleerd heb, zo ik in het land van Kadzand als ook wel in mijn geboorteland, dat ik tegen de algemene genade drijvers, of de Remonstranten, gevochten heb als tegen de beesten.

EINDE

Reformatorisch Dagblad vrijdag 13 juni 1980

**VERZAMELDE GESCHRIFTEN VAN DR. STEENBLOK OVER VERBOND,
ROEPING EN DOOP.**

Door ds. J. van der Haar

Voor mij ligt, op naam van wijlen dr. C. Steenblok, predikant van de Gereformeerde Gemeente in Nederland te Gouda, het boek "Rondom verbond, roeping en doop". Het is weer een sierlijke uitgave geworden van de Stichting tot publicatie van geschriften op gereformeerde grondslag te Gouda.

Allereerst iets over de inhoud. Na een "Voorwoord" (Germanisme voor "woord vooraf") komen de volgende hoofdstukken. I. De enige troost (n.a.v. Vraag en antw. 1; Heid. Catechismus). 2. Het genadeverbond. 3. Af te wijzen verbonds-beschouwingen. 4. Wie behoren wezenlijk tot het verbond der genade (onder de oude schrijvers gaan Van der Groe, Love en Hulsius voorop, gevolgd door W. á Brakel en Hellenbroek, en besloten wordt met .. Calvin). 5. De Roeping. 6. Rondom roeping, doop en kerk. 7. Wet en Evangelie. 8. De leerorde van de Heidelberger Catechismus. 9. Het Formulier voor de kinderdoop. Het boek besluit met een "Register van persoonsnamen".

De Bijbel

Het valt op, dat er in dit boek geen register van Bijbelteksten voorkomt. De reden is waarschijnlijk, dat de auteur meer de oudvaders en hervormers citeert dan de Bijbel zelf: Dr. C. Steenblok was dogmaticus en geen exegeet. Dat blijkt hier duidelijk. Door middel van bijvoorbeeld uitspraken uit Calvijns werken, laat hij natuurlijk de H. Schrift zelf wel aan het woord, maar over het geheel genomen gaat het Dr. Steenblok allereerst om de gereformeerde leer en belijdenis - die trouwens ook voor mij de zuiverste vertolking betekent van de Schriftwaarheden - en niet, (zoals de hervormers beoogden, primair om de weergave van de Bijbelse leer. O. a. bestrijdt dr. Steenblok de opvattingen van "Vrijgeaakten", Christelijk-Gereformeerden (ds. W. Heerma) en de Gereformeerde gemeenten (synodaal), en ook wel, het "Gereformeerde Weekblad" (Huizen).

De uitgevers van dit boek verzamelden een serie strijdartikelen uit de Goudse kerkbode, de Saambinder en de Wachter Sions. En ongetwijfeld behoort de waarheid verdedigd, en elke afwijking ervan bestreden te worden. Het komt mij voor dat de inhoud van Steenbloks artikelen geen afbreuk is gedaan. Wel hebben de uitgevers de Bijbelcitaten weergegeven op een wijze, die vermoedelijk dr. Steenbloks instemming niet zou gevonden, hebbers ("des", "der" en -de uitgangs -n is vaak weggewerkt!); een zaak waarbij - m.i. terecht - collega Mallan bij zijn bespreking van dit boek de vinger gelegd heeft.

Canonisatie?

Canonisatie betekent volgens Van Dale; "heiligverklaring": In die zin zou ik dit woord hier niet willen gebruiken. Maar wel wekt de wonderlijke onderverdeling van de hoofdstukken door de uitgevers (let wel!) de indruk, alsof nu hier, eens en voor goed, de gereformeerde leer inzake verbond, roeping en doop vastgelegd zou zijn. Het woord "kanon" betekent immers (onfeilbare) regel. Zo onderscheiden wij vanouds tussen de kanonieke en apocriefe boeken der Heilige Schrift.

Het is mij niet bekend, of de volgorde, in de hoofdstukken toegepast, van dr. Steenblok zelf óf van zijn uitgevers in Gouda afkomstig is. Als ik op p. 133 lees "We komen tenslotte bij J. Calvijn", dan ben ik tot de eerste gedachte geneigd. Discussie is met de auteur niet meer mogelijk. Maar ik betreur het wel, dat wij, "afkomstig van Calvijn", met hem niet de rij van hervormers en oudvaders geopend zien.

Over het geheel genomen sta ik niet ver van Steenbloks opvattingen af. Jarenlang - ik denk b.v. aan mijn boek over het "Geestelijke leven bij Calvijn" - heb ik op hetzelfde aambeeld geslagen, bijvoorbeeld, wat betreft de "roeping". Ook zie ik met de auteur de noodzaak in, om vast te houden aan de trits van de Heidelberger: ellende; verlossing en dankbaarheid, zowel in de prediking als bij de door leving; al betekent "onderscheiden" hierbij voor' mij geen absolute "scheiding". Zo zou er meer te, noemen zijn. Toch kan ik mij niet in het geheel van dr. Steenbloks beschouwingen vinden.

Overtrokken supralapsarisme

Zo schrok ik b.v. op pagina 190 bij de uitspraak - het gaat daar over Calvijn - "terwijl heel de prediking beheerst wordt door de eeuwige predestinatie". Daar waag ik een vraagteken achter te zetten. Ik beweer niet, dat dr. Steenblok de hervormer Calvijn niet gelezen of begrepen heeft. In de grond der zaak heeft hij dat wel. Maar hij citeert Calvijn: vaak óf eenzijdig óf onvolledig. Tal van voorbeelden waren te geven, maar het zou ons te ver voeren. Ik volsta met een enkel.

Calvijn noemt als "de kern der Christelijke religie" (in "Verzoekschrift aan Keizer Karel V", in "Apologie", 1937, p. 134: "dat God recht geëerd en gediend worde, en dat de mensen hun zaligheid daarin alléén vinden". "Daarna volgen de sacramenten en de Kerkregeering, ingesteld tot bewaring der leer", enz.

En in zijn antwoord aan Kardinaal Sadolet (a.w., p. 36v.) noemt Calvijn "de rechtvaardiging door het geloof" . "Deze leer, het hart der religie, is bij U ... uit der mensen denken verwijderd".

Helaas, ook bij dr. Steenblok staat niet die rechtvaardiging centraal, maar naast de predestinatie is de nevenpool, in zijn theologische ellips ... wedergeboorte. Wie maar wedergeboren is, heeft eigenlijk al alles (vgl. p. 221).

En de rechtvaardigmaking? Evenals dr. A. Comrie en b.v. dr. A. Kuyper sr., leert dr. Steenblok de rechtvaardigmaking van eeuwigheid; verder (terecht!) in de opstanding van Christus, en dan - p. 170 - niet dóór, maar vóór het geloof, ja zelfs vóór de roeping. Want de wegneming der schuld noemt Steenblok. "de dadelijke

rechtvaardigmaking". Kennelijk in strijd met de leer van de Schrift (in Rom. 3 en 8, 30), en van de Hervormers, alsook van b.v. Wilhelmus à Brakel in diens "Redelijke Godsdienst", dl. 1.

Inhoud der prediking

Nee, bij Calvijn was de leer van de predestinatie niet de inhoud, maar wel de achtergrond van de prediking. Calvijn stelt niet steeds de uitverkiezing voorop, al gaat hij er wel van uit. Hij predikte God in Christus. Want buiten Hem zouden we van God een "andere" God kunnen maken, dan de Bijbel leert. In zijn Institutie, Boek III, verwijst Calvijn de verslagen zondaar naar Christus, als de "spiegel der uitverkiezing", want anders zou hij gaan wanhopen en hopeloos verdwalen in een vreselijk labyrint. Calvijn gebruikt ook de woorden "vromen", "gelovigen" en "verkorenen" door elkaar.

Laat ik eens afschrijven wat Calvijn zegt bij Ez. 18:23 – Ezechiël is zijn laatste en wellicht rijpste commentaar -: "Zou Ik enigszins lust hebben aan den dood des goddelozen?" enz.

God kent geen hartelijker wens, dan dat elke verlorene, die naar de dood helt, op de weg des heils terugkere. En daarom wordt thans niet alleen het Evangelie in de wereld verkondigd, maar heeft God te allen tijde willen betuigen, hoe genegen Hij is tot barmhartigheid. Hoe vriendelijk lokt Hij ons in het Evangelie met de belofte(!) van Zijn vergeving! En daarin bestaat de kennis van het heil, dat wij Zijn barmhartigheid aangrijpen, die ons in Christus aarsgeboden(!) wordt. Maar slechts op één manier is er voor allen(!) redding mogelijk, n.l. dat zij zich bekeren van hun wegen". En wat dan daarop volgt, citeert dr., Steenblok ergens (nl. op p.189, maar waarom laat hij deze inleiding weg?

En hoe klopt deze uitspraak van Calvijn met de van dr. Steenbloks uitleg van het Doopformulier, op p. 287: "Nu vermaant en verplicht de Doop het herboren volk Gods tot het betrachten van een, godvruchtige wandel"? Het formulier zelf spreekt van een "nieuwe gehoorzaamheid", om nl. God, Vader, Zoon en Heilige Geest aan te hangen, te betrouwen en lief, te hebben van ganser harte. enz., de wereld te verlaten, onze oude natuur te doden en in een nieuw godzalig leven te wandelen".

Hoe kan en durft dr. Steenblok deze eis en oproep tot bekeringen geloof te beperken tot het "herboren volk"? Dat is mij een raadsel. Zo zou de prediker eigenlijk alleen maar een boodschap hebben voor de uitverkorenen en wedergeborenen. En dan horen de overigen zich weinig of nooit toe- en aangesproken.

Het supralapsarisme overtreft, naar ik vrees, dan ook bij dr. Steenblok zichzelf, wanneer hij van het sacrament bij de "verworpenen" schrijft, op p. 309 en 312" b.v., dat "over deze in de Doop alleen de vloek van het werkverbond wordt betekend en verzegeld"; uitdrukkingen, die ik, zover ik me kan herinneren, nooit bij enige auteur van geref. confessie gelezen, heb. Want het is geheel iets anders, dan wanneer de NGB en ook Calvijn zeggen,:

dat voor de ongelovigen en onbekeerlijken het sacrament tot (meerdere) verdoemenis en vervloeking strekt.

Verbond met allen

Nog. één uitspraak van Calvijn. Als ik Steenblok goed, begrepen heb, vallen volgens hem uitverkiezing en verbond samen. Hij geeft er blijk van te weten, dat Calvijn "graden" of "kringen" in de verkiezing en bij het verbond stelt (zie p. 78; 147 en 150), maar Steenblok weerspreekt Calvijn nergens rechtstreeks. En toch doet hij dat telkens indirect in dit boek.

Want bij Steenbloks citaat op p. 142 uit Calvijns commentaar op Gen. 17:7, tekende ik iets aan, dat Steenbloks verbondsopvatting weerspreekt: "En daarom is niets zekerder, dan dat God zijn verbond sluit met Abrahams kinderen, die van nature uit hem zouden voortkomen". Calvijn noemt "alle Israëlieten leden der Kerk en kinderen Gods, en erfgenamen "des eeuwigen tevens", met een verwijzing naar Matth. 8:11.

Op p. 292 lees ik Steenbloks woorden: "Zo wordt in Gen 17;7 van 's Heeren wege geopenbaard en vastgelegd, dat het wezen des Verbonds binnen de grenzen ligt van de uiterlijke bediening des Verbonds"; en op p. 106: "Ook (volgens) W. a Brakel betreft het genadeverbond naar zijn wezen alleen en uit-" sluitend op (drukfoutje?) de uitverkorenen". Nu had ik juist jl. winter bij à Brakel gelezen (Hfdst. 32, par. XI), dat vele uitverkoren kinderen niet in het verbond zijn. Gelet op deze uitspraak heeft dr. Steenblok à Brakels visie niet juist vertolkt, maar weer wel, als ik (hoofdst. 31 II.3) bij à Brakel lees: "Die dan geen nieuw hart heeft, die is geen bondgenoot. Alle bondgenoten ontvangen en nieuw hart.

Aanbod van genade

Bekend is de strijd rondom de "aanbieding der genade". Volgens dr. Steenblok komt, (pag. 220) de uitdrukking in de Schrift niet voor". Maar de zaak wel; zo goed als bij woorden, als "Drieëenheid" "Wezen des verbonds", e.d. "Bij onze oude schrijvers zegt aanbieden niet anders dan bekend maken, voorstellen, voordragen, voorhouden, aandienen", enz.

Maar luistert u eens naar à Brakel.(Red. Godsd. Malga ed, p. 537) "Dus blijven ze altijd in dezelfde onrust en onzekerheid; zij moesten beginnen met deze aanbieding van den waarachtigen, onveranderlijken en goeden God; maar de zwaarigheid (= bezwaar; moeilijkheid, v.d. H) die velen maken, is: Ik weet niet, of God mij Jezus aanbiedt! Zijt gij niet een mensch, hoort gij de stem van God in Zijn woord niet? Zegt God niet: Die wil die kome? Is het niet-geloven niet een verstoting van den Heere Jezus, een versmading van Zijn vriendelijke nodiging, is het niet God als een leugenaar achten? Is het geen zonden, zullen de ongeloovigen geen zwaarder oordeel hebben? Zoo wordt het u dan aangeboden. Zal iemand nu deel krijgen aan dien Zaligmaker, zoo moet hij op deze aanbieding aangaan, tot Christus gaan, Hem aannemen', enz. Dat is het middel, en niet de oorzaak, zegt à Brakel.

Zou nu aanbieden hier slechts bekendmaken, aandienen, enz. betekenen? Nee, hier is een bidden en smeken, als in 2 Kor. 5:19v., om zich met God te laten verzoenen. Hier is de liefdedrang.

Ds. G.H. Kersten

Op pag. 225 wordt een uitspraak van wijlen ds. G. H. Kersten geciteerd. Daarin staat o.a. te lezen: God beoogt niet in de eerste plaats het behoud van de mens, maar Hij wenst de zaligheid Zijner uitverkorenen alleen om Zichzelf daarin te verheerlijken". Persoonlijk heb ik wijlen ds., Kersten niet gekend of horen preken, maar zijn Catechismusverklaring heb ik doorplozen. En al is het al weer jaren geleden dat ik ze gebruikte bij de voorbereiding, van de Catechismusprediking, toch is mij steeds de gedachte bijgebleven, dat dezelfde ds. Kersten, die in de éne preek zo strak en stijl predestiniaans kan prediken, in een andere predikatie zulke lieflijke tonen kan laten horen - en dat juist in de "toepassing"! -, waarin, ja werkelijk! de lokking en nodiging, dus de aanbidding, van het heil duidelijk doorklinkt. **Waarom heeft dr. Steenblok dan slechts oog gehad voor die éne, zo strakke lijn?**

Om onze bespreking af te ronden, zou ik nog inzake twee oudvaders wat willen opmerken. Dr. Steenblok had er honderden (ik catalogiseerde jaren geleden z'n fraaie bibliotheek), en noemt er zo'n honderd en vijftig, al citeert hij er slechts enkele tientallen. Dit betreft dr. David Pareus, de grote godgeleerde uit Heidelberg, die leefde en werkte omstreeks 1600. En de ander is Petrus Martyr Vermigli, wiens "Loc communes" door dr. Steenblok worden aangehaald.

De jongstervenden

Dat dr. Steenblok ervan geweten heeft, dat zowel volgens Calvijn als Pareus "de zaligheid, toegekend" mag worden "aan de jong stervende kinderen van de Kerk", blijkt op p. 201. Maar waar hij zulks ook had moeten zeggen, n.l. op p. 126, daa zegt dr. Steenblok juist het tegendeel: "In zijn verklaring .. van Rom. 2:6, zegt' Pareus onder no 9 o.a.- van de jong-stervende kinderen, binnen de gemeente geboren, dat sommigen behouden worden door de genade, maar dat anderen verdoemd worden naar de natuur als kinderen des toorns, evenals anderen. Hier trekt hij dus de verkiezing en verwerping door tot de jongstervende kinderen binnen de kring der gemeente".

In kolom 272 (van Pareus' verklaring van de brief aan de Romeinen, ed. 1622) lees ik inderdaad zoiets. Maar daar gaat het niet over de jongstervende kinderen binnen de gemeente. Luistert u maar: "Het is een heel ander(e) sake met de onnoosele kinderen, die welcke sterven eer sy goet of quaat hebben connen doen. Want dese sullen simpelic, of(t) na (=naar) de natuere der kinderen des toorns, gelijc de andere (bedoeld: grote mensen, die onbekeerd sterven, v.d. Hr) verdoemt worden".

Ook hier weer een eenzijdige, onvolledige aanhaling van een oudvader. Want Pareus schreef, kol. 251: "Also spreken wy van de kinderen ende suygelingen der geloovigen, die eertijts voor de besnydenisse, ende nu voor den Doop comen te sterven: Christus heeft ulieden besneden, gewassen, want u hebben menschelijke diensten ontbroken". Dit was ook de geloofspraktijk van onze godvruchtige vaders. Want "de godzalige ouders moeten niet twijfelen aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen, welke God in hun kindsheid uit dit leven wegneemt" (Dordtse Leerregels I, 17).

Dan denk ik aan de Vlissingse boekhandelaar, Abraham van Laren, zoon van de bekende ds. Joos van Laren ("52 Predicatieën!"), die van zijn tien kinderen er vele zeer jong moest verliezen, soms ongedoopt, en die in zijn dagboek melding maakt van zijn gebeden en geloof, dat ze bij de Heere waren (vgl. Jean Meyhoffer; "Le pasteur Josse van Laren de Comines et ses descendants", Bruxelles 1910, b.v. p. 32): "Het bedroefte mij dat mijn kindt sonder tsegel des Doops gestorven was; maer evenwel en twijfele aen de salicheijt vant kindt niet".

Ook leze men eens in het door mij uit het Engels. vertaalde werk van Donald Fraser, over Leven art Dagboek van Ralph Erskine, hoe die godvruchtige man worstelde voor zijn zo vele jonggestorven kinderen, en ze bij God in de hemel mocht weten.

Petrus Martyr Vermigli

"Daarmee wordt dus in de Doop de belofte en de genade Gods alleen voor de uitverkorenen verzegeld. Zo werd het ook al beschouwd in de tijden der hervorming. Zo zegt Petrus Martyr Vermigli in zijn Loc. Comm. Class. 4, cap. 8, par. 7: "De belofte (Ik zal uw God en uws zaads God zijn) is niet in 't gemeen van alle zaad te verstaan, maar van dat alleen, daarin de verkiezing mede plaats heeft". Aldus dr. Steenblok op p. 51.

"Mede plaats heeft" is ietwat vreemd vertaald door: de illo (semine sc., v.d. Hr), in quo uno consentit electio). Erger, is, dat dit citaat wel wat uit het verband losgemaakt is. Want dr. Steenblok verbindt er geheel andere conclusies aan als Petrus Martyr zelf deed. Zeker, het staat er. Maar er staat nog meer: "Maar omdat wij allerm minst een al te nieuwsgierig onderzoek mogen doen naar Gods verborgen voorzienigheid en uitverkiezing, daarom houden wij de kinderen der heiligen (= kinderen Gods, v.d. Hr) voor heilig, zolang zij zichzelf niet - op een bepaalde leeftijd ("per aetatem") - als van Christus vervreemd hebben betoond. Wij sluiten hen niet buiten de Kerk; maar aanvaarden ze als haar leden, in de goede hoop en verwachting ("bene sperantes"), dat, zoals zij het zaad der heiligen zijn naar het vlees, zij ook deel, hebben aan Gods verkiezing, en de Heilige Geest en Christus' genade bezitten". "

Ook in Class. 2, cap. 1, par. 39 schrijft Martyr (ed. 1622, p. I 10), over Gen. 17:7: "Want God belooft aan Abraham, dat Hij niet alleen zijn God wil zijn; maar ook van zijn zaad. Daartom noemt God bij de Profeten (Ez. 16:20 v:) de kinderen der Joden de Zijnen, en klaagt Hij erover, dat Zijn zonen en dochteren, aan Moloch opgeofferd werden. En wij, die in de hoop op die belofte vertrouwen, bieden onze kinderen de Kerk ten Doop aan, omdat zij bij God en Christus behoren, opdat de belofte, die we zojuist genoemd hebben, door enig uitwendig zegel zou bevestigd worden".

Tweeërlei aanbidding

Naar ik meen, heeft wijlen ds. I. Kievit te Baarn, al gewezen op de tweeërlei aanbidding der belofte bij Calvijn, maar bij Steenblok is het helaas geworden: alles of niets.

Bij een eventuele herdruk verandare men het woord "overgifte" op p. 17 (Van Dale kent dit woord n.l. niet). Op p. 26 zal "schuldvergeving met God" wel "bij God" moeten zijn.

Storende drukfouten. staan op p: 71 (Docus, i.p.v. Lokus), op p. 133 ("brod" i.p.v. "brood"), op p. 307 "Geboeld" i.p.v. "gedoeld". Op p. 304 moet "gewagen over" gewagen vàn. worden. 't Is Marten, en geen Maarten, Micron, p. 273. Op p. 144 dient men na; "geleefd" het woordje "hebben" in te voegen. Op p. 279 zal "toebediende" toegediende moeten worden; en "theorie" op p. 308 zal wel "in theorie" moeten zijn. Verder nog foutjes op p. 141, 143 en 232 (noot). De tekst op p. 229 , "Geeft eer de Heere" zou ik toch schrijven: "Geeft ere den Heere", of: "aan de Heere".

Om te weten; hoe dr. Steenblok over de onderwerpen Doop, verbond en roeping gedacht en geschreven heeft, is men vooral op dit boek aangewezen. Daarom kan ik het bij u aanbevelen.

N.a.v. dr. C. Steenblok: "Rondom verbond, roeping en doop". Uitg. Gereformeerde Pers, Gouda, 1979, 335 pag., prijs f 37,50.

REFORMATORISCH DAGBLAD 30 april 1991

Door J. G. H. van Ginkel

"Afwijzing aanbod meer kruisgezind dan Ledeboeriaans"

Drs. H. Florijn vindt beroep van Steenblok op Ledeboer onterecht.

SCHERPENZEEL - Dr. C. Steenblok blijkt zich in zijn postuum uitgegeven 'De bestaansgrond der gemeenten' (1974) inzake het aanbod der genade niet geheel terecht op Ledeboer te hebben beroepen. Dat constateert drs. H. Florijn in zijn proefschrift 'De Ledeboerianen' (een onderzoek naar de plaats, invloed en denkbeelden van hun voorgangers tot 1907). Donderdag hoopt hij op deze studie te promoveren tot doctor in de godgeleerdheid.

Drs. Florijn, die zelf behoort tot de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, doet zijn conclusie na een uitvoerige analyse van de discussie tussen Lambertus Gerardus Cornelis Ledeboer (1806-1863) en zijn tijdgenoot Antonius van der Linde (1833-1897). Van der Linde - een felle verdediger van de uitverkiezing - had in 1858 aansluiting gezocht bij de ledeboeriaanse gemeenten. Ledeboer verklaarde toen "dit gevoelen toegedaan te zijn, dat God iedere zondaar nodigen laat met een algemene uitwendige aanbieding van genade". De verwerpers van het aanbod bevestigden volgens hem "hun afval van God".

Desgevraagd relativeert Florijn, dat Ledeboer de algemene genade zonder meer verwierp, alsook dat zijn uitspraak door de polemiek was gekleurd. Bovendien was de term "welmenend aanbod" in die dagen aan "een enorme begripsverwarring" onderhevig. Sommigen van Ledeboers volgelingen volgden echter de kruisgemeenten in hun expliciet verzet tegen de algemene welmenende aanbieding in de prediking. De promovendus wijt dat onder meer aan "een theologiseren vanuit de predestinatie".

Verinnerlijking

In zijn studie sluit Florijn aan bij de opvatting van prof. dr. C. Graafland dat de ledeboerianen de gedachten van de Nadere Reformatie "nog verder verinnerlijkten". De roep van Teellinck en Smytegelt om te komen tot een reformatie van volk en vaderland werd niet meer gehoord. De groep zag de negentiende eeuw als de vervulling van het door ds. Th. van der Groe geprofeteerde verval.

In het kerkelijke leven onderscheidden de ledeboerianen zich door hun afwijzing van de Psalmberijming van 1773, de bundel Evangelische Gezangen van 1806 en de Reglementenbundel van 1816. Van deelname aan de politiek was bij hen geen sprake. Het volgen van onderwijs werd bemoeilijkt doordat men zich sterk verzette tegen de verplichte inenting van kinderen.

Isolement

In de prediking klonken regelmatig klachten over de "breuk van Sion". Nederland was sinds 1773 niet langer het "Israël van het Westen". Door deze positiekeuze raakten de

ledeboerianen in een kerkelijk en maatschappelijk isolement, aldus Florijn. Centraal stond het gezelschapsleven, waarbinnen het oefenaarschap ("tegen de DKO in") haast tot een kerkelijk ambt werd verheven.

Theologisch gingen de ledeboerianen uit van, het principe "God is alles, de mens is niets". De beide polen van deze gedachte kwamen samen in het leerstuk van de verkiezing. De verkiezingsgedachte beheerste de prediking alsook de visie op de openbaring, het verbond en de sacramenten. De groep maakte bovendien een onderscheid tussen de deelname aan de doop en de deelname aan het avondmaal.

"Noodwoning"

De Nederlandse Hervormde Kerk had voor hen afgedaan als planting Gods. Naar de mening van Florijn wachtte de groep niet op het herstel van de "valse" Hervormde Kerk, maar op een terugkeer naar de "aloude" Gereformeerde Kerk. Het gezelschap fungeerde als "noodwoning" waarbinnen op dit herstel kon worden gewacht. Uitgangspunt was de handhaving van de Drie Formulieren van Enigheid, de Datheense berijming en liturgie en de Dordtse Kerkorde van 1619.

Florijn kwam overigens tot de ontdekking dat de prediking van de kruisgezinden nauwelijks verschilde van die van de ledeboerianen. "Zelfs" in de preken van de hervormde predikanten Detmar en Molenaar is volgens hem sprake van overeenkomstige formuleringen en eenzelfde bevindelijkheid. Alleen de dolerenden vormen een uitzondering op de regel. Mr. dr. Willem van den Bergh is de enige die volgens Florijn "een beetje in de buurt komt".

Elias Fransen

Voor de ledeboerianen was eenwording met de Christelijke Afscheidene Gereformeerde Kerk uitgesloten omdat deze kerk vrijheid van godsdienstoefening verkreeg. Geestelijk stonden de ledeboerianen het dichtst bij de zogeheten Drentse richting. Het meest nabij kwamen echter de Gereformeerde Gemeenten van ds. Elias Fransen (1827-1898). Tijdens diens leven kwam het echter niet tot eenwording, omdat Fransen de psalmberijming van Datheen niet als maatgevend zag. Bij de niet-ledeboeriaan Fransen, door Florijn "de grootste theoloog van de kleine kerkgeschiedenis" genoemd, werd de uitverkiezingsgedachte (en diensvolgens ook de afwijzing van het welmenend aanbod der genade) sterk benadrukt. In zijn studie wijdt hij een heel hoofdstuk aan diens 'theologie' omdat zijn volgelingen zich in 1907 verenigden met volgelingen van ds. P. van Dijke. Fransen grijpt voor zijn geloofsvisie terug op de Nadere Reformatie.

Nader onderzoek

Uitgaande van de indeling van dr. C. S. L. Janse in diens dissertatie "Bewaar het pand" (1985) constateert Florijn dat de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland het dichtst aansluiten bij de ledeboeriaanse traditie. Nader onderzoek is volgens hem geboden. Er bestaan vele onjuiste opvattingen en te gemakkelijke vergelijkingen, zo heeft hij geconstateerd.

"Vroeger vond ik dat de oud gereformeerden van vroeger het meest hadden van Ledeboer en de volgelingen van Steenblok het meest van Fransen", zo zegt hij. Over de kerkelijke situatie van vandaag spreekt Florijn zich liever niet uit, maar vergelijkingsmateriaal tussen de ledeboerianen (van toen) en de rechterflank van de gereformeerde gezindte (nu) is er zijns inziens "te over". "Te denken is aan het aantal predikanten, aan het aantal deelnemers aan het avondmaal, aan de heiliging van de zondag, maar ook aan de visie op partijvorming, theologische opleiding en verenigingsleven".

Ref. Dagblad
vrijdag 11 oktober 1996

Ds. J. Fraanje

In het RD van zaterdag 28 september jongstleden wordt in een interview met ds. F. Mallen mijn vader door deze predikant 'aangehaald'. Ik ontkom niet aan de gedachte dat de naam van mijn vader, meer dan 47 jaar na zijn overlijden, nog gebruikt wordt om toch maar vooral gelijk te krijgen.

Om te laten zien hoe mijn vader dacht over het welmenend aanbod van genade, citeer ik het volgende uit de preek getiteld "De luister der Verbondsbelofte" (Daniël 9:27), waarin hij onder andere sprak over het werk van de Verbondsmiddelaar Jezus Christus. Hij zegt letterlijk:

"Dat grote feit wordt u nog verkondigd en de weg der behoudenis aangeboden. Mensen, God laat u heden in onze tekst de luister van het Evangelie zien, en loopt u door? Als ik voor de deur van mijn huis sta met voedsel en deksel in mijn handen en daar komt naakt en hongerig een man voorbij en ik bied hem mijn brood én kleding aan, doch hij loopt door. Als dan die man even verder neervalt en van koude en honger sterft, bij wie ligt dan de schuld? Daarom, 't wordt u heden nog aangeboden en er is geen voorwendsel voor de zonde van het ongeloof. Er staat niet, dat ze niet konden ingaan vanwege hun zonden. Neen toehoorders, en zij konden niet ingaan vanwege hun ongeloof! O, mijn tong is te arm en mijn vermogen schiet te kort om u die Schoonste aller mensenkinderen voor te dragen".

Voor wat betreft de, toelating van ds. Steenblok het volgende: Toen mijn vader van de Vergadering terugkwam waarin besloten werd om ds. Steenblok in de Gereformeerde Gemeenten toe te laten, zei hij, terwijl hij erg bedroefd was, tegen zijn vrouw en de kinderen die thuis waren: "Als die man gelijk zou hebben, dan heb ik het altijd verkeerd gehad en dat kan ik niet geloven. Ik heb mogen spreken en preken, zoals God het mij naar Zijn Woord geleerd heeft. Ook zou ik dan mijn kinderen verkeerd hebben leren bidden."

Ook dit geeft duidelijk aan hoe hij erover dacht en sprak. Hij heeft dit alles nooit herroepen. Tevens herinner ik mij nog heel goed, wat vader kortvoor zijn sterven, na een kerkdienst, gezegd heeft tot de gehele gemeente. In ootmoed beleed hij zijn tekorten; maar in liefde wees hij de toehoorders de Weg. Uit alles sprak diepe ootmoed, een kenmerk van genade.

L. Fraanje

DE WAARHEIDSVRIEND (Ned. Herv. Kerk)

JUNI 1995

Boekbespreking

Ds. J. Roos e.a. (red.): *De waarheid hogelijk geboden; over de Gereformeerde Gemeenten tussen 1930 en 1950*. Uitgever ds. G. H. Kerstenonderwijscentrum, Veenendaal, 1994, 170 pagina's f 29,95.

In *De waarheid hogelijk geboden* is een aantal lezingen gebundeld die binnen de kring van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland gehouden zijn en die alle betrekking hebben op het ontstaan en het bestaansrecht van dit kerkgenootschap, dat in 1953 na een droeve scheuring van de Gereformeerde Gemeenten Synodaal is ontstaan. Om maar met de conclusie te beginnen: ***het ware wenselijk geweest dat deze zo hoog geboden waarheid wat ootmoediger was gepresenteerd.***

De apologie van het eigen gelijk is onthullend en kan ook door iemand die zich niet direct in de vuurlinie van de strijd bevindt alleen maar als onthutsend en verdrietig worden ervaren. Moet er in een kerkelijk en theologisch geding tussen diegenen die het dichtst bij elkaar staan zó met scherp geschoten worden? Kennelijk bestaat daar ruim veertig jaar na dato nog steeds de behoefte aan en dat om het jongere geslacht te stalen in de gedachte dat het onvervreemdbaar kerkelijk en theologisch gelijk aan eigen kant re vinden is. De Gereformeerde Gemeenten synodaal moeten het daarbij bijzonder ontgelden.

Was het nu alleen maar bij een dogmatische en kerkhistorische verkenning en instructie gebleven, dan zou het zijn waarde nog kunnen hebben om de komende geslachten uit te leggen hoe de scheuring van 1953 kon ontstaan. Enkele objectievere bijdragen in deze bundel over de historische ontwikkeling van de leerstukken van de verkiezing en de algemene genade die m.i. onder invloed van dr. Steenblok tot het uiterste geradicaliseerd en gerationaliseerd zijn, functioneren als zodanig. Het wordt de lezer onder meer duidelijk hoe de eenvoudige bevindelijke theologie van de Gereformeerde Gemeenten in het conflict gedrongen is door het dilemma tussen Kok en Steenblok. Kersten functioneerde voor de scribenten kennelijk als de onaantastbare

toetssteen, Kok als de gevaarlijke dwaalleraar en Steenblok als in alle omstandigheden te verdedigen leermeester.

Waar de persoonlijke herinneringen de toon aangeven, wordt het verhaal steeds dubieuzer. Het dieptepunt ligt m.i. in de lezing van ds. F. Mallan, waarin hij vanuit zijn geheugen de verwickelingen rond de scheuring in 1953 ophaalt, in een toon en geest waarin slechts sprake is van droefheid als het gaat om eigen verongelijking. Van bewogenheid met de broeders van wie men werd losgescheurd is geen sprake. Integendeel, de wijze waarop het dramatische overlijden van een drietal personen uit het andere kamp wordt beschreven en geduid is ronduit beneden peil. De wijze waarop velen, met name genoemd, in dit boek van alles en nog wat verweten wordt, doet ronduit onaangenaam aan. De liefde, ook in de bewogenheid met diegenen van wie men meent dat zij ernstig dwalen, ontbreekt ten enenmale. Dat maakt dit boek uiteindelijk tot een diep verdrietig boek, waarin het eigen gelijk, in de verheerlijking van het isolement tot in het extreme wordt doorgedreven.

Mijn vraag is, of dit de wijze is waarop de jeugd in de nood van deze tijden bewaard moet worden bij de waarheid. Waar zijn de tranen in deze tirade van zelfrechtvaardiging? Opvallend is door heel het boek heen hoezeer de opvattingen en gevoelens van mensen de maatstaf zijn voor de waarheid. Het is tekenend bij alle strijd en discussie die in dit boek wordt aangesneden dat het spreken van de Schrift nagenoeg helemaal ontbreekt. De traditie van de Reformatie, waarin altijd verschillende accenten zijn geweest rond verbond en verkiezing, is hier wel op een zeer smal eenzijdig spoor terecht gekomen. Zeer selectief haalt men uit bronnen van diverse aard, van Fraanje tot Graafland, de bouwstenen van het eigen gelijk in de beoordeling van de traditie.

Het is kenmerkend dat bijvoorbeeld ergens met instemming van Kersten wordt aangehaald dat hij de Institutie van Calvijn meer gewaardeerd heeft dan zijn Bijbelcommentaren. Dat lijkt mij een opmerking die ontdekkend aan het licht brengt hoe weinig men in dit opzicht echt in de traditie van deze reformator staat. Men maakt van Calvijns Institutie een systeem, terwijl het voor de reformator van Genève niets anders bedoelde te zijn dan een gids om de waarheid van de Schriften beter te mogen verstaan. In de Schrift klopt immers het hart der Reformatie, en niet in een rationalistisch harnas.

Ds. M. A. van den Berg

DEEL 2

CITATEN UIT OUDE SCHRIJVERS OVER

HET AANBOD VAN GENADE EN DE ROEPING

Willem Westerbeke

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2003

De "Dordtse leerregels". Vastgesteld op de Dordtse Synode 1619

*Hfd. 2 art. 5 "Voorts is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk, die in de gekruisigde Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Welke belofte alle volkeren en mensen, tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moet **verkondigd en voorgesteld** worden, met **bevel van bekering en geloof***

Hfd. 3/4 art. 8 "Doch zo velen als er door het Evangelie geroepen worden, die worden ernstiglijk geroepen. Want God betoont ernstiglijk en waarachtiglijk in Zijn Woord wat Hem aangenaam is, namelijk dat de geroepenen tot Hem komen en geloven, de rust der zielen en het eeuwig leven.

*Art.6 "Dat er velen, door de bediening van het Evangelie geroepen zijnde, niet komen en niet bekeerd worden, daarvan is de schuld niet in het Evangelie, noch in Christus, door het Evangelie **aangeboden** zijnde, noch in God die door het Evangelie roept en zelfs ook dien Hij roept verscheiden gaven meedeelt, maar in degenen die geroepen worden..."*

Het Latijnse woord *oblatio* betekent: het voorhouden, aanbieden.

Het Latijnse *offere* betekent: voorhouden, tonen, aanbieden, offeren; vrijwillig, óf onder een voorwaarde iets ter beschikking stellen.

GUIDO DE BRES; opsteller van de Nederlandse Geloofsbelijdenis

Zijn boek: "De wortel, de oorsprong en het fundament der Wederdoopers." 1570.

Blz. 285.

"En volgens deze hare rekening zo zou Filippus niet weinig gezondigd hebben, Simon den Tovenaar dopen: ja, Christus de Heere Zelf, Die niet alleen Judas tot het Avondmaal toegelaten heeft, maar heeft hem ook in het getal der Apostelen aangenomen, daar nochtans de Heere van tevoren Judas wel kende en wist met wat geest hij gedreven was. 't Welk doende Christus ons heeft willen te kennen geven, wat Zijner gemeente dikwijls wedervaren zou. Indien het zeggen der Wederdoopers bestaan moet, zo zal dan God alleen zonder enige dienaren dopen moeten, want (zo wij gezegd hebben, Hij is alleen een Kenner der harten). En hoewel wij geen kennis en hebben, noch van den Geest, noch van de gelove noch van de verkiezing der kleine kinderen, zulks kan ons niet verhinderen van daarmede te handelen naar de ordinantie des Heeren. Wij zullen hierin Zijn Woord navolgen en gehoorzaam zijn, gelijk ook in alle andere dingen, welk Woord ons en onze kinderen in het *algemeen* Zijn beloften *aanbiedt*, bevelende hier en tussen God Almachtig de dingen die ons verborgen en onbekend zijn."

Blz. 301. Daarom, zo vermanen wij de mensen niet traag noch verzuimelijk te wezen in het voortbrengen harer kinderkens tot den Doop, opdat zij het zegel van zulker genade in grote goedigheid ontvangen mogen; en dat, indien iemand veracht, zijn kinderkens met dit teken des Verbonds te doen te kennen, dat hij verzekert zij, dat hem

God zulks nog eisen en aan hem straffen zal, mits dat hij zulks doende. de weldaad veracht en weigert die hem en zijn zaad van den Heere *aangeboden* wordt."

Blz. 324. Daarom willen wij God en Zijn genade die Hij ons en onze kinderen *aanbiedt* niet verwerpen noch van Hem gestraft wezen, zo en moeten wij niet onachtzaam wezen van onze kleine kinderen voort te brengen en *aan te bieden*, om zo een groot goed deelachtig te worden."

Joh. CALVYN

Uitlegginge op de brieven aan die van Corinthe.

2 Kor. 6 : 1: "Hier worden de dienaars geleerd, dat het niet genoeg en is, zo zij de leer eenvoudig voorstellen, maar zij moeten arbeiden, dat zij aangenomen wordt; en dat niet eenmaal, maar zonder ophouden. Want dewijl zij middelboden zijn tussen God en de mensen, zo is het eerste haars amts de genade Gods *aan te bieden*; het tweede is, met aller naarstigheid te arbeiden, dat ze niet zonder nut aangeboden zij".

ZACHARIAS URSINUS. Eén van de opstellers van onze Heidelbergse Catechismus. Het Schatboek van Zacharias Ursinus

Blz. 65. "Handelende over de Middelaar is van node, dat men ook spreke van de leer, in welke de Middelaar aangewezen, beschreven en *aangeboden* wordt, dat is van het Evangelium en van het middel waardoor wij den Middelaar en al Zijn weldaden deelachtig gemaakt worden, dat is van het geloof en van het Evangelie behoort op deze plaats gehandeld te worden.

Blz. 69. De oorzaak waarom niet allen door Christus behouden worden, en is niet, dat de verdienste en genade Christi niet zoude genoegzaam zijn, - (Want Hij is de verzoening der zonden der gehele wereld, zoveel de waardigheid en genoegzaamheid Zijner betaling aangaat 1 Joh. 2 : 2 "En Hij is een verzoening voor onze zonden: en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld") - maar dat de mensen door hun ongeloof de weldaden van Christus, in het Evangelie voorgedragen en *aangeboden*, verachten en verwerpen en hierom gaan ze verloren, niet door Christus', maar door haar eigen schuld.

Op blz. 70. Tegenwerping Rom. 5 : 20 De genade is overvloediger als de zonde Adams. Daarom zo alle mensen door de zonde van Adam verloren zijn gegaan, veel meer zullen ze dan door de genade van Christus allen behouden worden.

Antwoord. De genade is overvloediger dan de zonde, zoveel aangaat de genoegzaamheid der voldoening, maar niet zoveel aangaat de toe-eigening van dien. Dat daarom niet alle door de genade Christi behouden worden, moet toegeschreven worden niet Christus, dat Zijn voldoening niet zoude genoegzaam zijn, maar den ongelovigen, die *de aangeboden genade* verachten en de voldoening van Christus met een waar geloof zich niet toe-eigenen."

Blz. 245. Wij worden gerechtvaardigd door het geloof:

1. Ten aanzien dat wij gerechtvaardigd worden door hetgeen waar ons geloof op ziet, dat is, door de verdiensten of gehoorzaamheid van Christus, door het geloof aangenomen.
2. Ten aanzien dat het gelove het instrument is in de hand aanvallende en zich toe-eigende rechtvaardigheid, *die om niet in het Evangelie aangeboden wordt.*

CASPAR OLEVIANUS Eén van de opstellers van onze Heidelbergse Catechismus.
Verklaring van de Apostolische Geloofsbelijdenis
Deel 2. De getuigenissen van het Genadeverbond

8. En ofschoon de Heere geen wettisch Verbond meer met ons opricht, (Jer. 31 :32), zoals Hij dat uitdrukkelijk verzekert zo verhindert dat echter niet, dat de natuurlijke verbintenis tot een volmaakte gehoorzaamheid door eigen krachten te volbrengen of anders straf over ons brengend, vooraf gaat, totdat we door Christus het nieuwe Verbond ingegaan zijnde, van die verbintenis verlost worden, (Joh. 8 : 36; Rom. 6 : 20). Door het getuigenis van de beide voornoemde wetten worden we niet overtuigd hoe groot die verbintenis is, welke grote zaken het zijn en hoe zeker, opdat we die verlossing zouden begeren.

Bovendien verhindert het niet, dat, als we van die verbintenis ontslagen zijn, de beide wetten als een zegel blijven, lerende wat de zonde en hoe groot kwaad ze is, opdat we haar zouden vlieden, maar het Verbond der genade en de eens verkregen verzoening groot achten. Vervolgens dat we ons in de leer der Wet zouden oefenen als een instrument, waardoor God niet een andere, maar diezelfde Wet in de harten wil inschrijven (Ps. 19 en 119; Hebr. 10).

9. Ook verhindert de belofte van het nieuwe Verbond niet, dat de ongelovigen, zowel als de heidenen, Joden en geveinsden onder de christenen, die nog onder de Wet zijn, zowel van de wet der natuur als van de geschrevene, zolang daaronder blijven. En aangezien ze overtreders van beide zijn, onder de zekere verdoemenis zijn, totdat zij tot het nieuwe Verbond overgaan, of totdat er verzoening geschiedt door het geloof in Christus (Rom. 1 : 12, 14; Gal. 3 : 12; 2 Kor. 5 : 20, 21). Om deze ernstig te begeren, moeten ze met een levend gevoel der zonden en van de eeuwige dood, volgens de uitspraak der Wet, voorbereid worden.

10. De Wet nu leert, dat de zonde ongerechtigheid is, dat is, al dat tegen de Wet strijdt (1 Joh. 3 : 4), en zij is of oorspronkelijk of dadelijk. De oorspronkelijke heeft twee delen. De ene is een afval van God in de lendenen van Adam, van al zijn natuurlijke erfgenamen. De andere is een verdorvenheid van haar gehele natuur, die daaruit is voortgekomen. Deze beide maken ons schuldig en berokkenen ons de toorn Gods, totdat er verzoening geschiedt (Rom. 5 : 12): "in welke (Adam) allen gezondigd hebben". "Wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen" (Ef. 2 : 3; Deut. 30 : 6; Ps. 51 : 7).

11. De dadelijke zonde is al hetgeen in de werkingen, hetzij inwendige, als de gedachten, die het hart zelfs treffen, hetzij uitwendige, als de woorden en werken, strijdig is met de Wet Gods (Rom. 3 en 7; Deut. 27 : 26). Die alle zijn een dodelijk vergif en vijandschap tegen God, en strijden met het natuurlijk verbond tussen God en ons of met die gelijkvormigheid aan God, die in Zijn beeld uitblonk.

12. Van deze voorbereiding tot het geloof spreekt Christus in Joh. 16 : 9: "De Heilige Geest zal de wereld overtuigen van zonde, omdat zij in Mij niet geloven". Dit is het begin van de bediening van het Genadeverbond. De Heilige Geest zal de mensen overtuigen dat zij geheel verdorven zijn en dat buiten Christus de zonde in de wereld heerst, benevens dat de mensen van nature in Christus niet geloven en van Hem vervreemd zijn. Het is wel het eigen werk der Wet het geweten voor Gods rechterstoel te roepen en met schrik te verwonden (Rom. 3 : 20): "door de Wet is de kennis der zonde", maar het Evangelie kan niet behoorlijk verkondigd worden, of het brengt de mens van de zonde tot de gerechtigheid en van de dood tot het leven over (2 Kor. 4 : 5-7; 1 Petrus 2 : 9, 10). Daarom is het noodzakelijk dat het Evangelie dit uit de Wet put.

13. En gelijk de Wet, overtuigende van zonde, aantoonde dat de mensen van nature, dat is zolang zij door het geloof met Christus niet zijn verenigd, onder de vloek zijn, benevens ook onze onmacht aantoonde, dat wij noch de vloek van ons kunnen wegnemen, noch van onszelf krachten hebben om God te gehoorzamen, zo biedt het Evangelie Christus aan als een Zaligmaker, Die door Zijn verdiensten de vloek wegneemt en ons door Zijn Geest met Zich verenigende, het verstand verlicht, zó, dat we de gerechtigheid door Zijn gehoorzaamheid voor ons verworven, die alle gerechtigheid der Wet ver te boven gaat, met zekerheid kennen en daarin berusten. Terwijl Hij ons tevens vernieuwt tot de gerechtigheid der Wet, opdat we Hem zouden dienen zonder vreze, in gerechtigheid en ware heiligheid, al de dagen van ons leven. En opdat we aldus het doel bereiken mogen, waartoe we oorspronkelijk niet alleen geschapen, maar ook in Christus geroepen en uitverkoren zijn, opdat Hij in die gerechtigheid des geloofs, geprezen zou worden voor de onmetelijke rijkdommen van Zijn heerlijke genade jegens ons in Christus.

14. Maar al is het nu ook waar, dat niet allen Christus door het geloof aannemen, *zo wordt Hij daarom niet minder aan allen, tot wie het Woord van het Evangelie komt, aangeboden (2 Kor. 5 : 20, 21)*. Want van het Woord der genade gaat niets af door de ondankbaarheid der mensen. De harten van die Hem aannemen, heeft God geopend en hen daartoe reeds tevoren uitverkoren (Tit. 1 : 1). Die Hem niet aannemen, die nemen Hem door en tengevolge van hun vrijwillige blindheid niet aan (2 Kor. 4 : 3, 4; Hand. 2 : 13; Hand. 13 : 4-6). Want Gods genade wordt nooit verworpen zonder de boosheid en hardnekkigheid des harten.

15. *De hemelse Vader biedt echter Zijn uitverkoren gemeente door het Evangelie Christus niet slechts aan* (want zo Hij niets meer deed, zouden ook zij Hem niet

aannemen, Joh. 1 : 11), maar Hij schept ook door de prediking van het Evangelie het geloof in hun harten (Joh. 1 : 13 en 5 : 25). Zoals de Heere de blindgeborene niet slechts de zon aanbod, maar hem tevens ook door Zijn kracht het gezicht schonk, waardoor hij zich in haar aanschouwing mocht verheugen (Joh. 9 : 26).

Zo wordt de Zoon van God, als de Zon der gerechtigheid aan de wereld aangeboden, waarin Hij geen anderen vindt, dan die dood zijn in zonde en ongerechtigheid, doof en blind. Daarom maakt Hij de uitverkorenen door Zijn kracht levend, horend en ziende, door het geloof in hen te scheppen, tengevolge waarvan zij Hem gewillig aannemen, omhelzen en tot hun eeuwige blijdschap genieten mogen (Ef. 2 : 5; Jes. 60:1-3 en 61 : 1-3; Lukas 4 : 18; 2 Kor. 4) .

16. Want door het Evangelie is de Heilige Geest krachtig in ons werkzaam, Die ons Christus inlijft door het geloof in ons te scheppen, waardoor we de aangeboden Christus aannemen met Zijn eeuwige gerechtigheid, die Hij ons toerekent (Dan. 9 : 24; Fil. 3 : 9), en met de Geest der heiligmaking, Die van Christus nooit kan afgescheiden worden, waardoor Hij ons vernieuwt tot bekering. Deze bestaat in de doding van de oude en in de levendmaking van de nieuwe mens, hetwelk altijd zaligmakend is (Rom. 6 : 5, 6).

Maar aangezien de heiligmaking of de vernieuwing naar Gods beeld in dit leven onvolmaakt is, zodat zij het goddelijk gericht of de gestrengheid der Wet niet kan doorstaan, ofschoon zij ook van Christus, door het geloof aangegrepen, afkomstig is, zo komt zij nochtans niet op rekening der gerechtigheid voor God, maar alleen de toegerekende gerechtigheid van Christus, die volmaakt is. Ja, die alle gerechtigheid der Wet te boven gaat en daarmee alleen kunnen we bestaan voor God (Rom. 5 : 1, 2; 2 Kor. 5 : 21).

17. Intussen, aangezien Christus aangenomen moet worden, zoals Hij Zich in het Evangelie aanbiedt (en Hij biedt Zich aan tot gerechtigheid en heiligmaking), zo hebben daarom diegenen, die Christus niet krachtig werkzaam in zich willen hebben, maar in overtredingen, tegen hun geweten in, volharden of de werking aan hun eigen krachten toeschrijven en zo Christus Zijn eer ontroven, zelfs niet de ware toegerekende gerechtigheid (1 Joh. 3 : 6, 8-10; 1 Kor. 6 : 9-11), omdat Christus niet gedeeld wordt. Daarom bestaat de prediking van het Evangelie in twee delen, het geloof, dat de genadige vergeving der zonden omhelst en de bekering. En gelijk Christus niet gedeeld wordt, zo kunnen ook deze beide zaken niet van elkander gescheiden worden, ofschoon ze ook van elkander onderscheiden zijn.

18. Voorts zien we hier ten eerste uit, dat de sterke verzekering des geloofs zijn wezenlijke eigenschap is, want het is een licht, dat door de Heilige Geest in het hart des mensen geschapen is, waardoor het in het getuigenis of de beloften van het Evangelie niet alleen als ontwijfelbaar zeker ziet Gods goedertieren wil in Christus over ons tot in eeuwigheid, en dat Hij nooit meer op ons toornen of schelden zal, maar waardoor ook het hart door de Heilige Geest gerust wordt gesteld, dat Hij onze God is volgens het gehele wezen van het Verbond, tevoren uitgelegd (Jes. 53 en 54 : 5, 8, 9).

Omdat al deze dingen door een ontwijfelbaar getuigenis afgebeeld, aangekondigd en beloofd zijn door die God, Die waarachtig en getrouw is, Die hetgeen Hij belooft ook metterdaad volbrengt. Deze verzekering van Gods eeuwige goedertierenheid is aan het geloof dermate verbonden en eigen, dat het geloof zich deze verzekering nooit laat ontnemen, steunende op het ontwijfelbaar getuigenis van het Evangelie, door de kracht van de Heilige Geest, Die de werkmeester van het geloof is.

Daarom doet God bij Jesaja, nadat Hij Zijn eeuwige barmhartigheid in Christus beloofd had, er bij, dat al de kinderen der kerk van de Heere zullen geleerd zijn (Jes. 54 : 13), en de apostel zegt van de gelovigen (Rom. 8 : 38, 39): "Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander scheepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere".

19. En met deze verzekering van het geloof, die de wezenlijke eigenschap daarvan is, strijdt geenszins, dat een gelovige met verscheidene verschrikkingen van het vlees, de wereld en de satan gekweld wordt. Want op welk een manier de gelovige ook gekweld moge worden, de getrouwheid Gods laat niet toe, dat hij van die verzekering of dat vertrouwen afvalt, die hij door de Heilige Geest, Die liet verstand verlicht en het hart gerust stelt, van Gods eeuwig en genadig bezworen barmhartigheid in Christus, uit het getuigenis van het Evangelie ontvangen heeft (Ps. 48 : 9). Want het wantrouwen is niet eigen aan het geloof, dat een licht van de Heilige Geest is, maar komt uit het nog aanklevende verdorven deel des mensen voort, hetgeen het geloof in het wedergeboren deel of nieuwe scheepsel bestrijdt, zoals dit gemakkelijk kan verstaan worden uit de tegenstellingen van vlees en Geest, waarvan Paulus spreekt in Rom. 7. En ofschoon het verstand ook niet geheel verlicht moge zijn, laat het echter niet na de waarheid Gods op te merken, in de mate van het licht dat daarin is, gelijk een gevangene, ofschoon de duisternis hem in zijn cel omgeeft, echter het licht opmerkt, dat door een venster, hoe eng ook, binnendringt.

Want, ofschoon de kennis van God en goddelijke dingen in dit leven zeer onvolkomen is, zo bezit nochtans de gelovige die kennis, die de Heilige Geest in hem gewerkt heeft en dagelijks voortzet, van de eeuwige goedertierenheid Gods over hem in Christus Jezus, waarin hij meer en meer toeneemt, naar het woord van de apostel: "En wij allen, met ongedekt aangezicht de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest" (2 Kor. 3 : 18).

En gelijk een boom, die door het geweld van de winden geschud, echter niet uitgeroeid wordt, noch ophoudt te leven en zijn sappen en krachten uit de aarde te trekken, zo wordt het geloof ook wel door de verzoeking en geschud, die echter niet uit de natuur van het geloof zelf, alsof dit twijfelde, maar van elders ontstaan. Het wordt echter uit zijn staat niet bewogen of geheel uitgeroeid, zodat het door de kracht van de Heilige Geest, vastgeworteld, zich vastklemmt aan deze door ede gestaafde belofte, door het bloed van Christus bevestigd: "Ik zal nooit meer op u toornen, noch op u schelden". Hieruit trekt het zijn voedsel en voortdurend leven. Daarom staat er in Job 13 : 15:

"Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?". En in Ps. 23 : 4: "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij", terwijl het in 1 Joh. 5 : 4 luidt: "en dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof".

Het gedurig voedsel nu, waarvan ik gesproken heb, wordt hun verschaft door Gods getrouwheid (1 Kor. 1 : 6, 8, 9). Want indien door de goedheid Gods degenen, die gelovig zijn gemaakt, toen zij nog vijanden waren, een eeuwige verzoening door de dood van Zijn Zoon is toegebracht en tevens de Geest des geloofs, waardoor zij haar zouden omhelzen, veel meer nog scheppen nu de verzoenden door hetzelfde geloof, waarmede ze, toen ze nog vijanden waren, begiftigd zijn, het leven uit het leven van Christus. Zo zal de rechtvaardige altijd door zijn geloof leven (Rom. 5 : 10; Hab. 2 : 4). Daarom kunnen geen tegenspoeden of wegen van verzoeken, aan een gelovige die leugen van satan wijs maken, dat God tegen Zichzelf strijdig en vijandig is en er geen hulp voor hem te hopen is. Maar de zekere overtuiging, waarmede hij eenmaal door de Heilige Geest bedeed is, blijft altijd vast in het binnenste van het gemoed, die er met de vinger Gods ingeschreven is, dat God het Woord dat Hij gezworen heeft: "Ik zal nooit op u toornen", tot in eeuwigheid niet zal veranderen en Zijn eeuwige goedertierenheid nooit zal wegnemen. Dit is hem door een. met ede gestaafde belofte en het inwendig licht van de Heilige Geest geopenbaard.

DE OOSTFRIESCHE BELIJDENIS, 1594

Blz. 581, art. 18. Dit geloof is niet aller, gelijk Paulus zegt, maar een genadewerk Gods, als die niet alleen den Middelaar ons beschikken, toezenden, in het Evangelie *aanbieden* en *schenken* moet, maar ook ons de hand der geloofs verschaffen, waarmede wij deze aangebodene genade en gave tot zaligheid aannemen.

Blz. 585, art. 19. Deze gerechtigheid wordt uit genade alleen in het Evangelie *aangeboden* en is daarin van de gerechtigheid der wet onderscheiden, .dat de Wet de gerechtigheid van ons door hare volkomen onderhouding vordert, maar het Evangelie dezelve buiten ons, alleen in Christus en Zijne gehoorzaamheid aanwijst.

En gelijk de uitverkorenen zich vanwege hunne verdiensten voor God niet hebben te beroemen, zo kunnen de goddeloozen zich niet beklagen, naardien God vrijstaat te verkiezen en te verlaten .die Hij wil, zijnde aan niemand met Zijne genade buiten Zijne beloften verplicht; en machthebbende met de Zijnen te doen wat Hij wil; doende ook de goddeloozen geen onrecht, dewijl zij zich moedwillig van Hem afscheiden, tegen Zijn bevel zondigen, Zijne gaven misbruiken en d eaangebodene genade van het Evangelie verachten.

Blz. 597, art. 22. En blz. 605, art. 25.

Hierom verwondert zich Paulus niet over der goddeloozen verdoemenis, als zijnde gans rechtvaardig, maar hij verwondert zich, dat God, het ganse menselijke geslacht in Adam om der overtreding wille strafwaardig geworden zijnde, evenwel sommigen tot genade aangenomen, van de zonde en verdoemenis om Zijns Zoons wille verlost heeft en ter eeuwige zaligheid zonder hunne verdiensten voeren zal. De vereniging van het teken en de betekende goederen in de van God ingestelde sacramenten is niet

wezenlijk, dewijl de tekenen niet in haar wezen, maar alleen in haar gewoon en natuurlijk gebruik veranderd worden; ook bevatten ze de hemelse gaven niet wezenlijk in haar, maar het is een sacramentele vereniging, mits den mensen aan welke het bevel en de belofte gedaan is, als zij het teken naar Gods instellingen gebruiken, het beloofde goed door een bekwame gelijkenis duidelijk uitgebeeld en van God zo *waarachtig aangeboden* en geschonken; ook van den gelovige ontvangen wordt als zij de uiterlijke tekenen genieten, welke hun zonder de onzichtbare gaven zo weinig nutten kunnen als het bevel zonder de goddelijke beloften."

JOHANNES POLYANDER, lid van de Dordtse Synode. 1568-1646.

GROND ONZER ZALIGHEID" blz. 325:

"Dan wat is het? Wij zijn gewoonlijk in deze delen onzes schuldigen plicht voor God den Heere zeer traag en nalatig en waaruit spruit dat, dan uit onze verkeerde natuur en beweging onzes harten, dewelke veel meer werks maakt van de lichamelijke goederen dan van de geestelijke zegeningen die God de Vader ons aanbiedt in Zijn Zoon onze Zaligmaker Jezus Christus? Waarin wij de kleine kinderen gelijk zijn, dewelke een appel of een stuk suiker liever hebben dan een rentebrief van hun ouders. Hiervan zouden wij vele getuigenissen kunnen voortbrengen, dewelke de dagelijkse ervarenheid ons genoegzaam voor ogen stelt: maar het is alleen nodig dat hierin een ieder hemzelve bezie en de genegenheid zijns gemoeds bij hemzelfen wel overlegge."

...

"En voorwaar om onze voorouders en ons ook naderhand zalig te maken, zo heeft God de Heere eertijds Zijn heilige Apostelen de leer des Heiligen Evangeliums over de ganse aardbodem laten prediken en door haar allerlei mensen *aanbieden* de genadige vergeving der zonden en de toerekening der rechtvaardigheid Jezus Christus ter zaligheid, wanneer ze geloven.

Blz. 326:

"Laat ons dan niet vertwijfelen aan den goeden wille des Heeren door dewelke onze zaligheid ons wordt *aangeboden*, maar volgens de vermaningen der verkondigers Zijns heiligen Evangeliums, onzen Zaligmaker Jezus Christus door het geloof ontvangen en Hem aanhangen. Alsdan zullen wij gevoelen dat wij Zijner zaligheid deelachtig zijn tot troost onzer zielen."

Blz. 339:

"Zoo iemand hier vraagt, zo wij met de Efeziërs, als de Apostel ons leert, zalig zijn geworden door het geloof hoe zegt dan hier dezelfde Apostel dat wij allen tezamen zalig zijn geworden door Gods genade? Wij antwoorden daarop, dat het geloof hier niet moet aangemerkt worden als een werk dat de zaligheid zoude verdienen, maar als een instrument of als een hand waardoor wij de zaligheid ontvangen en aannemen: want zo wij willen zalig zijn, zo is het van node dat wij de middelen der zaligheid, die

ons door Christus *aangeboden* worden, hartelijk ontvangen én behouden; hetwelk niet kan geschieden dan door het geloof, hetwelk alleen de hand onzes harten is, door dewelke wij de weldaden onzes Zaligmakers Jezus Christus aannemen. Het geloof dan maakt ons eigenlijk noch in het geheel noch ten dele zalig; maar het ontvangt de zaligheid en zo verder wordt het gezegd zalig te maken, als het de zaligheid ontvangt, zooverre is het dan vandaar, dat het geloof iets aan de genade Gods zoude onttrekken, dat de genade Gods zonder het geloof geen plaats in ons kan hebben."

...

"Voorts, gelijkerwijs de Efeziërs het geloof niet hebben gehad, noch de zaligheid, uit de waardigheid van hunne personen of uit de krachten des wijzen willens: alzoo hebben zij ze ook niet gehad, omdat ze eerst daarnaar zouden gehaakt hebben, of God de Heere daarom gebeden. Geenszins, want hoe zouden zij daarnaar kunnen haken en verlangen? Of hou zouden die iets goeds kunnen bidden en van God begeren, die daar gans dood zijn? Het is zó ver vandaar, dat degenen die geestelijker wijze dood zijn, het geloof of de zaligheid zouden begeren, dat zij daarentegen van God de Heere afwijken en *Zijn aangeboden genaden* verachten. Daarom is het dat God de Heere aldus spreekt van onze voorouders: Jes. 65 : 1 "Ik ben gevonden van hen die naar Mij niet vraagden: Ik ben gevonden van degenen die Mij niet zochten; tot het volk dat naar Mijn Naam niet gedoemd was heb Ik gezegd: Zie, hier ben Ik, zie hier ben Ik."

ABRAHAM HEIDANUS, Hoogleraar te Leiden

DE ZAKE GODS VERDEDIGT TEGEN DEN MENSCH

Blz. 621: "Tegenwerping: Indien op Christus vertrouwen is: *zeker zijn, dat al wat Christus gedaan heeft, Hij dat voor ons gedaan heeft*, dan is het geloof onnodig tot de rechtvaardigmaking of de vergeving der zonden". ...

Antwoord: ... Maar als ons dat Woord der verzoening wordt aangezegd, zo is het onze schuldige plicht aan te nemen, wat God *aanbiedt* en dat te geloven en zo, die dat getuigenis aanneemt, verzegelt, dat God waarachtig is, Joh. 3 : 33. Zo verkrijgen wij ook de vergeving der zonden niet door ons geloof, want die is ons verkregen door Christus. Door het geloof ontvangen wij vergeving der zonden; Hand. 26 : 18. Het geloof dan werkt noch verkrijgt de vergeving der zonde niet, maar neemt die geschiede vergeving alleen aan en ontvangt alzo, wat God in Zijn Woord aanbiedt.

Blz. 892: Een daarom, niemand heeft het eeuwige leven, dan die den Vader geeft te geloven. De belofte des eeuwigen levens is aan niemand vast dan aan dengene in welken de eerste belofte van het geven des geloofs eerst vervuld is. Want die belofte is van geen kracht of nuttigheid, zoals in het gemeen en uitwendig alle mensen door de prediking des Evangelies wordt voorgesteld, maar zoals zij wordt *aangenomen en geloofd*. Maar zij kan niemand ten nutte komen, dan die zij hem toe-eigent en die toe-eigening kan niet geschieden dan door het geloof. Het geloof als een gave Gods, is niemand eigen, als die het gegeven is te geloven. En niemand werd het gegeven van God dan met zeker effect en gewisse en onfeilbare uitgang. Al die deze gave van God gegeven wordt, die ontvangt ze ook en die ze ontvangt die gelooft. Het kan niet wezen,

dat, die de vermakelijkheid van deze werking Gods gevoelt en smaakt en de liefde Gods in het hart wordt ingestort, dat zij dat hoogste goed, dat haar door de belofte wordt *aangeboden*, verwerpen zouden, opdat zij dat grote kwaad dat haar door de dreigementen werd voorgesteld zouden willen aanhalen.

Blz. 905 "Heel anders is het gelegen met de *aanbieding* van de genade, omdat in de aanneming derzelve waarlijk des mensen hoogste geluk gelegen is en in de verwerping derzelve zijn hoogste ongeluk. En dat zij van de Almachtige God *gepresenteerd* wordt, die de souvereine macht heeft, om die op zulk een wijze Zijn creaturen voor te dragen, als het Hem gelieft. De genade kan zonder de hoogste dwaling des verstands en zonder de meeste verkeerdheid des willens niet verstoten worden."

Jac. TRIGLAND. lid van de Dordtse Synode.

Christelijke en Noodwendige verklaring

Blz. 275: "Nochtans antwoorden wij, dat die Spreuk (van Calvijn) enigszins kan verstaan worden van het uiterlijke *aanbieden* van Christus aan het Joodse volk; want zooveel die *aanbieding* belangt, is den Joden geopend den weg der zaligheid en gegeven macht om God te volgen; gelijk ook ten aanzien van zodanige *aanbiedingen* gezegd wordt, dat het rijk Gods gekomen is tot hen, dien het Evangelium verkondigd wordt. *En zó verstaan zijnde strijdt ze tegen ons niet.* Maar als men ze zou verstaan van enige macht des vrijen willens, waardoor het aan de Joden zou gestaan hebben, de aangeboden genade Christi aan te nemen of te verwerpen, zo is ze gans vals en strijdende direct met de Heilige Schrift.

WESTMINSTER CATECHISMUS 1648

Vraag 63 - Welke zijn de bijzondere voorrechten van de zichtbare Kerk?

Antwoord. De zichtbare kerk heeft het voorrecht van te zijn onder Gods bijzondere zorg en regering. Jes. 4 : 5 en 6, 1 Tim. 4 : 10, van beschermd en bewaard te zijn in alle tijden, ofschoon alle vijanden zich daartegen stellen, Psalm 11 en 15, Jes. 31 : 4 en 5, Zach. 12 : 2-4, 8 en 9, en van te genieten de gemeenschap der heiligen, de gewone middelen ter zaligheid, Hand. 2 : 39 en 42, AANBIEDING der genade door Christus aan al de lidmaten derzelve in de dienst des Evangelies, betuigende dat een iegelijk die in Hem gelooft zalig zal worden, Psalm 147 : 19 en 20, Rom. 9 : 4, Ef. 4:11 en 12, Markus 16 : 15 en 16, en niemand uitsluitende die tot Hem komen wil, Joh. 6 : 37.

Vraag 67 - Wat is de krachtige roeping?

Antw. De krachtige roeping is het werk van Gods almachtige kracht en genade, Joh. 5 : 25, Ef. 1 : 18-20, Tim. 1 : 8 en 9, waardoor Hij uit Zijn vrije en bijzondere liefde tot Zijne uitverkorenen en als niets in hen was, hetwelk Hem daartoe bewegen kon, Titus 3 : 4 en 5, Ef. 2 : 4 en 5, 7-9, Rom. 9 : 11, in Zijn aangename tijde hun nodigt en trekt tot Jezus Christus door. Zijn Woord en Geest, 2 Kor. 5 : 20, 6 : 1 en 2, Joh. 6 : 44, 2 Thess. 2 : 13 en 14, hun verstand der zaligheid verlichtende, Handelingen 26 : 18, 1

Kor. 2 : 10 en 12, den Wil vernieuwende en krachtiglijk bepalende, Ezech. 11 : 19, 36 : 26 en 27, Joh. 6 : 45, zodat zij, alhoewel in zichzelf dood door de zonden, hierdoor gewillig en bekwaam gemaakt worden om vrijelijk op Zijne roeping te antwoorden, aan te nemen en te omhelzen de genade welke daarin toegediend en AANGEBODEN wordt, Ef. 2 : 5, Fil. 2 : 13, Deut. 30 : 6.

Vraag 68 - Worden de uitverkorenen alleen krachtig geroepen?

Antw. Alle uitverkorenen en die alleenlijk worden krachtig geroepen, Hand. 13 : 48, alhoewel anderen kunnen, ja dikwijls uiterlijk geroepen worden door den Dienst des Woords, Matth. 22 : 14 en enige algemene werkingen des Geestes hebben. Matth. 7 : 22 en 13 : 20 en 21, Hebr. 6 : 4 en 5, welke, omdat zij moedwillig de genade, hun *aangeboden*, verzuimen en versmaden, rechtvaardig gelaten zijn in hun ongeloof, nimmer waarlijk tot Jezus Christus komen, Joh. 12 : 38-40, Hand. 28 : 25-27, Joh. 6 : 64 en 65, Ps. 81 : 12 en 13.

W. à Brakel. De ware christen

Laatste Oefening, punt 2C

O mensen, beschouwt Jezus' *heiligheid!* Al had u geen deel aan Hem, u zou wel zeggen: *zó Een is Jezus!!* En hebt u deel aan Hem, dan te zeggen: *zo Een is mijn Liefste, zulk een is mijn Vriend*, Hoogl. 5. O had u die volheid! Welnu, die volheid wordt u aangeboden. Ofschoon die volheid er is, o wat nut hebben de blinde Indianen en Afrikanen daarvan? Neemt, dat de wereld in deze vergadering was gesloten, zo is er nauwelijks een deeltje als deze Bijbel groot, waar deze aanbieding gedaan wordt, want donkerheid bedekt de volkeren, en duisternis de naties. Ach, zo gaan zij ten verderve! Arme mensen! Maar wat geschiedt u een grote weldaad! Jezus roept u, Hij wil dat u uw slechtheid zult verlaten en leven en tot Hem komen opdat Hij al uw gebrek vervult. Hij roept: *die dorst heeft kome, en neme het water des levens om niet*, Jes. 55. *Opent maar uw mond*, Ps. 81. O, komt toch vrienden, komt, want alles is gereed. Hij vleit en smeekt u, dat u toch uzelf tot Hem mocht wenden. Ja, Hij bidt u, 2 Kor. 5: *Zo zijn wij dan gezanten van de Heere Jezus, wij bidden u van Zijnentwege: laat u toch met God verzoenen!*

W. a Brakel. Redelijke Godsdienst;

deel 1, Over de roeping Laatste alinea

Tegenwerping 3: Luk. 7:30: *De Farizeeën en Wetgeleerden hebben de raad Gods tegen zich zelve verwerpen* Zo men den raad Gods verwerpen kan, zo is die niet onweerstandelijk.

Antwoord: Door Gods raad wordt niet Gods voornemen verstaan, maar die uiterlijke aanbieding door het Evangelie, raadgevende, hoe men de toorn Gods ontvlieden kan dat deze tegengestaan kan worden, en ook tegengestaan wordt van de onbekeerden, totdat een alles overwinnende en onwederstandelijke kracht Gods komt, staan wij ganselijk toe maar deze onwederstandelijke werking Gods geschiedt aan niemand dan

aan de uitverkorenen; deze wil God bekeren, en daar is niemand, die het zal kunnen verhinderen.

B. Smytegelt. Een woord op zijn tijd. Preek over Kol. 1:20

- 1.
2. God toont het dat Hij een Ontfermer is. Waarin? Daarin dat Hij het woord der verzoening legt in de mond van mensen, om ze een zondaar bekend te maken, en niet in de mond van een engel. Als er een engel op de stoel stond, wij zouden schrikken en van hem wegvlieden; maar nu legt God het in de mond van mensen die van gelijke bewegingen zijn als wij. Als God het woord der verzoening Zelf sprak met een hoorbare stem uit de hemel, wij zouden zo ontsteld zijn, dat wij het niet zouden kunnen aanhoren: het zou zijn alsof er een donderslag geschiedde, wij zouden niet weten wat er gebeurde. Maar God heeft het woord der verzoening in ons, dat is, in onze mond gelegd, zoals Paulus zegt, 2 Kor. 5:19.
3. Dan wordt het gehoord en gezien dat God een Ontfermer is, als Hij de mensen zo aanraadt ten beste, dat zij Zijn sterkte zouden aangrijpen, en vrede met Hem maken, Jesaja 27:5, en Openb. 3:18: *Ik raad u, dat u van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt.* Wat wilt u doen, zegt God, verloren gaan of behouden worden? En opdat er geen gebrek aan enige zaak zou zijn, zo dwingt de Heere ons als het ware. In het Evangelie van Lukas zegt de Heere Jezus: Ga uit in de wegen en heggen; en dwing hen in te komen, hfdst. 14:23. Hij wil zeggen: schrei, smeeek voor hen, bid hen dat zij zich met God zouden laten verzoenen, 2 Kor. 5:20.

B. Smytegelt. Een woord op zijn tijd. Preek over Kol. 1:21

God de Heere belooft die verzoening door welke Hij verzoend is, niet verborgen te houden. Hij had ze verborgen gehouden enige tijd, naar Zijn wil, onder de heidenen, maar nu deed Hij het niet meer, maar Hij maakte ze geheel de wereld door en ook aan de Kolossenzen bekend door die getrouwe en ijverige Epafras, die zo gezegend gewrocht had onder hen. Als een zondaar dat kan horen prediken, de vrede tussen God en hem, zou hij niet verplicht zijn daar naartoe te gaan, al zou hij een reis van drieëntwintig jaren moeten doen? Maar in plaats dat God de zondaar verplicht om daarheen te reizen waar het woord der verzoening gepredikt wordt, zo brengt Hij het woord der verzoening onder hen. Was het niet onze plicht, als het woord der verzoening gepredikt wordt, dat wij deden als de Tyriërs en Sidoniërs? Zij begeerden en baden om vrede, Hand. 12:20. Maar in plaats dat wij God zelf zouden smeken om vrede, zendt Hij Zijn gezanten, en Hij laat de zondaar bidden. Paulus zegt: *God was in Christus de wereld met Zichzelven verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden u van Christus' wege: Laat u met God verzoenen, wees des Heeren liefhebbers,* 2 Kor. 5:19, 20.

Ja, als God smeekt, dan krijgt Hij nog afslag, de zondaar laat dat zo vele jaren lang gaan, de Heere zegent hem, en Hij komt met vele argumenten, opdat de zondaar het gewonnen zou geven, Hij laat hem als het ware dwingen: *Dwing hen in te komen. Zeg: u moet het doen! Zoek ze zó te sterk te worden, Lukas 14:23.*

Maar als dat nu zo al is, al had u dan de geleerdste, de beweeglijkste, de aangenaamste, de bedrevenste in dat werk, dat kan allemaal niet helpen. U mag naar de kerk komen, ervan spreken, belijdenis doen, eens bewogen eronder zijn, zodat u zegt: *ach God, ik ben zo bewogen*; zodat u uit de kerk komt en zegt: *ach God, ik ben daar geweest, ik zie dat ik het nog mis; het kan alles niet helpen*; al moest u al eens zeggen: *ach God, ik zie dat de weg der verzoening U zo tot heerlijkheid is, en hij zou mij zo nuttig zijn, als ik hem insla en goedkeur, ik kan daar niets tegen hebben*. En er komt wel eens uit die vijandige borst: u beweegt mij bijna, ik ben zo bevreesd, zo verschrikt, zo beroerd als die verzoening verkondigd wordt! Zij zeggen wel eens: *het is zo bijzonder, zo aangenaam*; maar het kan alles niet helpen als God niet meer geeft.

Maar waar Hij de verzoening gaat werken, daar komt de Geest heimelijk in het hart werken. Wat doet de Geest?

Hij komt onder die bediening die hun aangenaam en lief is, waar zij soms enige beweging onder hadden, of waar zij tegen opstoven, daar gaat Hij en bewerkt hun bevassing.

PETRUS IMMENS.

De Godvruchtige Avondmaalganger." 1758.

Blz. 36. Tracht toch te leren zien, hoe het gemis van het geloof u aller rampzaligst en ellendigst maakt en te meer omdat gij leeft onder *de ruime en gulle aanbieding* van genade en zaligheid: *Hoe zult gij ontvlieden, indien gij op zo een grote zaligheid geen acht geeft?*

FLORENTIUS COSTERUS

"De geestelijke mens."

Blz. 142. Maar het geloof komt hier te pas als het enige middel, waardoor de zondaar de Heere Jezus aanneemt. God belooft in het Genadeverbond de zondaar vergeving der zonden, gerechtigheid en het eeuwige leven. Met één woord, al wat tot het leven en de Godzaligheid behoort. Hij openbaart dat in Zijn Evangelium, Hij BIEDT de zondaar Zijn Zoon AAN als de Borg en Middelaar, Die dat voor hem heeft verkregen. Hij zegt, Mijn Zoon is uw Borg, Die heeft voor u betaald, in Hem hebt gij verzoening, *welken God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed*, zegt de Apostel in Rom. 3 : 25. Daarop komt dan den radeloze zondaar en gelooft dat en omhelst de Heere Christus als zijn enige en eigen Borg en Zaligmaker en wordt door dat geloof met Hem verenigd en verkrijgt alzo in Hem en door Hem

rechtvaardigmaking, heiligmaking, aanneming tot een kind Gods en de eeuwige gelukzaligheid."

Blz. 145. De schuldenaar die niet betalen kan, neemt zijn toevlucht tot zijn Borg; wij, bevindende, dat wij tienduizend ponden schuldig zijn en niets hebben om te betalen, moeten de Heere Jezus als onze Borg in de armen nemen en zeggen met Hiskia: O, Heere, wees Gij mijn Borg. les. 38 : 14. Dus BIEDT hem de Heere Jezus zelf AAN: Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, alle gij einden der aarde".

Justus Vermeer.

Catechismusverklaring Zondag 22, toepassing

Kunt u niet zien, vrienden, dat het een onverantwoordelijke zaak zijn zal, deze *aanbieding* te verwerpen en dus de dood te kiezen? Dat men daarin blijft en een verschrikkelijk eeuwig leven zal vinden? Mensen, u hebt allen een onsterfelijke ziel, die eeuwig overblijven zal en die in zich iets heeft dat zich naar het oneindige uitstrekt. En ik moet u zeggen, en och mocht gij het geloven, dat vanwege de zondeval deze uitgestrekte begeerten zich vertonen in het onverzadigbaar najagen van de dingen, die men ziet. Gij allen hebt deze bevinding, als u het maar zien wilt, dat uw hart nog nooit ten volle is voldaan geweest, zodat u niet meer kon begeren, al had u ook alles gekregen wat gij ooit had gezocht.

Zondag 23; Toepassing

Vrienden, kan er een gepaster weg tot zaligheid beducht worden voor zo'n mens, waarmee het zo gesteld is, dan een weg van rechtvaardigmaking in Christus, en dat om niet? Die hier met geld en prijs in de hand komen (Jes. 55:1), met doen en plichten, worden weggezonden. En zij, wier geld allemaal op is, die het hebben doorgebracht en daarover recht gevoelig en arm gemaakt zijn, dat zijn hier de voorwerpen. Is er groter geluk mogelijk voor een helwaardige, die in de gevangenis der zonde wordt bewaard tot de uitvoering van het oordeel der hel en des verderfs, dan dat aan zulk één dit zalige pardon, deze vrijspraak wordt aangeboden? En vrienden, dit pardon verkondigen Gods knechten, dat het alleen in Christus is. O zal er dan de eeuwigheid niet toe nodig zijn om het te beklagen dat men deze *aanbieding* in de tijd heeft verworpen en men van zich heeft geweerd Die van de hemelen is? En vrienden, God meent het zo met de mens. Wat maakt de Heere niet een drukte op de aardbodem door overal Zijn gezanten te zenden, die bidden van Christus' wege: *laat u met God verzoenen* (2 Kor. 5 :20).

Zondag 6 (tegenaan de toepassing)

Ziedaar vrienden, Christus aan elk onzer aangeboden. Maar wat is dan toch de reden, dat een mens, die iets van zijn ellende en gevaar gevoelt, en die ziet dat Hij een gepaste Borg en Middelaar is, wat is toch de reden, zeg ik, dat hij niet naar Hem grijpt,

Hem omhelst en aanneemt? O, dat zal er ontbreken, waarvan in de volgende zondagsafdeling moet worden gehandeld, namelijk *het waarachtig geloof*.

Geschreven door **Dr. A. Comrie, emerituspredikant te Gouda.**

Een tweetal brieven aan de Weleerwaarde heer Ds. J. H. Verster, predikant te Dordrecht.

1. De eerste zwaarigheid schijnt te ontstaan door gesprekken die u hebt gehoord, waarin werd betoogd dat berouw en leedwezen voorwaarden zijn om tot Christus te komen. Hierdoor raakt gij in onzekerheid, omdat gij tevoren begreep dat de dadelijke omhelzing van Christus' de enige grond was waaruit een arme zondaar enige troost ontving, of - laat ik zeggen -, kon ontvangen. Ik zal u, lieve broeder, zeggen: Houdt het bij uw begrip! Laat duivel en mensen, onder welke gedaante en mooie woorden ook, u van de bevattings- en bevinding in dit opzicht niet afdrijven! Eer God Zijn Zoon aan uw ziel openbaarde, stond u met deze mensen op hetzelfde standpunt. Toen kon gij, van uit een wettische gesteldheid van uw hart, al die dingen uitmeten als betamelijk en noodzakelijk. Zonder dat durfde u niet naar Christus te gaan. En dus hield gij het juk op uw kinnebakken (Hos. 11 vers 4). Maar toen God het Evangelie voor u opende en Zijn Zoon in u openbaarde in het vrije aanbod van het Evangelie, zocht gij niet meer naar berouw en leedwezen als voorbereidende dingen, maar vloog met uw ziel in de open armen van de aangeboden en door Goddelijk licht aan uw ziel geopenbaarde Heiland. Toen gingen omhelzing en aanneming van Christus, en verlating van uzelf geheel en al gepaard met een berouw, leedwezen en hartsmelting zoals gij tevoren onder Mozes' tucht nimmer ondervond. Waarom dan getwijfeld? Denk maar: die zo preken, kennen de Zoon niet, zoals God Hem in het Evangelie openbaart. Bedenk dat gij een licht hebt ontvangen dat zij nooit gezien noch gekend hebben, daar zij tot genade willen opklimmen en deze niet als arme zondaren *om niet* [gratis] ontvangen. En sta er veel naar om – in geloofsgemeenschap met Christus – met klaarheid, hoe langer hoe meer in het vrije aanbod van Gods genade, van Christus, van vergeving der zonden en van de eeuwige zaligheid. Gij zult dan met het algemene aanbod niet werken, noch met een soort beredeneerd geloof daartoe het vermogen hebben, maar gij zult zien dat hetgeen allen wordt aangeboden door de Geest Gods op bijzondere wijze in uw ziel wordt gewrocht, u vervolgens de vrijmoedigheid schenkende het met bijzondere toe-eigening te omhelzen en op Jezus te rusten, die de palmtak des vredes de ziel binnenbrengt en haar in leed en zelfmishaging doet smelten.

Verder durf ik mij nu niet over dit punt uit te laten, maar zeg alleen nog maar, dat ik liever één traan schrei, die voortvloeit uit het zien van Jezus, zoals God Hem mij aanbiedt en de Heilige Geest hem aan mijn ziel openbaard, dan een hele oceaan, voortvloeiende uit een wettische beschouwing. In het eerste geval zijn de tranen ongedwongen. Maar in het laatste geval zijn ze opgedrongen. Nooit heb ik meer blijdschap gehad dan aan Christus voeten te liggen, deze met

tranen nat te maken. Want ik, mijzelf kennende als de grootste der zondaren ben veel vergeven en gevoel dat ik veel liefheb. Zij die voor de omhelzing van Jezus en Zijn voldoening, berouw en leedwezen eisen, zijn eigen vrienden van de satan. Want het is zijn werk ons af te houden van een aangeboden Heiland; hetgeen hij als het volgt doet: of door onze zonden zo te vergroten dat het lijkt dat zij tegen de Heilige Geest zijn begaan en dus onvergefelijk zijn..., óf, wanneer dat niet lukt, als een witte engel, een engel des lichts, onze ziel te tormenteren, door op de noodzakelijkheid van berouw en leedwezen aan te dringen. En daar ons wettisch hart en ongeloof daar een welgevallen in hebben en dus hun toestemming geven gaan wij liggen kwijnen, en worden van het Evangelie teruggehouden.

Dr. A. Comrie. De Eigenschappen des geloofs

5^e preek Hebreëen 4:3 *Want wij, die geloofd hebben, gaan in de rust.*

Zie hier de weg, om tot wezenlijke rust te komen; het is niet door doen, maar door te geloven. En nu is het de tijd, de rust wordt *aangeboden*, gij wordt geroepen om er in te gaan. Och! dat niemand een boos en ongelovig hart hebben mocht. Maar daar gij de stem van God hoort, dat gij moogt trachten de beloften van God aan te nemen en in deze rust in te gaan.

Dr. A. COMRIE. Catechismusverklaring; Toepassing Z. 1.

Blz. 46. Laten de leraars en ook de hoorders hieruit weten, wat ze voornamelijk bedoelen moeten in hun behandelingen voor zielen: het is niet het voornaamste einde om verschrikkingen in de consciënties te veroorzaken, de aarde in een hel te veranderen, en dan de mensen te laten liggen. Neen, slaan (zeggen) wij, het moet met een oogmerk zijn om te genezen en wij moeten als dienaren van Christus allerovervloedigst zijn, om de troostleer voor te houden. Ik heb in het beloop van mijn leven en ook van mijn bediening ondervonden, dat het prediken van de vrije genade, van de heerlijkheid van de persoon des Middelaars, van *het aanbod van zaligheid*, van de gewilligheid van Christus om te zaligen en van de voorrechten van dezulken die in Hem zijn, het meest teweeg brengt, om de harten onder liefelijke aandoening te brengen. Integendeel heb ik ook ondervonden dat uit al 't donderen met de wet niets anders voortkomt dan een Kaïns-berouw en een Judas-bekering; en dat de harten door benauwdheid als tussen twee schroeven worden gesteld, zodat er van de troostleer niets kan ingaan, noch enige waarachtige verzuchting kan uitgaan.

Thomas Sheppard

De gelijkenis van de tien maagden. Deel 1

§. II. b. Merk op dat Hij u ten huwelijk vraagt, niet één ziel, die dit leest, of de Heere Jezus doet een huwelijksaanzoek bij u (1), opdat gij u nu met Hem zoudt verloven; Hij

is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. Wat het verborgen oogmerk van Christus ook moge wezen, daarop geef ik thans geen acht. *In deze evangelische bedeling der genade, doet Hij aanzoek bij een iegelijk*, Joh. 1: 2. Dit blijkt klaar, Matth. 22: 2, 3. Overal waar het Evangelie in de wereld is, strekt zich deze liefde van Christus tot allen uit; inzonderheid tot allen, wie dit Evangelie des vredes gezonden is, Luk. 2: 10. Het is de verkondiging van grote blijdschap aan alle volken; gelijk de wet de verkondiging van grote droefheid aan alle volken is, Luk. 2:14. De engelen van den hemel predikten dit welbehagen in de mensen.

NOOT van dr. **A. Comrie** in (1) Namelijk in de aanbieding van het Evangelie, want ofschoon de uitverkorenen alleen zalig worden, wordt het *aanbod van genade* echter aan allen gedaan, die het Woord horen. Het ware te wensen, dat men in elke leerrede dit aanbod hoorde; mogelijk zouden de predikatiën van meer kracht zijn voor arme overtuigde zielen. Hoezeer is het te beklagen, dat het slechts nu en dan gedaan wordt; dat het *voorwaardelijk* geschiedt, en met plichten en vereisten zoozeer bezwachteld is, zodat in plaats dat de arme zondaars op de roepende stem zouden komen, zoals zij zijn, zij zolang moeten staan, totdat zij deze en gene vereiste dingen vinden. O hoe troebel zijn dikwerf de wateren van het heiligdom! Hoe weinigen zijn er die de banen verhogen en tot een arm ellendig volk roepen: *neemt van die wateren des levens om niet!*

ZEDIGE BEDENKINGEN OVER DE ALGEMENE WELMENENDE AANBIEDING IN HET EVANGELIE

**Zoals het in onze dagen doorgaans voorgesteld en verdedigd wordt, waarbij enige van de
voornaamste bewijzen voor dat stelsel opgegeven, worden getoetst.**

**Opgedragen ter bedaarde overweging aan alle ware liefhebbers van de echte leer der
Gereformeerde Gemeente in Nederland**

door

J. van Woensel Lidmaat der Gereformeerde Gemeente te Amsterdam

I. Inleiding

Wij bepalen onze aandacht eerst bij de zaak zelf waarvan wij ondernemen te handelen, namelijk de algemene welmenende aanbidding in het Evangelie. Deze aanbidding wordt door de voorstanders daarvan doorgaans zo voorgesteld dat God welmenende aan alle mensen die onder het Evangelie leven Christus en Zijn verworven heil aanbiedt en dat elk die het hoort, verplicht is te geloven dat Christus en Zijn heil hem persoonlijk geschonken is of wordt in die aanbidding. Men meent dat de leraars in Gods Naam zo moeten prediken, en dat in deze wijze van prediken het ware en echte Evangelie prediken eigenlijk bestaat. Hierin komen drie bijzonderheden voor die een weinig nader onderzocht en getoetst moeten worden.

II. De algemene welmenende aanbidding

De eerste bijzonderheid is die hiervoor genoemde algemene aanbidding zelf. Men beschrijft die aanbidding doorgaans zo dat God welmenende Christus en Zijn heil aanbiedt aan allen die onder het Evangelie leven. Hierover maak ik de volgende opmerkingen:

1. Het is mij niet bekend dat Gods Geest die in het Woord spreekt Zich ooit bedient van het woord aanbieden, maar wel van andere woorden als Christus voorstellen, Christus verkondigen en (om geen andere meer te noemen) voornamelijk en wel het allermeest: nodigen en roepen of roeping tot Christus en Zijn heil. Ik wil daar echter niet op blijven staan, omdat ik heel goed weet dat men wel woorden mag gebruiken die juist niet zo letterlijk in de Bijbel staan om één of ander leerstuk daarmee te benoemen of te beschrijven. Hoewel het altijd allerveiligst is zich hierin te houden aan zulke woorden, waarvan Gods Geest Zich bedient, die er toch in het stuk waarvan wij nu handelen genoeg voorhanden zijn.
2. Het is genoeg bekend dat vroegere en latere godgeleerden zich wel bediend hebben van het woord aanbieden om daarmee aan te duiden dat God in Zijn Woord verklaart waarlijk zondaars in Christus te willen zaligen. En dat dit inderdaad de ernstige mening van God is. Dat mensen die uit een gezicht van hun ellendestaat het behouden worden begint ter harte te gaan met vrijmoedigheid tot God in Christus de toevlucht mogen nemen en zo langs de van God verordene en geopenbaarde weg ten leven

hun behoudenis zoekende, verzekerd kunnen wezen nooit van de hand te zullen gewezen worden.

3. Maar waar het hier eigenlijk op aankomt - en wat met reden vreemd in de oren klinkt, niet alleen van vele verstandige en godvruchtige leden van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, maar ook van een goed aantal leraars - is dat men het noemt een welmenende aanbidding die God doet aan allen die leven onder het Evangelie. Niet zelden wordt daar bijgevoegd dat een iegelijk die het Evangelie hoort prediken, verplicht is te geloven dat Christus in Persoon niet alleen van God Zelf wordt aangeboden, maar ook als zijn Zaligmaker in de aanbidding geschonken wordt en geschonken is. Dit is het, zeg ik, waartegen de genoemde leraars en lidmaten met reden bezwaar hebben en daarom onmogelijk daaraan hun toestemming kunnen geven. Daarom is het wel nodig hierbij een weinig te blijven stilstaan. Deels om aan te wijzen wat eigenlijk ligt opgesloten in die gezegden waarmee die genoemde aanbidding wordt voorgesteld. Deels om de ongegrondheid daarvan aan te tonen.

De betekenis van de algemene welmenende aanbidding

Wat ligt opgesloten in de woorden waarmee die genoemde aanbidding doorgaans wordt voorgesteld, kan volgens de werkelijke betekenis van de woorden niet anders zijn dan dat God in Zijn Woord verklaart dat Hij iedereen die onder het Evangelie leeft in en door Christus wil zalig maken, want:

- het is geen menselijke, maar goddelijke aanbidding. God, zegt men, biedt het aan;
- het is een aanbidding die gedaan wordt aan allen die onder het Evangelie leven. Dit laat niet de minste uitzondering toe van deze mensen;
- het is een aanbidding van Christus en al Zijn heil. Dit sluit volgens de aard van de zaak alles in wat de mens voor tijd en eeuwigheid gelukkig maken kan;
- het is een welmenende aanbidding. Dit kan niet anders betekenen dan dat het waarlijk de wil en het oogmerk van God is, om dat alles, aan die allen, aan wie Hij het aanbiedt te geven. En dit laatste is zoveel te meer waarachtig, als men de mensen verplicht, of althans op die verplichting aandringt van te moeten geloven dat Christus hun in de aanbidding geschonken wordt geschonken en is geschonken. Dit is volgens hen dat vertrouwen, waar de Catechismus van spreekt in het tweede lid van het antwoord op de 21^e vraag.

Maar wij menen gewichtige redenen te hebben om te moeten ontkennen dat God zulk een algemene aanbidding in het Evangelie doet.

Vooraf moet ik ter voorkoming van misverstand vaststellen dat ik niet ontken dat de leraars, die Gods Raadsbesluit niet ingezien hebben verplicht zijn allen die onder het woord verkeren, niet alleen hun diepe ellendestaat bekend te maken, maar ook dat God zondaars in en door Christus wil zaligen. En dat iedereen die belang stelt in zijn eeuwige behoudenis vrijelijk tot God mag naderen om zijn behoudenis langs de van God Zelf verordeneerde en geopenbaarde weg te zoeken, met verzekering dat zulken dan ook in genade zullen aangenomen worden, en dat zonder enige uitzondering, al waren het ook de grootste der zondaren. Dit één en ander steunt op de duidelijke verklaringen, die God Zelf dienaangaande in Zijn Woord doet, als onder anderen in:

Ezech. 33:11; Matth. 9:13; Luk. 19:10; 1 Tim. 1:15; Hand. 13:38 en 39; Joh. 6:37,39 en 40.

Vijf bezwaren tegen de algemene welmenende aanbidding

Maar wat ik met nadruk ontken, is dat God aan allen die onder het Evangelie leven welmenende Christus aanbiedt, zodat iedereen voor zichzelf moet vaststellen dat Christus en Zijn heil hem in de aanbidding geschonken wordt. En dat om de volgende redenen:

1. Zulk een verklaring van God is strijdig tegen wat Hijzelf, aangaande Zijn onveranderlijke bepaling omtrent de mensen in Zijn Woord geopenbaard heeft. Want daarin wordt duidelijk aangewezen dat Gods geenszins alle, maar alleen een bepaald getal mensen, bij Hem met name bekend, door Christus wil zalig maken. Want volgens Rom. 9:22, 23 zijn er zowel vaten des toorns tot het verderf toebereid als dat er zijn vaten der barmhartigheid, die Hij tevoren bereid heeft tot heerlijkheid. Daar zijn er zowel die gesteld zijn tot toorn als dat er zijn die gesteld zijn tot verkrijging van de zaligheid, door Jezus Christus, 1 Thess. 5:9. Zoals er ook zijn van wie de namen geschreven zijn in het Boek des levens, Fil. 4:3; Openb. 3:5, 21:27. In tegenstelling tot anderen, van wie de namen daarin niet geschreven zijn, Openb. 13:8. En het één en ander tezamen genomen toont dat God Zich ontfermt dien Hij wil en verhard dien Hij wil, Rom. 9:18 en verscheidene andere plaatsen, die hetzelfde zeggen. Wanneer men dan nu zegt, en Gods Woord doet zeggen, dat God alle mensen die onder het Evangelie leven welmenend Christus en Zijn heil aanbiedt en in de aanbidding schenkt, dan zegt en stelt met tegenstrijdige dingen.

2. Zulk een welmenende aanbidding van God aan die allen kan men niet stellen of men moet tegelijk stellen, dat God het waarlijk aan die allen wil en zal geven, want zo men er dat willen om te geven uit wegneemt dan vervalt aanstonds vanzelf het welmenende van dat aanbod. Ja het kan niet eens de naam van aanbidding dragen. Nu is uit het gemelde van Gods Raadsbesluit ten volle zeker dat God het niet aan die allen zal, maar ook niet wil geven. Bijgevolg is het onbetamelijk te stellen dat God zulk een algemene aanbidding doet, tenzij men wil stellen of aanleiding wil geven om te stellen dat God bedrieglijk handelt met die mensen die Hij het nimmer wil en zal geven. Dit zou immers op de grootste ongerijmdheden uitlopen.

3. Niet minder strijdt zulk een algemene aanbidding tegen de echte Gereformeerde leerstelling, dat Christus niet is de Zaligmaker van alle mensen en bijgevolg ook niet van die allen die onder het Evangelie leven. Dat Christus niet is de Zaligmaker van die allen bewijst de Gereformeerde Kerk uit al die getuigenissen in Gods Woord, waarin duidelijk gezegd wordt dat het alleen is Zijn volk, Matth. 1:21; Zijn Schapen, Joh. 10:14,15,16,27,28,29; Zijn Gemeente, Hand. 20:28; diegenen die Hem van Zijn Vader gegeven zijn, Joh. 17:9,19,20; welke gegebenen duidelijk worden onderscheiden van de overige gemeente die Jezus de wereld noemt, vers 6,14,16 van dat hoofdstuk. Dit nu zo zijnde, hoe strookt daarmee zulk een welmenende aanbidding? Kan God gezegd worden Christus tot een Zaligmaker aan te bieden aan zulken voor wie Hij dat werk niet op zich genomen heeft en voor wie Hij niet geleden heeft en gestorven is? Kan de Goddelijke bepaling zijn dat Christus alleen voor het bepaalde getal van de

uitverkorenen aan Zijne gerechtigheid zal genoeg doen en kan God door een welmenende aanbieding verklaren Hem tot een Zaligmaker te willen geven voor en aan de overige massa van de mensen die verloren gaan? Deze tegenstrijdige dingen staan ter vereffening van degenen die het voor hun rekening nemen te verklaren dat God zulk een welmenende aanbieding doet. Wij verklaren er in het geheel geen raad mee te weten.

4. Die stelt dat God zulk een welmenende aanbieding doet, die moet ook stellen dat er in God een tweërlei tegen elkaar strijdende wil kan plaats hebben. Een eeuwige onveranderlijke wil, waardoor het geven van Jezus tot een Zaligmaker en het zalig maken door Hem bepaald is alleen tot dat bepaalde getal der uitverkorenen bij God met name bekend. En een wil van God waardoor Hij in de algemene aanbieding verklaart allen die onder het Evangelie leven Christus en Zijn heil te willen schenken. Wie niet door vooroordelen verblind is, moet immers toestemmen dat de laatst genoemde wil van God volstrekt niet overeenkomt met die eeuwige onveranderlijke wil van dat hoogst volmaakte Opperwezen, waarin alles wat wij naar onze eindige begrippen als onderscheidene daden van Zijn wil beschouwen, maar één enkelvoudige daad is. Hier te zeggen dat het eerste behoort tot de wil des besluits, die voor ons verborgen is en het laatste behoort tot de geopenbaarde wil is onvoldoende om zich uit deze bezwaren te redden. Want God kan wegens Zijn onveranderlijkheid nooit iets anders willen in de tijd dan Hij van eeuwigheid gewild en bepaald heeft. En het is dus onmogelijk dat Hij in Zijn geopenbaarde wil iets zou kunnen bekend maken dat niet in alle delen overeenkomt met Zijn besluitende wil en die is geenszins om alle belijders zalig te maken. Het gaat ook niet in alle delen op dat in de zaak waarover wij hier handelen de besluitende wil van God voor ons verborgen is. Want dit is alleen maar waar ten opzichte van bijzondere mensen. Ten opzichte van de uitverkorenen zolang zij nog in de natuurlijke staat leven en ten opzichte van de verworpenen zolang zij nog in de tijd zijn kan niemand bepalen wat er is van Gods Raadsbesluit over hen, maar wel van achteren. Maar over het geheel genomen heeft God Zijn wil duidelijk genoeg in Zijn Woord bekendgemaakt, zoals de Gereformeerde Kerk al voor lang tegen de voorstanders van de algemene genade heeft bewezen. Daarenboven is het nog nooit voldoende bewezen dat God door Zijn geopenbaarde wil in Zijn Woord verklaart aan allen die onder het Evangelie leven Christus en Zijn heil te willen geven of dadelijk te schenken, omdat die plaatsen die men daartoe opgeeft dat in het geheel niet, of veel te veel bewijzen. In het vervolg zullen daarvan enige bewijzen gegeven worden. En daarom staat het vast dat God in Zijn geopenbaarde wil juist dat en niet meer bekend maakt dan Hij in Zijn besluitende wil bepaald en vastgesteld heeft, zijnde in het één en het andere de onveranderlijke God zich in alle delen volmaakt gelijk.

5. Laat ik er tot slot dit nog bijdoen. Door het sterk drijven van zulk een algemene aanbieding ontkent men de leer van de bijzondere genade (die altijd het vertrouwde hoofdsieraad geweest is van de Gereformeerde Kerk). Is het niet direct, dan wordt ze langs deze weg grotelijks verzwakt. Men brengt zichzelf in elk geval in groot gevaar om de bijzondere genade tegen de voorstanders van de algemene genade niet staande te kunnen houden, want die zullen zich met zulk een zwakke onderscheiding van Gods geopenbaarde en besluitende wil niet makkelijk laten tevreden stellen. Deze bezwaren

worden zoveel te groter als men zich om zijn welmenende aanbieding te bewijzen, bedient van diezelfde plaatsen uit het Woord waarmee partijen hun algemene genadeleer gewoon zijn te bewijzen. Trouwens de ondervinding heeft al meer dan eenmaal doen zien dat deze mensen zich al vleien met die gedachte dat de gereformeerden welhaast het met hen zullen eens worden en de leer der predestinatie welhaast zal verlaten worden. Dit is tenminste zeker dat de voorstanders van die algemene aanbieding als zij hun stelling willen staande houden onoverkomelijke bezwaren zullen ontmoeten om het genoemde leerstuk te verdedigen.

III. De opdracht van leraars

De tweede bijzonderheid betreft dat de leraars verplicht zijn zulk een algemene aanbieding in Gods naam te doen. Dit moet nu vanzelf vervallen, wat gemakkelijk kan aangewezen worden, want wij hebben al aangewezen wat de plicht van de leraars is. Maar wanneer men opmerkt dat de leraars gezanten van God zijn, die hun last van God en uit Zijn Woord hebben, dan volgt meteen vanzelf dat zij, willen zij aan hun opdracht voldoen, stipt gebonden zijn aan wat God in Zijn Woord zegt. Wanneer dan God in Zijn Woord verklaart dat Hij niet alle mensen die onder de dienst van het Woord leven zal en wil zalig maken, zo zijn zij verplicht niets achter te houden van de raad Gods en bijgevolg zowel het ene als het andere de mensen bekend te maken. Doen zij dit niet dan zijn zij in hetgeen zij daarin verzuimen ontrouw aan hun opdracht.

Zolang het niet bewezen is uit Gods Woord dat God zulk een algemene aanbieding doet aan allen die onder het Evangelie leven (wat we alsnog stellen niet geschied te zijn) zo kan men ook niet op goede gronden vaststellen dat de leraars het moeten doen. Tenzij men wil stellen dat God hen van Zijnentwege verklaring wil laten doen die Hij nimmer zal ten uitvoer brengen. Want de Gereformeerde Kerk heeft altijd volgens Gods Woord geleerd dat het met de Goddelijke predestinatie zo gesteld is dat Hij die menigte van mensen die niet verordineerd zijn ten leven met Zijn genade voorbij gegaan is, hen latende liggen in die rampzalige ellendestaat waarin zij met het gehele mensdom zijn neergestort. Dus zijn zij in het voornemen van de genade bij God helemaal niet in aanmerking gekomen. Zal men dan nu zeggen dat Gods gezanten verklaren moeten in Zijn naam dat God hun Christus en Zijn heil welmenend aanbiedt en in de aanbieding schenkt? Komt dat overeen met de echte leer der Gereformeerde Kerk? Of hebben de voorstanders van die algemene aanbieding een afzonderlijke hun alleen eigene opdracht?

Laat ik er nog bij doen dat er, zowel in deze stad, als ook in andere plaatsen en steden van ons land nogal een goed aantal leraars zijn, mannen van naam, geleerdheid en godsvrucht, waaronder zulken die in de dienst des Evangelies zijn grijs geworden, die voor God en mensen durven en kunnen verklaren dat hun niets meer ter harte gaat dan in alle delen van hun dienst getrouw bevonden te worden. En die daarenboven duizendmalen Goddelijke goedkeuring op hun prediking op de zichtbaarste wijze ondervonden hebben en nog dagelijks ondervinden. Die evenwel gemoedelijk voor

God en mensen verklaren zulk een Goddelijke last niet te kennen, die in Gods Woord niet te kunnen vinden. Als men dan nu mensen die geen onmiddellijke leiding van de Heilige Geest hebben eens legt op de weegschaal van het Heiligdom, wie zal dan nu het overwicht hebben? Waar komt het toch vandaan dat deze mannen zich in gemoede verplicht vinden dat zozeer in ons geliefde stelsel niet te kunnen toestemmen, maar veeleer te moeten tegenspreken? Moeten het niet die zijn, die zich stipt houden aan Gods Woord en geen eigen uitvinding van het vernuft voor echte waarheden durven uitgeven? Moeten het niet die zijn, die zichzelf altijd gelijk zijn, in tegenstelling van zulken, die zo dikwijls van zichzelf verschillen, dat zelfs maar weinig geoefende leden van de kerk het duidelijk kunnen zien? Moeten niet minder geoefenden vragen, wat is waarheid? Moeten niet partijen buiten ons op die gedachte komen dat de leer der Gereformeerde Kerk een chaos van verwarring is?

IV. De rechte Evangelieprediking

De derde bijzonderheid betreft dat men zegt dat in de voorstelling van die algemene aanbidding het rechte Evangelie prediken bestaat. Men stelt daarin dat allen die onder het Evangelie leven moeten geloven dat Christus en Zijn heil hun allen welmenende in de aanbidding geschonken is en geschonken wordt. Daartoe misbruikt men de woorden van de Catechismus, vraag 21, tweede lid. We merken hierover op (zonder ons als nog te bepalen bij dat 21^e antwoord van de Catechismus, dat nog wel eens bij een andere gelegenheid opzettelijk zou kunnen geschieden) dat men in dit stuk al wonderlijk speelt men het woord Evangelie. Net alsof de prediking van het Evangelie alleen of voornamelijk bestaat in het aankondigen van beloften, en vooral van die grote belofte dat Christus de Zaligmaker is van die allen tot wie de prediking van het Evangelie komt. Dit heeft de weg gebaand dat enigen, of meer direct of meer ingewikkeld, de prediking van de wet tot overtuiging van zonden verworpen hebben en doorgaans die leraars die zich in gemoede verplicht achten met het Evangelie ook de wet te prediken om de mens van zonden te overtuigen en hem zo vatbaar te maken voor de prediking van het Evangelie, dat zeg ik, zulken worden doorgaans voor blinde wetpredikers uitgemaakt die (zoals sommigen zich op een liefdeloze wijze uitdrukken) Jezus verbergen en het koninkrijk der hemelen toesluiten voor de mensen en wat diergelijke fraaiigheden meer zijn. Hierin komen enkele bijzonderheden voor, waarbij wij ons een weinig moeten stil houden.

BEDENKINGEN OVER DE ORDE DES HEILS EN DE ALGEMEENE AANBIEDING VAN HET EVANGELIE

Aan de weleerw. Heer David Kleman, veel geacht Dienaar te Voorburg

Voorgesteld in enige brieven
Door E. D. P. (= J. C. APPELIUS)

Hier zal ik - éérs de *natuur* dezer aanbieding onderscheidenlijk trachten voor te stellen, - en dan onpartijdig onderzoeken, of men uit deze algemene aanbieding, op een redelijke en wettige wijze, kan betogen, dat Christus *voor allen aan welken de genade wordt aangeboden, ook heeft voldaan en dat natuurlijke mensen toereikende natuurkrachten moeten bezitten, waardoor zij de aanbieding kunnen aannemen en opvolgen.*

Het Nederduitse woord *aanbieden*, dat hetzelfde is met het Latijnse *offerre*, betekent eigenlijk iets *aan een andere*, of met woorden of met daden, *voort te brengen, voor te stellen*, om hetzelve aan te nemen. Een dienaar biedt zijnen heer en des zelfs gasten het brood en de wijn aan. Een geneesheer biedt de zieken de medicamenten aan. Tot deze kundigheid behoren de volgende zaken.

Eerst, dat men iets voortbrengt en aan een ander voorstelt om het aan te nemen.

Dan, dat hij, aan wie het voorgesteld wordt, ook recht, vrijheid en bevoegdheid heeft, om het aan te nemen en te gebruiken. Dit recht kan iemand bezitten voor de aanbieding, gelijk een heer het recht of vrijheid bezit, om het brood aan te nemen, eer dat de dienaar hem aanbiedt. Maar het kan ook door de aanbieding zelf eerst gegeven worden, gelijk een arme, aan wie een vermogend man een gave aanbiedt, het recht, vrijheid of bevoegdheid, om dat goed tot zich te nemen, niet had voor de aanbieding van hetzelve, maar eerst door de aanbieding daarvan verkrijgt.

Ten derde, moet hij, aan wie iets aangeboden wordt, het aangebodene ook *dadelijk aannemen*, als hij het zal *genieten*, of, met een wettig *recht van eigendom, bezitten*. De heer heeft wel een recht van eigendom op het brood, dat zijn dienaar hem aanbiedt, een recht en bevoegdheid om het aan te nemen; maar hij kan hetzelve niet *genieten*, bijaldien hij weigert, het aan te nemen of te gebruiken. De arme, aan wie een rijke gave wordt aangeboden krijgt, door die aanbieding, wel een recht, vrijheid, bevoegdheid of hoe men het anders ook wil noemen, om de gave *tot zich te nemen* in eigendom, maar hij krijgt dezelve niet *in bezitting met een wettig recht van eigendom*, als hij die aanbieding verwerpt en het aangebodene weigert aan te nemen. Zolang hij in dat weigeren volhardt, kan niemand zeggen, dat het aangebodene zijn *eigen* goed is. Het eigendom blijft bij hem, die het aangeboden had, die daarmee doen kan naar zijn goedvinden. Simon bood de Apostelen geld aan, maar omdat zij het weigerde aan te nemen, hadden zij geen deel aan hetzelve door die aanbieding gekregen. Het bleef *Simons* geld om met hem ten verderve te zijn, Hand. VIII:20.

Maar, het is een aanmerkelijke vraag: behoort ook altijd tot de aanbieding, dat hij, die iets aanbiedt, *de wil en het voornemen heeft*, om het aangeboden aan hem, die het aangeboden wordt, in een *dadelijke bezitting over te dragen*? Hierop moet men, naar mijn inzien, met onderscheiding antwoorden. Het kan met de aanbieding vergezelschap gaan, gelijk een vermogend man, als hij de arme een gave aanbiedt, de wil en het voornemen heeft, dezelve aan hem in bezetting over te dragen. Het kan ook zijn, dat men niet weet, of iemand het aangeboden, al of niet, zal aannemen; dan kan men ook geen *vast* voornemen hebben, om het hem dadelijk in eigendom te geven, maar men kan, niet tegenstaande de oprechte en welmenendste aanbieding, het voornemen hebben, van het aangeboden voor zichzelf te willen houden, of aan een andere te geven, *als hij het niet wil hebben*.

Ik spreek hier van *mensen*, die niet alwetend noch onveranderlijk zijn. Er kunnen ook gevallen zijn, dat men tevoren wel weet, dat iemand het aangeboden niet zal willen aannemen, en dat men het hem echter aanbiedt, of om hem te beproeven, opdat zijn ongezindheid openbaar zou worden, of om hem alle voorwendsel van verontschuldiging te benemen, gelijk men, tot zulk einde, aan bozen en hardnekkigen verscheidene voorrechten kan aanbieden. In zulke gevallen, kan een verstandig mens de wil en het voornemen niet hebben, om het dadelijk in bezitting over te dragen, omdat men weet, dat hij, aan wie men het zal aanbieden, het niet zal aannemen, en men met de aanbieding geheel andere einden bedoelt, namelijk dat de boosheid der weigeraar duidelijk openbaar zou worden, en dat men hem alle voorwendsel van verschoning zou benemen. Nochtans kan de aanbieding, aan de zijde van hem, die het aanbiedt, oprecht en welmenend zijn. Hij kan oprecht en welmenend hetgeen hij aanbiedt aan de andere voorstellen, hem recht, vrijheid en bevoegdheid geven, om het te mogen nemen. Ja hij kan oprecht en welmenend verklaren, dat het hem zeer aangenaam zou zijn, dat de weigeraar zo boos niet ware, maar het aangeboden met toegenegenheid wilde aannemen. Ik meen derhalve, dat zelfs van *mensen, oprecht, welmenende aanbiedingen* gedaan kunnen worden, *zonder de wil en het voornemen* te hebben van het aangeboden in een dadelijke bezitting over te dragen.

Van menselijke aanbiedingen alleen, en niet van de Goddelijke, heb ik tot hiertoe ter verklaring der gemene kundigheid der aanbieding gesproken.

In onze Nederduitse overzetting der Bijbel, vindt men het woord *aanbieden* maar eenmaal, zoveel mij voorstaat, namelijk Hand. 8:18, gebezigd. - Nergens wordt het aldaar gebruikt van een Goddelijke aanbieding van Christus en zijn genade aan allen, die onder het Evangelie leven. Nochtans is de *zaak zelf*, welke wij door de aanbieding, in een gezonde zin genomen, doorgaans aanduiden, in Gods Woord overvloedig en aller duidelijkst te vinden. - En schoon het woord *aanbieden*, in onze Nederlandse overzetting, daarvan niet gebruikt wordt; echter is het een zeer gepast woord, dat de zaak klaar en nauwkeurig uitdrukt. Men mag zich daarom van hetzelfde met volkomen vrijheid en gevoeglijkheid bedienen. Onze voortreffelijkste, rechtzinnigste godgeleerden maken er veel gebruik van. Men ontmoet het ook in de Dordtse Leerregels, voor de uitwendige roeping door het Evangelie gebruikt, bijvoorbeeld hoofdstuk III, IV, Art. I § 8, 9, 14.

Er zijn, die het woord *aanbieden* met het woord *schenken* verwisselen, zodat Christus aan een zondaar aan te bieden volmaakt hetzelfde zou betekenen, als Christus aan iemand schenken. - Ik ben van oordeel, dat wij over het gebruiken der woorden met niemand moeten twisten, als hij dezelve maar duidelijk genoeg bepaald heeft. Al zijn ze niet zeer gewoon noch aller nauwkeurigst; wij dienen echter toegevend te zijn, als iemand ter goeder trouw handelt, en aan de woorden geen ongewone betekenissen hecht, om verwarringen of dwalingen bedektelijk in te voeren. Verklaart dan iemand, dat hij, door het *schenken* van Christus en Zijn genade, hetzelfde verstaat, dat men gewoonlijk door *het aanbieden* van Christus te kennen geeft; men moet met hem daarover niet krakelen; mits hij het anderen ook niet betwist, door schenken *nog iets meer*, dan door aanbieden uit te drukken. - Evenwel heeft een *nauwkeurigheid* in het gebruiken der woorden, om aan dezelve geen andere betekenis te hechten, dan welke men *doorgaans gewoon* is daaraan te hangen, een grote *nuttigheid*, om wel verstaan te worden, en alle *verdrietelijke woordentwist* te vermijden. - Ofschoon het woord *schenken* ook een *aanbieden* in zich sluit, echter meen ik, dat men, in het *gewone gebruik*, daardoor nog *iets meer*, dan enkel *aanbieden*, te kennen geeft, namelijk, de aangeboden zaak, *uit ongehouden goedheid, in een dadelijke bezitting over te dragen*, dat met de aanbidding niet altijd verknocht is. Een dienaar kan wel zeggen, dat hij het brood aan zijn heer en des zelfs gasten heeft aangeboden, maar het zou niet goed luiden, als hij zei, dat hij het hun geschonken had. Simon bood de Apostelen geld aan, maar hij heeft het hun niet geschonken. Een vermogend weldoener kan aan iemand wel enig goed aanbieden, maar als hij, die het aangeboden wordt, weigert hetzelfde aan te nemen, kan hij wel zeggen, dat hij het *aangeboden* heeft, maar niet dat hij het *geschonken* heeft, dat altijd een dadelijke overdracht in eigendom mede te kennen geeft. Zegt men tot iemand, die men iets aanbiedt: dit schenk ik u; men onderstelt dan, dat hij het hebben wil en aanneemt; zonder dat kan men het wel aanbieden, maar niet schenken en in eigendom overgeven.

Althans *onze Overzetters en onze Catechismus* gebruiken dit woord nergens voor een blote aanbidding, maar verstaan daardoor altijd dat het aangebodene ook met de daad *in eigendom wordt overgedragen*. Rom. 8:32, betekent de vraag, *hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?* niet slechts, dat God *ons, die in Zijne Zoon geloven*, alle dingen alleen zal aanbieden, maar ook, dat hij ons alle dingen, door Zijn genade, *dadelijk zal deelachtig maken*.

In de 18^e vraag van onze Catechismus, drukt de spreekwijs, dat Christus, ons gelovigen, van God *geschonken* is tot wijsheid, rechtvaardiging, heiligmaking en verlossing, niet alleen uit, dat hij ons daartoe aangeboden, maar ons ook *met de daad geworden* zij, 1 Kor. 1:30.

...

Het zal U, hoop ik, niet vervelen, dat wij deze beschrijving ontleden en in haar bijzondere delen een weinig onderscheidener verklaren.

De *personen*, aan welke deze aanbieding geschiedt, zijn alle mensen, die onder de verkondiging van het Evangelie leven, zonder onderscheid, wie zij zijn mogen, zedige of profane, bekommerde of zorgeloze, Markus 16:15, Jes. 45:22, Openb. 3:17,18. De aanbieding wordt hun gedaan, zonder enige *conditie* in hen te onderstellen. In de *toeëigening der belofte* van het Evangelie wordt altijd ondersteld de wezenlijke eigenschappen der ware erfgenamen der beloftenis, Joh. 3:36, Hebr. 6:17,18; maar in de *aanbieding* der genade wordt, in de mens, niets anders ondersteld, dan dat hij een verloren zondaar zij. Worden, op sommige plaatsen, mensen genodigd, die hun jammer kennen, daaronder verlegen en vermoeid zijn, en naar de genade hongeren en dorsten; dat geschiedt, niet om te leren, dat zodanige alleen geroepen worden, maar opdat zij, die een levendig besef der grootheid hunner ellende hebben, niet zouden denken, dat zij, om hun slechtigheden, uitgestoten worden. Anderen, die niet weten, dat zij ellendig, jammerlijk, blind en naakt zijn, worden ook geroepen, Openb. 3:17,18. Niemand zal de aanbieding der genade *kunnen of willen aannemen*, zo hij van zijn ellendigheid niet levendig overtuigd is; echter is de overtuiging van zonde geen conditie, die voor de *aanbieding* der genade vooraf moet gaan. Het is zonder reden, als sommigen vrezen, dat zij, in de uitwendige roeping, niet gemeend worden, omdat ze niet genoeg belast en beladen zijn, Want aan hun, die niet recht overtuigd zijn, wordt, door het Evangelie, ook alles aangeboden, wat zij tot een levendige overtuiging van zonde, gerechtigheid en oordeel nodig hebben.

De *inhoud* van die algemene aanbieding, nodiging, roeping, bestaat in volgende hoofdzaken. - De zondaar wordt bekend gemaakt, dat hij, wegens zijn erf- en dadelijke zonden, met de gehele wereld, voor God verdoemelijk zij, en dat Christus, Gods eniggeboren Zoon, van eeuwigheid, voor verloren zondaars, borg geworden zijnde, door de aanneming der menselijke natuur, in deze wereld is gekomen, in plaats van verloren zondaars aan Gods gerechtigheid heeft genoeg gedaan, daardoor een volkomen recht tot de zaligheid en alles wat daartoe nodig is, voor de voornaamste der zondaren, heeft verworven, en dat Hij zelf, door Zijn Woord en Geest, die verworven zaligheid wil toepassen aan geestelijk dode, blinde, boze, onmachtige zondaren. - De aanbieding maakt verder bekend, dat deze Zaligmaker, met alle Zijne goederen, voor iedereen, volstrekt noodzakelijk zij, zodat niemand, hoe zedig hij ook geleefd mag hebben, zonder dadelijke vereniging met Hem, ooit zalig kan worden. Dat Hij ook, voor iedereen, *genoegzaam en zeer gepast zij*, zodat hij zekerlijk zalig zal worden, als hij maar in waarheid met deze Zaligmaker verenigd wordt. - Schoon, door die aanbieding, aan niemand een recht van *dadelijk eigendom* aan Christus en zijn goederen gegeven wordt, zolang hij Christus en zijn goederen niet dadelijk heeft aangenomen, Joh. 1:12, 3:36, echter wordt aan een iegelijk daardoor *vrijheid, bevoegdheid en een wettig recht*, om Christus met zijn goederen *te mogen aannemen*, geschonken. Hem wordt daartoe niet alleen vrijheid gegeven, maar hij wordt daartoe ook *verplicht*. Deze verplichting wordt mede *door de krachtigste beweegredenen aangedrongen*. Hem wordt, op een ernstige wijze, voorgehouden, hoe noodzakelijk en gepast die Middelaar voor hem is, hoe hij, door het omhelzen van deze Middelaar, volkomen zalig zal worden, maar, door de versmading van Hem, onder de toorn, die

reeds op hem ligt, blijven zal, ja zijn oordeel grotelijks verzwaren. - Deze dingen worden, door de aanbieding, nodiging of roeping, *oprecht, ernstig en welmenend* voorgedragen. - Maar deze hoofdzaken zijn het ook *alleen*, die de ganse inhoud der algemene aanbieding uitmaken. Men kan noch mag daartoe niet brengen een verklaring, dat God een ieder, die uitwendig geroepen wordt, *ook dadelijk wil zalig maken*. Men mag aan een onbekeerd zondaar wel voorstellen: Christus, en alle zaligheid in Hem, wordt, niet alleen aan anderen, maar ook aan U *aangeboden*; als gij hem aanneemt, zult gij zekerlijk zalig worden; gij wordt, in de *uitwendige roeping*, ook gemeend; maar nimmer mogen wij, tot een onbekeerd zondaar zeggen: God wil u, door Christus, *zalig maken*; gij moet geloven, dat Christus niet alleen anderen, maar ook u wil bekeren, rechtvaardigen, heiligen en verheerlijken. Het is geoorloofd te betuigen, dat het Gods *gebiedende wil* zij, dat ieder zondaar tot Christus *komt*; maar wij kunnen niemand, voordat hij tot Christus gekomen is, verzekeren, dat Christus *de wil en het voornemen heeft*, om hem ook *dadelijk zalig te maken*, en dat hij *zulk een gewilligheid* van Christus, eer hij tot Hem komt, geloven moet. Men kan niet zeggen, gelijk we vervolgens tonen zullen, dat het zaligen van allen, welke uitwendig geroepen worden, de *volstrekte wil* van God en Christus zijn zou.

Bovengemelde zaken, die de inhoud der aanbieding en de uitwendige roeping uitmaken, worden *in het Evangelie met verstaanbare woorden voorgesteld, en door de verkondiging van het Evangelie aan een ieder voorgehouden, verklaard en aangedrongen*.

Dewijl de hoogste wijsheid niets, zonder wijze en heilige eindens, kan doen; zo laat God ook deze algemene aanbieding en uitwendige roeping doen, *tot zekere heilige en heerlijke eindens*.

Dit werk van God heeft ook, gelijk alle andere Goddelijke werken - tot zijn *hoogst en laatst* einde, *de openbaring van Zijn volmaaktheden*, in welke dat oneindige, aller volmaaktst, in zich zelve gelukzalig Opperwezen zijn hoogste en enige vergenoeging vindt. - Daaraan zijn deze twee heilige en heerlijke ondergeschikte eindens dienstbaar. Eerst, dat de *uitverkorenen* de inhoud van die aanbieding en de uitwendige roeping zouden verstaan, geloven en omhelzen, *tot hun eeuwige zaligheid*, tot welk einde de inwendige roeping, bij die uitwendige, ter bestemder tijd gevoegd wordt. Daarna bedoelt God ook door de uitwendige roeping, *dat de anderen*, die mede in zichzelf, met de gehele wereld, voor God verdoemelijk zijn, meer onverantwoordelijk gesteld zouden worden, als zij, door eigen blindheid en boosheid, deze aanbieding verwerpen, en daardoor hun verdoemelijke gesteldheid openbaren, zodat de heiligheid en rechtvaardigheid van God, in hen te straffen, zoveel te helderder geizen kan worden.

Is dan het einde en oogmerk der algemene AANBIEDING en de UITWENDIGE ROEPING niet de zaligheid van ALLEN, die geroepen worden? Dit is een vraag van groot aanbelang.

Alle gezinten, die een *algemene genade leren*, menen, dat men deze vraag met *ja* beantwoorden moet, als men Gods oprechtheid en welmenendheid, in de uitwendige roeping, wil staande houden, en de algemene aanbieding niet geheel vruchteloos

maken. Doch deze hun mening wordt uit zeer verschillende beginsels geboren en tot verschillende eindens beweerd. - *De Pelagiaans-gezinden*, die de ganse geestelijke verdorvenheid des mensen ontkennen en de onmiddellijke inwerking des Geestes, tot inschepping van een nieuw leven, in de wedergeboorte, loochenen, leren, dat tot de verlichting van het verstand en de overbuiging der wil niet vereist wordt een *instorting van nieuwe bovennatuurlijke hebbelijkheden*, geestelijke volmaakheden, krachten, of hoe men het anders noemen wil, maar dat daartoe genoeg zij, dat aan het verstand en wil, *door de uitwendige zedelijke werking* van het Woord, waardoor Gods Geest tot de ziel spreekt, het licht, gewicht en dierbaarheid der waarheden worden voorgesteld, *waardoor* het natuurlijk verstand, op een *zedelijke* wijze, verlicht wordt, en de natuurlijke wil, die een natuurlijk vermogen en kracht heeft, om de aanbieding zowel te kunnen aannemen als verwerpen, *zedelijk* wordt overgehaald, om de roeping op te volgen. Naar hun gedachten loopt dus het gehele werk der bekering, zonder sprong en zonder wonderwerken, zeer natuurlijk af, doch zodanig, dat het volstrekt alleen van 's mensen vrije wil afhangt, of hij de natuurkrachten, van zijn verstand en wil, bij dat licht en gewicht der waarheden, zodanig wil bepalen, dat hij er dadelijk door verlicht en overbogen wordt. Waaruit dan natuurlijk volgt, dat de wedergeboorte en bekering, die van de veranderlijke vrije wil afhangt, geheel onzeker zij. Verstandige mensen, die dit stelsel amplexeren, kunnen ook niet anders dan staande houden, dat God door de uitwendige roeping de verlichting, bekering en zaligheid van *alle* geroepen bedoelt, omdat daartoe, van Gods zijde, niets anders nodig is, dan die voor alle genoegzame uitwendige roeping. Hierom zeggen de *Remonstranten*, in hun *belijdenis* en Catechismus, dat God, in de uitwendige roeping, *een genadig en ernstig OOGMERK heeft, om DIE ALLEN, welke hij roept, zalig te maken en tot het geloof te brengen*. - Er zijn ook anderen, die des mensen ganse geestelijke verdorvenheid en de bovennatuurlijke levendmakende genade belijden, en desniettemin staande een *algemene genade* willen vast houden. Deze zeggen ook, dat het *einde en oogmerk* der uitwendige roeping is, de zaligheid van *allen*, die geroepen worden. Om dit hun contradictoir stelsel goed te maken, gelijk zij menen, schrijven zij God een tweeërlei wil toe, een *voorgaande wil der barmhartigheid*, waardoor hij in de roeping de zaligheid van alle geroepen bedoelt en een *volgende wil der gerechtigheid*, waardoor dit doeleinde in alle niet bereikt wordt. - Doch alle onze Godgeleerden, die over dit stuk opzettelijk gehandeld hebben, bewijzen, tegen even gemelde misvatting, dat het *einde en oogmerk der uitwendige roeping de zaligheid van alle geroepen niet kan zijn*, zo klaar, grondig en bondig, dat er voor een verstandig *onbevooroordeeld* mens geen twijfeling meer kan overblijven. Het zal genoeg zijn maar een Theologant van onze tijd te noemen, ik meen de Hoog Eerwaarden Heer B. de Moor, in zijne uitmuntende *Commentarius, P. IV. pag 471-480, 531-533*.

Het vermoeit mij, inderdaad, dat gij, die onze Gereformeerde leer belijdt, voor even diezelfde misvatting, namelijk, *dat het oogmerk der Evangelische roeping zij, de zaligheid van alle degenen die geroepen worden*, zo vrijmoedig uitkomt en door argumenten onzer partijen, die zo dikwerf gerefuteerd zijn, poogt te bewijzen, opdat gij uw stelsel, van 's mensen natuurkrachten en vrije wil, zoudt staande houden, en met

de bovennatuurlijke genade in verband brengen. Ik weet wel, dat sommige rechtzinnige welmenende mensen, in hun schielijkheid en onbedachtzaamheid, zodanig kunnen spreken, alsof Christus *gewillig was, hen allen, zonder onderscheid, zalig te maken*, opdat zij de geruste mensen aan het werk zouden helpen, en bekommerden voor moedeloosheid bewaren. Edoch zij maken er geen *leerstelling* van, gelijk gij hier doet, totdat einde, hetwelk gij u hebt voorgesteld.

Dit ganse geschil is zo menigmaal, zo klaar en bondig behandeld geworden, nu onlangs opnieuw door de Heer de Moor, op de bovengemelde plaats, dat het, op zichzelf beschouwd, onnodig is, daarover nog iets meerder te schrijven. Edoch, omdat gij die afgedane zaak hier wederom te berde brengt, zal ik ook iets van hetgeen meermalen is voorgesteld hier wederom herinneren.

Niemand spreekt het tegen - dat Gods einde en oogmerk zij, Christus en alle zaligheid in Hem, door de roeping, aan alle geroepen zonder onderscheid, *voor te stellen, hen oprecht en welmenend te nodigen*, om Hem met alle zijn genadegoederen, door het geloof, *aan te nemen*, onder die oprechte, welmenende betuiging, dat een ieder, *die in Hem gelooft*, zeker zalig zal worden. Het is ook waar, dat het *einde des geloofs*, waartoe een mens geroepen wordt, de zaligheid is. Een ieder wordt geroepen tot het geloof in Christus, ten einde hij, door dat geloof, zijn zaligheid in Christus zoekt en deelachtig wordt, Jes. XLV:22. Het einde *van het werk des geloofs*, waartoe een ieder geroepen wordt, is de zaligheid der zielen.

Maar de vraag, daar het hier op aankomt, is deze, *of dit einde, oogmerk, wil en voornemen* van God is, *dat Hij, door die UITWENDIGE ROEPING, ALLEN, die geroepen worden, dadelijk het geloof en de zaligheid zou schenken en deelachtig maken?*

Deze vraag hebben alle Gereformeerde mensen, te allen tijde, rechtuit tegen gesproken. Want, - het is uit de Heilige Schrift en de uitkomst bekend, dat God, die in de tijd alle dingen werkt naar de eeuwige raad van Zijn wil, van eeuwigheid heeft voorgenomen, het heiliglijk toe te laten, dat vele geroepen, door hun eigen verdorvenheid, die roeping in de wind slaan. Als God dan, in de uitwendige roeping, het oogmerk en voornemen had, alle geroepen dadelijk zalig te maken; dan zouden er strijdige voornemens in God zijn, dat tegen de hoogste volmaaktheid van God, tot welker natuur ene volmaakte overeenstemming behoort, rechtstreeks strijden zou. - God weet het zeker, dat alle geroepen niet zullen geloven noch zalig worden. Hoe is het nu mogelijk, dat een oneindig wijs God een einde en oogmerk zich zou voorstellen, waarvan Hij zeker weet, dat het niet bereikt zal worden? - De Heere weet het, dat de *uitwendige roeping alleen* niet in staat is, de geestelijk dode zondaar tot geloof en zaligheid te brengen, maar dat daartoe *de inwendige*, bij de uitwendige, komen moet. Hij heeft van eeuwigheid voorgenomen, die inwendige, krachtdadige, onwederstaanbare roeping niet te schenken aan alle uitwendig geroepen. Kan men het met de oneindige wijsheid van God nu wel overeenbrengen, dat zijn einde en oogmerk, in de uitwendige roeping, zou zijn, alle geroepen dadelijk zalig te maken, door de uitwendige roeping, die alleen tot dat einde, niet genoegzaam is, en waarbij

Hij de inwendige roeping, zonder welke de uitwendige krachteloos is, aan alle niet wil schenken? - Is dat einde en oogmerk van God, om alle geroepen zalig te maken, volstrekt, of is het voorwaardelijk? Is *het volstrekt*; moeten dan niet alle geroepen dadelijk zalig worden, omdat een oneindig wijs en almachtig God zijn volstrekt einde bereikt, Jes. 46:10? Doch dit wordt door de klare letter van Gods Woord, en door de uitkomst, tegengesproken. Is het *voorwaardelijk*; hoedanig is dan die voorwaarde, is ze twijfelachtig of is ze zeker? Is dezelve twijfelachtig en onzeker; moet dan Gods einde en oogmerk niet ook twijfelachtig en onzeker zijn? Hoe onbetamelijk is het, dit van het aller volmaaktste Opperwezen te denken! Is die voorwaarde zeker; waarop rust die zekerheid der voorwaarde, op de vrije wil of op Gods genade? Rust ze op de vrije wil van een natuurlijk mens, dan is ze niet zeker, niet eens twijfelachtig, maar onmogelijk. Steunt ze op Gods genade; waarom wordt ze dan niet volbracht in hen die verloren gaan? - Wat troost kan het een geroepen geven, als hij denkt, God heeft het einde en oogmerk mij zalig te maken, maar dat einde kan missen, en in mij niet bereikt worden? - Dat ganse stelsel moet noodwendig eindelijk uitlopen op het bovengemelde Pelagiaanse grondbeginsel, dat de natuurlijke mens niet geheel geestelijk dood is, dat de uitwendige zedelijke aanrading genoeg zij tot verlichting van zijn verstand en overbuiging van zijn wil, dat de zaligmakende genade afhankelijk is van 's mensen natuurkrachten en vrije wil, en dat de wil, het einde en oogmerk van God veranderd wordt naar het goed of kwaad gedrag der veranderlijke onafhankelijke vrije wil.

De *tegenwerpingen*, waardoor gij uw stelling poogt te bewijzen, zijn door onze Godgeleerden al lang gerefuteerd.

In de Schriftuurplaatsen, welke gij aanhaalt, Ezech. 18:23,37, 33:11, 1 Tim. 1:15, II:4, is niet het minste bewijs voor uw gevoelen te vinden. Want, - bij Ezechiël wordt niet gehandeld van het einde der uitwendige roeping, noch gezegd, dat God de mensen roept, met oogmerk, om hen allen, die geroepen worden, dadelijk zalig te maken. De Heere betuigt daar alleen, dat Hij in de dood des zondaars, op zichzelf beschouwd, *geen genoegen noch vermaak heeft*. Laat Hij het dan toe, dat vele geroepen de aanbidding van genade en leven versmaden; en straft hij ze, om hun zonden en die moedwillige verwerping; Hij doet het, niet als een bloeddorstig heer, die zich in het verderf der misdadigers vermaakt, maar als een heilig Rechter, om Zijn heiligheid en gerechtigheid, waarin Hij Zijn lust heeft, te openbaren, en om te tonen hoe *onafhankelijk* Zijn genade is, welke Hij aan de uitverkorenen bewezen heeft, die hij even zowel, als alle de anderen, had mogen laten wandelen in hun wegen. Het gebod, bekeert u en leeft, spreekt niet van *Gods oogmerk* in de uitwendige roeping, maar der onveranderlijk *plicht der zondaren*, om zich te bekeren, en van de *samenhang*, tussen de bekering en het leven. - De Apostel gewaagt, 1 Tim. 1:15, niet van het einde *der uitwendige roeping*, maar van het einde *der komst van Jezus* in de wereld, om *zondaars* zalig te maken, niet *alle* uitwendig geroepen, maar *die de Vader Hem gegeven heeft*, niet door de uitwendige roeping alleen, maar ook door de *inwendige*. - Indien 's Apostels mening was, 1 Tim. 2:4, dat het Gods wil, einde en oogmerk is, dat *alle mensen* hoofd voor hoofd dadelijk zalig werden, en tot kennis der waarheid kwamen; zou hij leren, dat God tegen Zijn wil, einde en oogmerk handelde, als Hij aan

alle mensen de zaligheid niet schenkt, en hun zelfs niet eens de middelen geeft, welke hun nodig zijn, om tot kennis der waarheid te komen. Daar wordt niet gehandeld van het *oogwit der uitwendige roeping*, maar van *een grond*, waarom men, voor ALLERLEI mensen, *bidden* moet. Onze middelmatige catechisanten zijn in staat, die tegenwerping bondig op te lossen.

...

Het zal U, hoop ik, niet vervelen, dat wij deze beschrijving ontleden en in haar bijzondere delen een weinig onderscheidener verklaren.

De *personen*, aan welke deze aanbieding geschiedt, zijn alle mensen, die onder de verkondiging van het Evangelie leven, zonder onderscheid, wie zij zijn mogen, zedige of profane, bekommerde of zorgeloze, Markus 16:15, Jes. XLV:22, Openb. 3:17,18. De aanbieding wordt hun gedaan, zonder enige *conditie* in hen te onderstellen. In de *toeëigening der belofte* van het Evangelie wordt altijd ondersteld de wezenlijke eigenschappen der ware erfgenamen der beloftenis, Joh. 3:36, Hebr. 6:17,18; maar in de *aanbieding* der genade wordt, in de mens, niets anders ondersteld, dan dat hij een verloren zondaar zij. Worden, op sommige plaatsen, mensen genodigd, die hun jammer kennen, daaronder verlegen en vermoeid zijn, en naar de genade hongeren en dorsten; dat geschiedt, niet om te leren, dat zodanige alleen geroepen worden, maar opdat zij, die een levendig besef der grootheid hunner ellende hebben, niet zouden denken, dat zij, om hun slechtigheden, uitgestoten worden. Anderen, die niet weten, dat zij ellendig, jammerlijk, blind en naakt zijn, worden ook geroepen, Openb. 3:17,18. Niemand zal de aanbieding der genade *kunnen of willen aannemen*, zo hij van zijn ellendigheid niet levendig overtuigd is; echter is de overtuiging van zonde geen conditie, die voor de *aanbieding* der genade vooraf moet gaan. Het is zonder reden, als sommigen vrezen, dat zij, in de uitwendige roeping, niet gemeend worden, omdat ze niet genoeg belast en beladen zijn, Want aan hun, die niet recht overtuigd zijn, wordt, door het Evangelie, ook alles aangeboden, wat zij tot een levendige overtuiging van zonde, gerechtigheid en oordeel nodig hebben.

De *inhoud* van die algemene aanbieding, nodiging, roeping, bestaat in volgende hoofdzaken. - De zondaar wordt bekend gemaakt, dat hij, wegens zijn erf- en dadelijke zonden, met de gehele wereld, voor God verdoemelijk zij, en dat Christus, Gods eniggeboren Zoon, van eeuwigheid, voor verloren zondaars, borg geworden zijnde, door de aanneming der menselijke natuur, in deze wereld is gekomen, in plaats van verloren zondaars aan Gods gerechtigheid heeft genoeg gedaan, daardoor een volkomen recht tot de zaligheid en alles wat daartoe nodig is, voor de voornaamste der zondaren, heeft verworven, en dat Hij zelf, door Zijn Woord en Geest, die verworven zaligheid wil toepassen aan geestelijk dode, blinde, boze, onmachtige zondaren. - De aanbieding maakt verder bekend, dat deze Zaligmaker, met alle Zijne goederen, voor iedereen, volstrekt noodzakelijk zij, zodat niemand, hoe zedig hij ook geleefd mag hebben, zonder dadelijke vereniging met Hem, ooit zalig kan worden. Dat Hij ook, voor iedereen, *genoegzaam en zeer gepast zij*, zodat hij zekerlijk zalig zal worden, als hij maar in waarheid met deze Zaligmaker verenigd wordt. - Schoon, door die

aanbieding, aan niemand een recht van *dadelijk eigendom* aan Christus en zijn goederen gegeven wordt, zolang hij Christus en zijn goederen niet dadelijk heeft aangenomen, Joh. 1:12, 3:36, echter wordt aan een iegelijk daardoor *vrijheid, bevoegdheid en een wettig recht*, om Christus met zijn goederen *te mogen aannemen*, geschonken. Hem wordt daartoe niet alleen vrijheid gegeven, maar hij wordt daartoe ook *verplicht*. Deze verplichting wordt mede *door de krachtigste beweegredenen aangedrongen*. Hem wordt, op een ernstige wijze, voorgehouden, hoe noodzakelijk en gepast die Middelaar voor hem is, hoe hij, door het omhelzen van deze Middelaar, volkomen zalig zal worden, maar, door de versmading van Hem, onder de toorn, die reeds op hem ligt, blijven zal, ja zijn oordeel grotelijks verzwaren. - Deze dingen worden, door de aanbieding, nodiging of roeping, *oprecht, ernstig en welmenend* voorgedragen. - Maar deze hoofdzaken zijn het ook *alleen*, die de ganse inhoud der algemene aanbieding uitmaken. Men kan noch mag daartoe niet brengen een verklaring, dat God een ieder, die uitwendig geroepen wordt, *ook dadelijk WIL zalig maken*. Men mag aan een onbekeerd zondaar wel voorstellen: Christus, en alle zaligheid in Hem, wordt, niet alleen aan anderen, maar ook aan u *aangeboden*; als gij hem aanneemt, zult gij zekerlijk zalig worden; gij wordt, in de *uitwendige roeping*, ook gemeend; maar nimmer mogen wij, tot een onbekeerd zondaar zeggen: God WIL u, door Christus, *zalig maken*; gij moet geloven, dat Christus niet alleen anderen, maar ook u wil bekeren, rechtvaardigen, heiligen en verheerlijken. Het is geoorloofd te betuigen, dat het Gods *gebiedende wil* zij, dat ieder zondaar tot Christus *komt*; maar wij kunnen niemand, voordat hij tot Christus gekomen is, verzekeren, dat Christus *de wil en het voornemen heeft*, om hem ook *dadelijk zalig te maken*, en dat hij *zulk een gewilligheid* van Christus, eer hij tot Hem komt, geloven moet. Men kan niet zeggen, gelijk we vervolgens tonen zullen, dat het zaligen van allen, welke uitwendig geroepen worden, de *volstrekte wil* van God en Christus zijn zou.

Bovengemelde zaken, die de inhoud der aanbieding en de uitwendige roeping uitmaken, worden *in het Evangelie met verstaanbare woorden voorgesteld, en door de verkondiging van het Evangelie aan een ieder voorgehouden, verklaard en aangedrongen*.

Dewijl de hoogste wijsheid niets, zonder wijze en heilige eindens, kan doen; zo laat God ook deze algemene aanbieding en uitwendige roeping doen, *tot zekere heilige en heerlijke eindens*.

Dit werk van God heeft ook, gelijk alle andere Goddelijke werken - tot zijn *hoogst en laatst* einde, *de openbaring van Zijn volmaaktheden*, in welke dat oneindige, aller volmaakst, in zich zelve gelukkig Oppervezen zijn hoogste en enige vergenoeging vindt. - Daaraan zijn deze twee heilige en heerlijke ondergeschikte eindens dienstbaar. Eerst, dat de *uitverkorenen* de inhoud van die aanbieding en de uitwendige roeping zouden verstaan, geloven en omhelzen, *tot hun eeuwige zaligheid*, tot welk einde de inwendige roeping, bij die uitwendige, ter bestemder tijd gevoegd wordt. Daarna bedoelt God ook door de uitwendige roeping, *dat de anderen*, die mede in zichzelf, met de gehele wereld, voor God verdoemelijk zijn, meer onverantwoordelijk gesteld zouden worden, als zij, door eigen blindheid en boosheid, deze aanbieding verwerpen, en daardoor hun verdoemelijke gesteldheid openbaren, zodat de heiligheid en rechtvaardigheid van God, in hen te straffen, zoveel te helderder geizen kan worden.

Is dan het EINDE en OOGMERK der algemene AANBIEDING en de UITWENDIGE ROEPING niet de zaligheid van ALLEN, die geroepen worden? Dit is een vraag van groot aanbelang.

Alle gezinten, die een *algemene genade leren*, menen, dat men deze vraag met *ja* beantwoorden moet, als men Gods oprechtheid en welmenendheid, in de uitwendige roeping, wil staande houden, en de algemene aanbieding niet geheel vruchteloos maken. Doch deze hun mening wordt uit zeer verschillende beginsels geboren en tot verschillende eindens beweerd. - *De Pelagiaans-gezinden*, die de ganse geestelijke verdorvenheid des mensen ontkennen en de onmiddellijke inwerking des Geestes, tot inschepping van een nieuw leven, in de wedergeboorte, loochenen, leren, dat tot de verlichting van het verstand en de overbuiging der wil niet vereist wordt een *instorting van nieuwe bovennatuurlijke hebbelijkheden*, geestelijke volmaaktheden, krachten, of hoe men het anders noemen wil, maar dat daartoe genoeg zij, dat aan het verstand en wil, *door de uitwendige zedelijke werking* van het Woord, waardoor Gods Geest tot de ziel spreekt, het licht, gewicht en dierbaarheid der waarheden worden voorgesteld, *waardoor* het natuurlijk verstand, op een *zedelijke* wijze, verlicht wordt, en de natuurlijke wil, die een natuurlijk vermogen en kracht heeft, om de aanbieding zowel te kunnen aannemen als verwerpen, *zedelijk* wordt overgehaald, om de roeping op te volgen. Naar hun gedachten loopt dus het gehele werk der bekering, zonder sprong en zonder wonderwerken, zeer natuurlijk af, doch zodanig, dat het volstrekt alleen van 's mensen vrije wil afhangt, of hij de natuurkrachten, van zijn verstand en wil, bij dat licht en gewicht der waarheden, zodanig wil bepalen, dat hij er dadelijk door verlicht en overbogen wordt. Waaruit dan natuurlijk volgt, dat de wedergeboorte en bekering, die van de veranderlijke vrije wil afhangt, geheel onzeker zij. Verstandige mensen, die dit stelsel amplexeren, kunnen ook niet anders dan staande houden, dat God door de uitwendige roeping de verlichting, bekering en zaligheid van *alle* geroepenen bedoelt, omdat daartoe, van Gods zijde, niets anders nodig is, dan die voor alle genoegzame uitwendige roeping. Hierom zeggen de *Remonstranten*, in hun *belijdenis* en Catechismus, dat God, in de uitwendige roeping, *een genadig en ernstig OOGMERK heeft, om DIE ALLEN, welke hij roept, zalig te maken en tot het geloof te brengen*. - Er zijn ook anderen, die des mensen ganse geestelijke verdorvenheid en de bovennatuurlijke levendmakende genade belijden, en desniettemin een *algemene genade* willen vast houden. Deze zeggen ook, dat het *einde en oogmerk* der uitwendige roeping is, de zaligheid van *allen*, die geroepen worden. Om dit hun contradictoir stelsel goed te maken, gelijk zij menen, schrijven zij God een tweeërlei

wil toe, een *voorgaande wil der barmhartigheid*, waardoor hij in de roeping de zaligheid van alle geroepenen bedoelt en een *volgende wil der gerechtigheid*, waardoor dit doeleinde in alle niet bereikt wordt. - Doch alle onze Godgeleerden, die over dit stuk opzettelijk gehandeld hebben, bewijzen, tegen even gemelde misvatting, dat het *einde en oogmerk der uitwendige roeping de zaligheid van alle geroepenen niet kan zijn*, zo klaar, grondig en bondig, dat er voor een verstandig *onbevooroordeeld* mens geen twijfeling meer kan overblijven. Het zal genoeg zijn maar een Theologant van onze tijd te noemen, ik meen de Hoog Eerwaarden Heer B. de Moor, in zijne uitmuntende *Commentarius*, P. IV. pag 471-480, 531-533.

Het vermoeit mij, inderdaad, dat gij, die onze Gereformeerde leer belijdt, voor even diezelfde misvatting, namelijk, *dat het oogmerk der Evangelische roeping zij, de zaligheid van alle degenen die geroepen worden*, zo vrijmoediglijk uitkomt en door argumenten onzer partijen, die zo dikwerf gerefuteerd zijn, poogt te bewijzen, opdat gij uw stelsel, van 's mensen natuurkrachten en vrije wil, zoudt staande houden, en met de bovennatuurlijke genade in verband brengen. Ik weet wel, dat sommige rechtzinnige welmenende mensen, in hun schielijkheid en onbedachtzaamheid, zodanig kunnen spreken, alsof Christus *gewillig was, hen allen, zonder onderscheid, zalig te maken*, opdat zij de geruste mensen aan het werk zouden helpen, en bekommerden voor moedeloosheid bewaren. Edoch zij maken er geen *leerstelling* van, gelijk gij hier doet, totdat einde, hetwelk gij u hebt voorgesteld.

Dit ganse geschil is zo menigmaal, zo klaar en bondig behandeld geworden, nu onlangs opnieuw door de Heer de Moor, op de bovengemelde plaats, dat het, op zichzelf beschouwd, onnodig is, daarover nog iets meerder te schrijven. Edoch, omdat gij die afgedane zaak hier wederom te berde brengt, zal ik ook iets van hetgeen meermalen is voorgesteld hier wederom herinneren.

Niemand spreekt het tegen - dat Gods einde en oogmerk zij, Christus en alle zaligheid in Hem, door de roeping, aan alle geroepenen zonder onderscheid, *voor te stellen, hen oprecht en welmenend te nodigen*, om Hem met alle zijn genadegoederen, door het geloof, *aan te nemen*, onder die oprechte, welmenende betuiging, dat een ieder, *die in Hem gelooft*, zeker zalig zal worden. Het is ook waar, dat het *einde des geloofs*, waartoe een mens geroepen wordt, de zaligheid is. Een ieder wordt geroepen tot het geloof in Christus, ten einde hij, door dat geloof, zijn zaligheid in Christus zoekt en deelachtig wordt, Jes. 45:22. Het einde *van het werk des geloofs*, waartoe een ieder geroepen wordt, is de zaligheid der zielen.

Uit het Engels vertaalde schrijvers

Dr. J. Owen schrijft in zijn boek: *De dood gedood door de dood van Christus*, te vinden is ten aanzien van de algemene aanbieding van Christus en Zijn bloed, (blz. 273), als volgt:

b. Terwijl wij ter ere van de Heere Christus, onze Middelaar Gods en der mensen, onze algenoegzame Borg, staande houden, dat de waardij en het gewicht van Zijn dood en bloedstorting, zo groot, en van zulk een oneindige genoegzaamheid is, dat het in staat was (indien zulks de wille Gods ware geweest) om volmaaktelijk alle zondaren, welke er in de gehele wereld zijn, te rechtvaardigen, te bevredigen en te zaligen, om voor die allen de Goddelijke gerechtigheid te voldoen, en hen zo in de heerlijkheid in te brengen.

Deze volheid en genoegzaamheid van Christus' verdiensten, is de grondslag, én van de algemene verkondiging des evangelies, aan allerlei volkeren, én van de aandrang, welke de predikers bij allen doen, om te geloven.

Ten eerste.

- (1) Hieruit zeggen wij, vloeit vooreerst voort, de verkondiging des evangelies, aan allerlei volkeren, ja zelfs het bevel, om het te prediken aan alle schepselen (Matth. 28:19; Markus 16:15). Vermits de weg van alle zaligheid, welke aangewezen wordt, wijd genoeg is voor allen, om er in te wandelen, het geneesmiddel, 't welk hier ontdekt wordt, kracht genoeg heeft, om allerlei ziekten te genezen, en om van allerlei kwalen te bevrijden, *zo mag de aanbieding hiervan ook aan allen geschieden.*
- Al waren er duizend werelden, zo mocht het evangelie van Christus wel alle mensen, welke er in waren, gepredikt worden, op die grond, dat er genoeg in Christus is, om hen allen te zaligen, indien zij allen maar wilden, van Hem, door geloofsomhelzing, het rechte gebruik maken, en kracht uit Hem halen; want dit is de enigste weg, langs welke men uit deze Fontein van zaligheid, de verkwikkende wateren verkrijgt.

(2) Zo is het dan te enenmale ijdel, dat sommigen ons tegenwerpen, dat de prediking des evangelies aan allen nodeloos en van geen de minste vrucht is, zo Christus niet voor allen gestorven zij, ja, dat God dan mensen laat aanzeggen, hetgeen niet waar is, te weten, dat Christus voor hen gestorven is.

Dit zeggen wij, is ijdel en dwaas; want:

1. Behalve, dat onder die volkeren, waaraan het evangelie verkondigd wordt, er sommigen zullen zalig worden, gelijk Christus ons leert (Joh. 10:16), zeggende: "Ik heb nog andere schapen, welke van deze stal niet zijn, deze moet Ik ook toebrengen", hetgeen immers niet geschieden kan, of, het evangelie moet zowel aan anderen, in wiens midden zij wonen, als aan henzelf verkondigd worden.
2. En dat volgens de aard der huishouding des Nieuwen Testaments, waardoor alle uitwendig onderscheid en de voorrechten van volken, tongen en natiën vernietigd is, het woord der genade, zonder onderscheid moest gepredikt en een iegelijk tot bekering geroepen worden.
3. Terwijl ook God, wanneer Hij mensen door het evangelie laat roepen tot het geloof, hen niet allereerst belast, om te geloven, dat Christus voor hen gestorven is,

maar dat er geen andere naam onder de hemel is, door welke men kan zalig worden, als deze ene, de Heere Jezus Christus, in Wien de zaligheid gepredikt wordt.

Behalve deze allerzekerste waarheden, waardoor deze ingebrachte tegenwerping vanzelf in duigen valt, zeg ik, is juist dit ene stuk, te weten, de genoegzaamheid van Christus' offerande, indien het anders de wille Gods was, om allen te behouden, een vast en genoegzaam fundament, waarop al die bevelen, om het evangelie aan alle schepselen te prediken, overvloedig kunnen rusten.

Ten tweede.

Zo volgt uit deze genoegzaamheid van Christus' bloed en dood, op zichzelf aangemerkt, dat de predikers van het evangelie in de bijzondere samenkomst, geheel onkundig zijnde van Gods verborgen raad en Zijn voornemen aangaande bepaalde personen, terwijl het hen zelfs niet geoorloofd is, die te zeer te willen navorsen (Deut. 29:29), dat die, zeg ik, allerbillijkst een iegelijk opwekken; ja bevelen in Christus te geloven, hen ten volle verzekerende, dat ze dan gewis zullen zalig worden, ten sterkste overreed zijnde, dat er in Jezus' dood genoeg is om allen die geloven, zalig te maken; latende volgens hun plicht, dan aan God en aan Zijn raad over, aan wie de genade des geloofs geschonken zal worden en voor wie Christus gestorven is.

En dit moet men, als een stuk van gewicht worden onder 't oog gehouden, vermits wij hierdoor zeer gemakkelijk, vele ijdele beschuldigingen van onze partijen, de bodem kunnen inslaan, gelijk in 't vervolg nog nader blijken zal.

Een tweede stuk, hetwelk in aanmerking moet genomen worden, is de huishouding of bediening des nieuwen verbonds, onder de evangeliedag, en de daarmee gevoegde uitbreiding van Christus' koninkrijk en heerschappij, na Zijn openbaring in het vlees. Hierdoor is alle uitwendige onderscheid weggenomen. De heidenen zijn niet meer veracht, de middelmuur des afscheidsels is verbroken, en de beloften aan Abraham gedaan, dat hij de erfgenaam der wereld zou zijn, kregen nu de volle vervulling. Deze bediening nu was zo strijdig met de vorige, waarin een bepaald volk en geslacht, Gods bijzonder volk was, met uitsluiting van alle andere volkeren der wereld, dat even daardoor aan de heilige schrijvers gegeven werden, om zich van vele algemene uitdrukkingen te bedienen, door welke zij geenszins willen te kennen geven, dat het Borgbloed voor alle mensen gestort ware, maar alleen, dat al het onderscheid, hetwelk te voren plaats had, nu was opgehouden, en dat derhalve ook alle vorige bepalingen en uitzonderingen niet meer te stade kwamen.

Wanneer men nu wel onder 't oog houdt de reden van deze algemene uitdrukkingen, zo zal ook ras klaar zijn, wat er de Heilige Schrift door wil te kennen geven, en welke personen erdoor worden aangeduid. Immers is het overvloedig klaar, dat er door bedoeld en te kennen gegeven wordt, dat Jezus' zichtbaar koninkrijk zich nu zou uitstrekken tot alle natiën, terwijl velen onder hen, Hem dadelijk zouden worden toegevoegd. God had Zijn uitverkorenen onder allerlei volkeren, waaruit ze vervolgens ook nog verder zouden voortkomen; derhalve moesten onder allen dan ook de middelen der genade bediend worden, opdat de uitverkorenen onder hen mochten worden toegebracht.

Dies geven deze uitdrukkingen te kennen, dat de vruchten van Christus' dood nu aan allerlei mensen, zonder enige uitzondering van geslachten of staat, zullen worden aangeboden, en aan velen door genade medegedeeld, maar geenszins, dat er zulk een

algemeenheid plaats had, dat het zalig worden van alle mensen in Christus' dood bedoeld ware, hoewel de één er dadelijk deelgenoot van zoude worden, maar de ander niet.

Hieruit volgt nu vanzelf, dat alle tegenwerpingen, welke men ons maakt, tegen het gevoelen, dat Christus' dood alleen een rantsoen voor de uitverkorenen zij, zo, dat geen anderen van Hem, of Zijn Vader bedoeld zijn, daaruit, dat de Bijbel in dit stuk algemeen spreekt, en zegt, dat het is voor allen, alle mensen, alle natiën, voor de wereld, de gehele wereld enz., dat die, zeg ik, zeer zwak en krachteloos zijn, vermits men deze spreekwijze buiten het oogmerk rukt, naardien de Heilige Geest, gelijk gezegd is, daardoor niets anders bedoeld, als om aan te tonen, dat alle personeel en nationaal onderscheid nu was weggenomen, en al die nauwe banden des Ouden Testaments verbroken waren, en om zo de weg ten leven, voor de uitverkorenen, uit allerlei volkeren te openen, terwijl zelfs de volheid der heidenen genodigd werd, om in te gaan, naardien er nu geen onderscheid meer zijn zou tussen Jood en Griek, besnijdenis en voorhuid, barbaar of scyth, dienstknecht of vrije, maar Christus zou zijn alles in allen. (Kol. 3:11).

Hierom beloofde God van Zijn Geest uit te storten over alle vlees (Joël 2:28). Dit zegt Petrus, dat vervuld is, toen God de apostelen begiftigde met de Heilige Geest, om daardoor bekwaam te worden, om het evangelie aan allerlei volkeren te verkondigen. (Hand. 2:17). En Paulus zegt in Rom. 1:5: "Wij hebben ontvangen de genade en het apostelschap tot gehoorzaamheid des geloofs, onder alle de heidenen, voor Zijn naam."

Niet onder de Joden alleen, maar onder al de heidenen, "want het is een kracht Gods tot zaligheid, een iegelijk, die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek" (vers 16), terwijl evenwel alleen de zaligheid bedoeld werd, van de bijzondere gekochten, door Christus' bloed, uit alle geslachten, talen, volkeren, natiën (Openb. 5:9).

In deze plaats vinden wij een klare onderscheiding van hetgeen, in die andere plaatsen meer in het algemeen wordt terneer gesteld. Het evangelie werd dan bevolen te prediken aan alle volkeren, (Matth. 28:19), opdat diegenen, die er onder de gekochten met het bloed waren tot één toe, tot God mochten gebracht worden (Joh. 11:52). En dit is het, hetwelk de apostel Paulus zo breedvoerig voorstelt (Efëze 2:14-17).

In die zin, en in geen andere, heeft men die plaatsen, welke men gewoonlijk gebruikt ter betoging van het 'algemeen-rantsoen', op te vatten en te verklaren.

Ten derde.

Zo moet men wel nauwkeurig onderscheid maken tussen 's mensen plicht en het voornemen Gods, als zijnde twee stukken, daar geen verband tussen te vinden is. Gods voornemen en besluit is geenszins de regel van onze plicht, noch de betrachting van onze plicht, doende hetgeen ons bevolen is, of dat Zijn besluit is, dat zulks geschieden zal.

Dit nu moeten wij bijzonder onder 't oog houden, in de plicht der dienaren des evangelies, wanneer die hun post in de bediening des Woords, achtereenvolgens hun last door vermaningen, nodigingen, bevelen en bedreigingen, de mensen pogen te brengen tot bekering, zo verklaren zij daarmede, dat dit de plicht des mensen is, en dat de betrachtingen der dingen, welke zij voorstellen, de Goddelijke goedkeuring zal wegdragen, ja, dat er tussen deze dingen en de zaligheid een van God gelegd verband is. Maar ze verklaren daar niet mee, wat Gods voornemen en eeuwig raadsbesluit is, ten aanzien van bijzondere personen.

Een dienaar des evangelies wordt niet geroepen om te onderzoeken, en zich te vermoeien met het nasporen van de geheimen van Gods eeuwig voornemen, omtrent mensen in 't bijzonder, wie het namelijk is, die zalig zal worden, en voor wie Christus als Borg gezonden is om ervoor te sterven, en voor wie niet. Het is genoeg, wanneer hij de geopenbaarde wil van God weet, vermits hij zich maar te schikken heeft naar de lastbrief, welke hij ontvangen heeft.

Men kan dan geen gevolgen trekken uit de algemene bevelen des Woords, betreffende de dingen, welke verricht worden, tot Gods voornemen, rakende de bijzondere personen. De dienaren nodigen allen tot bekering en geloof, maar zij weten niet, aan wie de Heere bekering ten leven geven wil, of in wie Hij het werk des geloofs wil werken met kracht, en wanneer zij van Gods wege allen nodigen en lokken tot bekering, dan zeggen zij niet, het is naar Gods besluit en eeuwige bepalingen, dat gij geloven zult. Wie heeft daartoe hen ooit last gegeven? Maar zij zeggen, dat het de Goddelijke wil is, dat zij zullen doen, hetgeen hen bevolen is, en dat deze betrachtingen achtereenvolgens de Goddelijke verklaring, hun dure verplichting is, zonder dat zij er één woord bij doen, wat Gods voornemen is, aan hen te doen.

De uitwendige aanbidding des evangelies is zo, dat iemand er klaar zijn plicht uit kan afnemen, maar niets van Gods voornemen. Neen; dat wordt men eerst gewaar, door en op het volbrengen van de plicht, welke het evangelie van ons eist. De tegenwerping van onze partijen, ontleent van de algemene aanbidding des evangelies, *evenals of die een verklaring was, dat Christus voor allen gestorven ware*, is dan ijdel, vermits hier door niemand verklaard wordt, wat God gedaan heeft of doen wil, maar aan een iegelijk wat hij doen moet, wil hij de Goddelijke goedkeuring wegdragen, en het beloofde goed erlangen. En hieruit volgt:

1. Dat overal, waar God het evangelie laat prediken, hij daar ook sommigen wil zaligmaken, en dat de dienaren onkundig zijnde van Gods voornemen ten aanzien van de bijzondere personen, ten uiterste verplicht zijn, om het goede te zoeken en het heil te bevorderen van allen, zoveel als zulks maar in hun vermogen is. Ja, om ook het beste omtrent hen te wensen en te hopen, en dus bieden zij volgens hun verplichtingen Christus met leven en zaligheid in Hem, aan allen aan, schoon God Zijn Zoon alleen voor de uitverkorenen heeft overgegeven.
 2. Zo volgt dan, dat deze aanbidding geenszins ijdel en vruchteloos is, vermits hier door de mensen bekend wordt, wat hun plicht is, en hoe de volbrenging daarvan, zo zulks geschiedt naar de wil Gods, de Heere ook aangenaam zijn zal. En vraagt nu iemand, wat wordt men dan van de wil Gods bekend gemaakt, als men hem van 's Heeren wegen vermaant en verplicht om te geloven? Zo antwoord ik:
 - (1) Hem wordt verklaard, dat, indien hij doen wil hetgeen Gode aangenaam is, dat hij dan geloven moet.
 - (2) Dat er in Christus een algenoegzame volheid is, om allen, die geloven, zalig te maken.
 - (3) Dat er een vast en onverbreekbaar verband tussen geloof en zaligheid van God Zelf gelegd is, zodat niemand het eerste zal hebben en oefenen, of bij zal ook het laatste verkrijgen, vermits niemand die tot Christus komt, zal worden uitgeworpen (Joh. 6:37).
- (...)

Dat de aanbidding van het bloed van de Heere Christus aan velen, voor wie het evenwel niet gestort was, gelijk blijkt uit de vruchteloosheid dier aanbidding bij de zodanigen, noodzakelijk is, en dat naar de Goddelijke bepalingen en bestellingen, de uitverkorenen en de verworpingen, de gelovigen en de ongelovigen, in de gehele wereld, en haar bijzondere plaatsen, ja, in zeer vele zoal niet alle vergaderingen, waar het Woord des evangelies verkondigd wordt, onder elkander vermengd zijn.

De dienaren des evangelies, welke uitdelers zijn van de verborgenheden van Christus, en aan wie het woord der verzoening is toevertrouwd, alleen kennis hebbende van de geopenbaarde dingen, (terwijl de Heere Zijn bijzonder voornemen en besluit omtrent bepaalde personen in de verborgene bondskist van Zijn boezem opsluit, hetgeen men ook niet doorsnuffelen mag), zijn verplicht, om alle mensen tot wie zij gezonden worden, te vermanen en te waarschuwen. Zij moeten aan allen dezelfde bevelen geven, dezelfde beloften voorstellen en dezelfde aanbiddingen van Christus doen, ten aanzien van die allen ook op dezelfde wijze, opdat de uitverkorenen, die niet van voren, maar alleen van achteren uit de uitkomst kunnen gekend worden, het mogen verkrijgen, terwijl de anderen verhard worden.

Vermits het nu de bestelling is van Hem, Die het opperbestuur over alles heeft, dat er zulk een mengeling van uitverkorenen en verworpingen, van tarwe en onkruid, tot aan de voleinding der wereld zijn zal, en dat Christus en de verzoening door Hem, zal gepredikt worden, door mensen, die onkundig zijn van Gods eeuwig besluit en onderscheidingen, zo volgt daar volstrekt noodzakelijk uit voort:

1. Dat de beloften een zekere onbepaalde algemeenheid hebben moeten, welke beantwoord aan die algemene bedelingen, tevoren gemeld.
2. Dat ze moeten worden voorgesteld ook aan hen, aan wie de Heere evenwel het goede, hetwelk in de belofte wordt toegezegd, nooit heeft toegedacht, vermits zij door hun vermengingen met de uitverkorenen in deze wereld noodzakelijk in de voorstelling dezer dingen hun aandeel moeten hebben, en daarin begrepen zijn. Zo kan men dan van het algemeen voorstel van Christus en de beloften niets ten voordele van het gevoelen, dat Christus voor alle mensen gestorven is, besluiten, vermits zulks uit een geheel andere bron voortvloeit .

JOHN OWEN

EEN OPWEKKING AAN DEGENEN DIE CHRISTUS NOG NIET TOT HUN DEEL HEBBEN

Sommigen zullen mogelijk zeggen: 'Wat zullen wij dan doen? Waar zullen wij ons op toeleggen? Wat wordt er van ons vereist?'

1. Volgt de raad van de apostel, Heb. 3:7, 8, 13. *'Heden, indien gij Zijn stemme hoort, zo verhardt uw harte niet, gelijk het geschied is in de verbittering, ten dage van de verzoeking in de woestijn.'* *'Maar vermaant elkander te allen dage, zolang als het heden genaamd wordt, opdat niet iemand van u verhard worde door de verleiding der zonde.'*

Deze dag, zelfs deze, is voor u in het aanbod van genade de aangename tijd - dit is de dag der zaligheid. Anderen hebben deze dag zowel als u gehad en hebben deze gelegenheid voorbij laten gaan; neemt u in acht opdat het u niet alzo verga. Nu indien iemand zou schrijven of bijzonderlijk in gedachtenis houden, dat 'deze dag aan mijn

ziel een aanbod van Christus en de zaligheid in Hem gedaan is - van nu af aan wil ik besluiten om mijzelf aan Hem te geven' en als u uw besluiten neemt, belast dan uw geweten met waartoe gij u verbonden hebt en prent uzelf wel in dat indien u daarvan afkeert, dat het dan een teken is dat gij ten verderve gaat.

ANDREW GRAY. PREKEN

U dan, die gelooft, is Hij dierbaar. 1 Petrus 2:7a. 1ste preek

O Christenen, wat zal uw antwoord zijn op deze vraag: Is Christus u niet aangeboden en hebben niet velen van u Hem en Zijn aanbod afgewezen? O, bedenk welke onvergelykelijke volheid en voortreffelijkheid er is in Jezus Christus. Wat kunt u wensen, dat niet in Hem te vinden is? En wat kan u ontbreken, indien u Hem hebt? Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk, Hij is beminnelijk, Hij is algenoegzaam, Hij is alles en in allen. Laat u overreden om Christus en Zijn aanbod lief te krijgen; Hij Die de Wens der heidenen is, het Rijsje uit de stam van Isaï, de Leeuw uit de stam van Juda. O, wat moeten wij nog meer zeggen, om u te overreden Christus te omhelzen en Zijn aanbod aan te nemen?

Ik ben er zeker van, als wij worden geroepen voor de rechterstoel van God, om ons vonnis van eeuwigdurende verdoemenis te ontvangen, wij dan zullen weten dat het ons eeuwig belang zou geweest zijn, Christus te hebben omhelsd.

"En als Hij nabij kwam en de stad zag, weende Hij over haar, zeggende: Och, of gij ook bekendet, ook nog in dezen uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen." Lukas 19:41,42.

Er zijn twee grote en wonderlijke verborgenheden, die een heilige verwondering en verbazing moeten veroorzaken in engelen en mensen.

- Het is een onnaspeurlijk geheim van de nederbuigende genade van Christus, dat Hij Zichzelf wilde onderwerpen aan zoveel zware arbeid, zelfs tot het uitstorten van Zijn ziel toe. Hij ondernam dit werk, opdat Hij onze liefde zou kopen, maar wat ontvangt Hij er weinig van! Hij heeft ze zo duur gekocht heeft, opdat Hij vrede zou krijgen tussen Hem en zondaren.
- Maar er is een ander mysterie, niet minder wonderbaarlijk, dat mensen onbeschaamd durven weigeren, dat dierbaar aanbod van genade aan te nemen, en het achter hun rug werpen, om het aanbod van afgoden te omhelzen. En dit verzwart deze zonde, dat zelfs na herhaalde overtuiging van de ijdelheid van onze begeerlijkheden, wij ze evenwel omarmen en er troost bij zoeken. Het is een moeilijke vraag, te beslissen of de eerste of de tweede verborgenheid het meest onverklaarbaar is, maar dit is zeker dat zij beide onbegrijpelijke mysteries zijn. Het eerste is wat Hij gedaan heeft, en het tweede is wat wij doen, waarover wij behoorden onszelf te verfoeien. Hemel en aarde verwonderen zich over een dwaasheid als deze, dat wij weigeren te komen tot de bruiloft van het Evangelie, hetwelk vol is van vet en merg. Zouden wij de raad verwerpen van Hem, Die de Wijsheid Zelf is? O, hoe hebben wij Jezus Christus afgewezen, Zijn raad in de wind geslagen en ze achter onze rug geworpen! O, welk een vreselijke belediging

hebben wij Hem daarmee aangedaan! Maar Christenen, terwijl het nog het heden van genade is, verhardt uw harten niet maar omhelst het aanbod van Jezus Christus, hetwelk u vrij wordt aangeboden.

Nu, u bent allen wel van mening dat, indien Jezus Christus Zelf wilde komen en deze leer tot u kwam preken: "Kom tot Mij en wordt behouden", niemand van u zo onbeschaamd zou zijn, niet te komen of aan Zijn uitnodiging geen gehoor te geven. Doch ik vrees, dat indien Hij deze leer aan ons zou prediken, er slechts doornen en distelen te voorschijn zouden komen, na Zijn prediking. Christus preekte deze leer tot hen, in wier midden Hij was in de dagen van *Jesaja*; en welk verslag moest Hij uitbrengen over hen? *Jesaja* 49:4: "Ik heb tevergeefs gearbeid, Ik heb Mijn kracht onnuttelijk en ijdel besteed." En welk verslag moest Hij doen in de dagen van *Johannes*? "Hij is gekomen tot het Zijne en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen", *Johannes* 1:11. Hij kon hen niet overreden, vanwege hun halsstarrigheid en hardheid van hart. Ongetwijfeld zult u de weigering van die mensen en hun verstoktheid afkeuren, daar het aanbod gedaan werd door zo'n uitnemende Leraar, ja door Jezus Christus, de eeuwige Zoon van God, van Wie gezegd wordt: "Hoe liefelijk waren de voeten van Hem, Die vrede verkondigde."

O, ik vrees dat Christus onder ons ook tevergeefs heeft gearbeid, onder ons die de uitnodigingen van dit gezegend Evangelie hoorden, maar wij wilden niet komen. Diegenen worden bedreigd met een eeuwig wee, die het kostelijk aanbod van Jezus Christus in dit gezegend Evangelie versmaden en voortgaan in het verwaarlozen van Zijn nodiging. Vreest u niet, dat Christus van u zal vertrekken en Zijn gezegende ordinantiën van u zal wegnemen? Vreest u niet, dat er een tijd zal komen, dat u Hem zult zoeken en Hem niet zult vinden en dat u ook niet zult weten, waar u Hem zoeken moet? O, verachters en vervloekte versmaders van Jezus Christus, ziet toe en versmaadt Hem niet langer, opdat Hij u niet vertere van de hemel. O, verachters van Jezus Christus, wat zal het einde hiervan zijn? Ik ben er van overtuigd dat het in het einde bitterheid zal zijn.

Wat zou u moeten antwoorden als God u heden, in dit uur, opriep? Wat zou u Hem antwoorden, indien gij rekenschap zou moeten geven van uw vreselijke verwerping van het Evangelie? Denkt u dat u in staat zou zijn om te antwoorden op de droevige beschuldiging van uw consciëntie, in die dag? Wees ervan overtuigd, dat het een droevige zaak is, te leven als versmaders van deze dierbare nodigingen. Als u ze nu niet wilt aannemen, weet dan, dat God eens zal ophouden met u te twisten, en dat deze dingen, die nu tot uw vrede dienen, verborgen zullen zijn voor uw ogen. O, omhelst dan de dierbare Christus en stelt het niet langer uit!

En dit is Zijn gebod, dat wij geloven in den Naam van Zijn Zoon Jezus Christus, en elkander liefhebben, gelijk Hij ons een gebod gegeven heeft. 1 Johannes 3:23.

Het geloof verenigt zich met Christus, zoals Hij om niet in het verbond van de belofte wordt aangeboden. Christus zou niets voor ons zijn, als Hij ons niet van de Vader gegeven was en als Hij Zichzelf niet in een vrij verbond van belofte had aangeboden. Nu wordt Hij echter voorgesteld op voorwaarden van vrije liefde en daarom heeft Hij heeft een sterke afkeer van loon. Deze edele afkondiging is uitgevaardigd en verzegeld met het waarborg des hemels, dat allen die willen mogen komen om te drinken van het water des levens, om niet. Nu kan een arm schepsel krachtens dit recht toegaan en de armen van zijn uitgebreidste genegenheid uitstrekken, naar Hem toelopen met de

blijde uitroep: "Mijn Heere en mijn God," om zich onvoorwaardelijk aan Hem te onderwerpen. Dit wordt in de Schrift voorgesteld onder die liefelijke benaming "de Zoon te kussen." Er zijn *drie* delen van Christus' dierbaar lichaam, welke een Christen moet zoeken te kussen en te omhelzen, namelijk: *de mond van Christus, de handen van Christus en de voeten van Christus*. Het kussen van *Zijn voeten* betekent de werkzaamheid van liefde; het kussen van *Zijn handen* de onderwerping aan Hem; het kussen van *Zijn mond* de levendige omgang en gemeenschap met Hem.

Door welke ons de grootste en dierbare beloften geschonken zijn, opdat gij door dezelve der Goddelijke natuur deelachtig zoudt worden, nadat gij ontvloten zijt het verderf, dat in de wereld is door de begeerlijkheid. 2 Petrus 1:4

3. *De laatste plicht die wij willen aandringen uit de overweging dat de beloften uit vrije genade gegeven zijn, is deze, dat u alles moet doen om tot Jezus Christus te komen, die u in het Evangelie beloofd en aangeboden wordt.* O zondaar van tachtig jaar oud, o zondaar van zestig jaar oud, o gij die van God vervreemd zijt, van veertig jaar oud, o zondaren van twintig jaar en daar onder ...! Ik nodig u hierbij uit, als een ambassadeur van Jezus Christus, om Christus te omhelzen, die u in de beloften *om niet* wordt aangeboden. Ja, ik nodig u, bij al de deugden van die edele Plant van Naam; bij de eeuwige liefde die in Zijn dierbaar hart woont; bij al het lijden, dat Hij ondergaan en de wonden, die Hij ontvangen heeft; bij Zijn eeuwige heerlijkheid; bij al de zegeningen en blijdschap des hemels en bij de liefde, die u aan uw kostbare en onsterfelijke zielen verschuldigd zijt, dat u wilt komen en Hem omhelzen, die u in het Evangelie *om niet* wordt aangeboden. Om dit verder aan te dringen en de weg te effenen, om u met Hem te verenigen, zal ik,
TEN EERSTE, *enkele Evangelieverborgenheden en lieflijk overeenkomende tegenstrijdigheden (als ik ze zo noemen mag), die ons in de Schrift gevonden worden, voorstellen.*

- (1) Komt en koopt Christus en koopt Hem nochtans zonder geld, dat is, komt en neemt Christus aan en u zult een even ontwijfelbaar recht op Hem hebben, alsof u Hem gekocht had. Dat wil zeggen, *Hem zonder geld kopen*. U hebt niets, om uzelf bij Christus aan te bevelen dan uw noden. En uw noden gebieden u te gaan en Christus gebiedt u te komen. Waarom wilt u die roeping onbeantwoord laten?
- (2) Wat is het een Evangelieverborgenheden dat u Christus moet kopen en dat Hij toch *elke prijs te boven gaat*. Er is niets dat wij kunnen geven om die Parel van grote waarde te kopen en toch moeten wij Hem kopen. Dit is de bedoeling: Komt en koopt Christus door het geloof, en door uw afgoden te verlaten. Dit is heel de prijs die Hij voor Zichzelf vraagt. Hij eist niets van u, dan wat Hij zelf geeft, of, wat zowel uw plicht als uw voordeel is, alles te verlaten wat Hem geen winst aanbrengt, in het te ontvangen. Christus wordt er niet rijker door, als u Hem uw hart en uw jawoord geeft.
- (3) Wat is ook dit een Evangelieverborgenheden, dat wij zonder geld en zonder prijs moeten kopen, maar dat wij toch *een prijs moeten betalen*, volgens dat woord uit Spreuken 17:6: "Waarom toch zou in de hand des zots het kooppeld zijn, om wijsheid te kopen?" Dat wil zeggen: kopen met een prijs maar toch kopen zonder prijs. In het kort, al wordt Christus u in het Evangelie *om niet* aangeboden, moet u toch niet werkeloos neerzitten, maar u moet werkzaam zijn, om deel aan Hem te krijgen. Wat is de prijs, die Christus van u vraagt? Is het niet deze, dat u uw

zielverwoestende afgoden laat varen en dat u uw vorige zondige wegen verlaat en dat u nu de gelegenheid aangrijpt om Hem te omhelzen?

O, vervloekt zal het hart zijn, dat Hem niet omhelzen wil! O, Hem maar een uurtje in onze armen te hebben is meer waard daar tien duizend eeuwicheden van de genietingen van alles wat hier beneden is! 'Als Hij ooit tussen uw borsten gelegen heeft', zult u nooit meer uw armen openen voor een anderen minnaar. O, een gezicht van Hem, Die de eeuwige verrukking is van allen, die boven zijn, zou uw harten met onuitsprekelijke blijdschap, met verrukking en bewondering vervoeren!

- (4) Dan is er nog deze Evangelieverborgenschap, waardoor wij u willen dringen, Christus te omhelzen, u moet Christus *kopen* en nochtans moet Hij *om niet* de uwe worden. Dunkt u niet, dat dit iets onmogelijks is, dat u Hem moet kopen maar toch *om niet* kunt krijgen? Ik zal het u ophelderen. Christus is de Verkoper, Hij is de Koopwaar en Hij is de Koper. Christus biedt *Zichzelf* aan, Hij wenst Zichzelf te *verkopen* en Hij overreedt u en stelt u in staat Hem te *kopen*.

Weet u wat Christus doet? Hij staat buiten aan de deur van ons hart, en binnen in ons hart. Hij staat buiten en Hij klopt door het Woord; Hij staat binnen en Hij opent door Zijn Geest. Christus gebiedt en Hij gehoorzaamt, zowel binnendeurs als buitendeurs en dat doet Hij alles *om niet*.

Bidt zonder ophouden. 1 Thessalonicensen 5:17.

En nu, o godloochenaars, onderzoekt uzelf hierbij en weet, dat, wanneer u niet kunt zeggen wat deze dingen zijn, u nog vreemdelingen bent van de geestelijke oefening van het gebed en dat al uw gebeden, die u tot hiertoe hebt uitgesproken, een rook in Zijn neus zijn, een vuur de ganse dag brandende. Geloof mij hierin, o wereldse mensen, dat, wanneer u plechtig voor God moet verschijnen in het dal des dorswagens (Engelse vertaling: *het dal van beslissing*), dit u gedurig in de oren zal dreunen, dat u zoveel hebt gebeden, of liever, dat u Zijn heiligheid hebt ontheilgd, waarvan u voorwendt, dat u ze zo liefhebt. O, dat wij allen niet *bijna*, maar *geheel* bewogen werden Christenen te worden, ziende, dat Christus die kostelijke waardigheid aanbiedt, ons niet alleen *de schoonzoon van de Koning* te maken, hetgeen niet gering in onze ogen behoort te zijn, maar tot *Koningen en Priesters Gode*. Kunnen wij zo'n aanbod als dit weigeren? Mocht Hij niet de hemelen en de aarde, de engelen en onze broederen, die nu boven zijn, oproepen om zo'n wonder te aanschouwen? Of, is dat niet uitzonderlijk, als iemand van ons zo'n aanbod versmaadt?

"Maar de hand der vlijtigen maakt rijk." Spreuken 10:4b.

- 7 Een zevende bewijs, dat van de naderende nacht getuigt, *is de grote verachting van de Zoon van God en de grote gering achting van de dierbare en uitnemende aanbiedingen van de Zoon van God*. Wij hebben niets meer voor Hem te doen en moet Hij dan niet weggaan? Ik denk, dat er maar weinig zijn die hun kleren zouden scheuren indien Hij ons ging verlaten en van ons vertrok. Ik vrees, dat er velen zijn, die in hun harten denken: "Wij moeten niets van Hem hebben." Is het geen grote oneer en belediging voor de Vorst des Levens, dat wij Zijn aanbod, - opdat wij het leven mochten hebben - verachten, en zodoende een eeuwig verderf over ons brengen en een voortdurende scheiding van de zalige tegenwoordigheid Gods, zonder een spoedig en hartelijk berouw? Ik ben er heel bang voor dat het lang geleden is, sedert velen van ons in deze plaats een scheidbrief hebben geschreven. Ik wil dit niet van allen zeggen, maar o, het getuigt van verachting van de Zoon

van God en de minachting en geringschatting van Zijn dierbare aanbiedingen, dat onze nacht nabij is!

1. De eerste beweegreden is:

- Zoekt met Christus te trouwen, want nooit wordt u iemand als Hij aangeboden. Overtreft Hij niet allen, die u beminnen? Gaat Zijn aanbod niet alle andere aanbiedingen te boven? U die met een ander dan met Christus getrouwd bent, o vreemdelingen van Christus, wat bieden uw afgoden u aan, wat Hij u niet veel méér aanbiedt? Daarom, o zondaren, komt en trouwt met Christus.
- Gaat Christus niet allen in schoonheid te boven? O, is er niemand hier die begeerte heeft Hem te trouwen? O jonge meisjes, wilt u Hem trouwen? Ik heb u een edele Man aan te bieden. Weduwen, wilt u met Hem huwen? Dan bied ik u deze uitnemende Man aan. Wilt u Hem hebben?
- Hij overtreft ze allen in recht. Er is niemand, die zo'n recht op u heeft dan Christus.
- Hij munt boven al uw liefhebbers en hartsminnaars uit in waarheid en liefde. Daarom, o zondaren, komt en trouwt met de Zoon van God, de Spruit der gerechtigheid, de Plant van een liefelijke en kostelijke Naam!

Zoon, wees welgemoed; uw zonden zijn u vergeven. Mattheüs 9:2b.

Ten derde. Die woorden in Jes. 55:7 mogen u moed geven. "De goddeloze verlate zijn weg en de ongerechtige man zijn gedachten en hij bekere zich tot de Heere, zo zal Hij Zich zijner ontfermen en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk. De grondtekst zegt: *Hij zal de vergeving vermenigvuldigen*. Is het niet onuitsprekelijk dwaas, dat zovelen gebonden zitten terwijl de Zoon van God tot hen zegt: hier hebt u een afschrift van verlossing? Ja, u hoort geen preek of Christus ligt (met eerbied gesproken) op Zijn knieën en roept u toe te komen en vergeving te ontvangen. Maar velen zullen komen en in de grote dag vragen: *o, nog één keer één aanbod....* Maar zij zullen het niet ontvangen, wat hen hier zo dikwijls werd aangeboden. O, wilt u hier om denken?

Ik zocht des nachts op mijn leger Hem, Dien mijn ziel liefheeft; ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet. Hooglied 3:1.

O, wordt bevreesd, 'gij gerusten en verzekerden op de berg van Samaria', sta af van ongerechtigheid, opdat God niet over u kome eer u het gewaar wordt en Hij, gelijk een leeuw, u in stukken scheure, wanneer er niemand zal zijn om u uit Zijn hand te verlossen. Ik denk, dat velen onder ons moeten zeggen, dat zij nooit één nacht zochten om Jezus Christus, maar dat zij altijd hun afgoden najaagden. Ik denk niet, dat wij lang zullen hebben te tellen om te berekenen het getal der dagen, dat wij om Christus hebben gezocht. En wij behoeven er in het geheel niet lang over te rekenen om de nachten te tellen, waarin wij werkzaam zijn geweest in deze noodzakelijke bezigheid. Maar o, maak het tot uw voorname doel en laat het 't einde zijn van al uw gedachten, om te zoeken naar Jezus Christus en tracht naar een gezegende gelijkvormigheid aan Zijn beeld!

Wat kan uw hart aanzetten om met Christus te verenigen? Wat kan u overreden uw belangen in Hem te verzekeren? Bedenk, dat u eens zult weten, dat het uw belang was geweest inderdaad Christenen te zijn, niet alleen in de letter, maar in de geest. Geloof mij, de dag nadert en is nabij, waarop u vervloeken zult de dag waarop u geboren bent,

indien u niet wordt gevonden onder hen, die het aanbod van Jezus Christus hebben aangenomen.

Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken.

2 Korinthe 12:8.

Ik zal u vijf zaken noemen, om u te overreden.

- (1) Wilt u mij zeggen, wat u van Christus verlangt, opdat ik het aan Hem overbreng? Verlangt u nog iets meer, dan wat in dit contract staat? Verlangt u dat er een artikel in veranderd wordt, of dat er een artikel dat ontbreekt, aan toegevoegd wordt? Is het contract niet volledig? Bent u allen die hier zijt, geen getuigen, dat het volledig is? Ik hoop dat niemand van u zal verlangen dat een artikel uit dit volledige contract zal worden geschrapt. En ik hoop, dat niemand van u zal durven begeren er iets aan toe te voegen.
- (2) Als u niet gehoorzaamt op ons woord, zult u ook niet gehoorzaam zijn als Christus Zelf tot u kwam met Zijn aanzoek. Weet dit, dat als Hij Zelf neerdaalde van de hemel, en Hij predikte van de kansels in deze stad, u zou allebei uw ogen en uw oren sluiten. U zou uw ogen sluiten, opdat u niet werd overwonnen door Zijn schoonheid. U zou uw oren sluiten, opdat u niet werd overwonnen door de zoete, meeslepende stem van deze Minnaar, wanneer Hij u op zo'n innemende wijze aanzocht.
- (3) God verhoede de verwoesting die over u zal komen, als u dit liefelijke, eeuwige Evangelie niet aanneemt. Weet dit: "Uw huis zal u woest gelaten worden, tot de dag komt, wanneer gij zult zeggen: Gezegend is Hij, Die komt in de naam des Heeren."
- (4) Ik wil dit nog tot u zeggen en overweeg het: wat weet u, o inwoners van Glasgow, of Christus niet in de hemel over u roept: Glasgow, Glasgow, "Hoe dikwijls heb Ik u willen bijeenvergaderen, gelijkewijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen, en gijlieden hebt niet gewild?" O, waarom wilt u niet komen? Meent u niet dat Christus deze nacht over deze stad weent, omdat u niet wilt bekennen, ook nog in dezen uwen dag, hetgeen tot uw vrede dient? Is hier een hart zo wreed, dat het aanleiding wil geven aan Christus om in de hemel te wenen? Ja, ik zeg dat het een zwaard is dat Zijn zijde doorsteekt, als u Zijn aanbod niet aanneemt.
- (5) Nu, ik bied u het evangelie aan op de voordeligste voorwaarden. U zult Christus hebben op één van deze vier.

1. *U behoeft slechts uw naam onder het contract te zetten, en u zult Christus daarvoor hebben.* Hier is het contract, zet er uw naam en voornaam onder en u zult de hemel en Christus en alles hebben. Meen niet dat er enige verdienste is in het tekenen van het contract, neen niet dat het is *om* uw tekenen maar op uw tekenen zult u dat alles krijgen. Het zal u uit vrije genade worden geschonken. Nu, kan Christus voor een lagere prijs worden aangeboden? En kunt u uw naam niet schrijven, zet dan een kruisje in plaats van uw naam, en ook een in plaats van uw voornaam.
2. *U zult Christus krijgen voor één blik op Hem.* Nu wilt u niet op Hem zien? Als u één blik op Hem werpt, dan zult u daarvoor de hemel en Christus en de zaligheid, krijgen volgens dit woord: Zie op Mij, en wordt behouden alle gij

einden der aarde, Jes. 45:2. (Engelse vert.) O, wilt u beginnen op Christus te zien? Er zijn twee bezwaren, die ik wil trachten uit de weg te ruimen.

- (1) *O, zegt iemand, ik ben ver van Christus verwijderd, daarom kan ik niet op Hem zien, en Hij is zo verheven zodat ik niet durf op Hem te zien, en ik ben zo schuldig en verdorven.* Ik zeg u: zie op Hem van de einden der aarde, al is de afstand tussen Hem en u, zo ver als het oosten verwijderd is van het westen, Hij zal u aannemen, als u op Hem ziet.
 - (2) Het tweede bezwaar is: *ik zou graag op Christus zien, maar ik kan niet.* Ik zeg tot u: u mag een blik op de belofte slaan en het is een blik waarvoor u Christus zult hebben. Het is deze belofte: "Zij zullen Mij aanschouwen Die zij doorstoken hebben." Of: "Zie op Mij, zie op Mij! Nu is dit geen lage prijs? Toch is dit de sterke stem van de hemel: "Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden, Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten; tot het volk dat naar Mijn naam niet genoemd was, heb Ik gezegd: Zie hier ben Ik, zie hier ben Ik," Jes. 65:1. Is er iemand hier, die zal weigeren één blik op Hem te werpen? Nu dan zullen uw vervloekte ogen nooit Zijn vriendelijk aangezicht zien. Nu, Christus is deze avond hier en durft u Hem een blik weigeren? Moet dat in de hemel verteld worden? Moet Hij zeggen, dat Hij hier was en dat er niemand was die Hem wenste te hebben? O, dat de schellen van onze ogen mochten vallen, opdat wij Hem mochten zien.
3. *Ik bied u Christus aan, en als u uw oor wilt lenen en horen naar het aanbod, dan zult u Hem hebben.* Is dit geen neerbuigende goedheid, dat u slechts uw oor behoeft te neigen en Hem daarvoor zult krijgen? Ik zeg luister naar dit aanbod, en u zult Hem hebben, overeenkomstig dit woord: "Neigt uw oor en komt tot Mij." En wat volgt daarop? "Hoort en uw ziel zal leven." U zult er het leven door hebben. Nu, bent u ingewonnen om naar Hem te horen en door Hem het leven te hebben? O, wilt u naar Christus aandachtig horen, dan zult u Hem hebben, naar dit woord: "Hoort aandachtiglijk naar Mij, en eet het goede, en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen," Jes. 55:2. U zult er nooit berouw van hebben.
 4. *In Christus' naam en op Zijn bevel bied ik Hem u aan voor één begeerte.* Is hier niet iemand die een begeerte naar Hem heeft? Hedenavond is van de hemel een verklaring tot u gekomen, dat u de hemel zult hebben voor één begeerte.

Nu, op welke van deze vier wilt u Christus hebben? Wilt u uw naam onder het contract zetten? Als u niet kunt schrijven, wilt u dan twee kruisjes zetten, in plaats van uw naam en uw voornaam? Of wilt u één blik op Hem slaan? Of wilt u uw oor neigen en naar Hem horen? Of hebt u één begeerte naar Hem? Voor welke prijs wilt u Hem hebben? Nu, wordt Hij niet tegen een geringe prijs aangeboden? En wilt u Hem toch weigeren? Of bent u bewogen Hem aan te nemen? Wil een ieder van u zich deze avond deze vraag stellen: Zal in de hemel dit verslag worden gedaan, dat niemand Christus wil aannemen, hoewel Hij tegen zo'n geringe prijs werd aangeboden?

O bedenk, Christus zal deze avond bij de Vader uw namen noemen en zeggen: *"Die persoon en die, had geen begeerte naar Mij, niet één blik, geen horend oor voor Mij. Hij wil zijn naam niet onder het contract zetten."* Ik zeg nogmaals, dat ik Hem u aanbied op één van deze vier voorwaarden: *zet uw naam, geef Hem een blik, geef Hem gehoor, geef Hem één begeerte* en u zult niet behoeven weg te gaan zonder dat de koop gesloten is. Ik zeg u, dat in het contract *niets* van u wordt gevraagd. Maar dat u deel zult hebben aan alles wat Hij daarin belooft, zo u op die voorwaarde wilt tekenen. Hebt u ooit zo'n contract gezien? Dit is de inhoud: *"Ik beloof en verbindt Mij in dit verbond aan Mijn bruid te geven een koninkrijk, geloof, gerechtigheid, een kroon, heiligmaking, verlossing, leven, vrede, blijdschap en vergenoegen. Ik beloof al deze dingen aan Mijn bruid te geven."* Waar staat nu, dat Hij iets van u vraagt of iets van u eist? Hij vraagt niets anders van u dan dit: *o, sta niet langer tegen, kom tot Mij met niets en neem Mij aan met alles wat ik beloof.* Is dit geen aanbod van vrije genade? Hebt u ooit van zo'n contract gehoord?

Ik vraag u nog eens: Moet dit contract zonder nieuwe namen naar de hemel worden teruggezonden? Wil niemand van u zijn naam zetten? Als u niet wilt, weet dan, dat de dag zal komen, waarop u zult weten dat u uw eigen zaligheid hebt verworpen. Ik ga heen. *God opene uw hart en uw oren voor het aanbod van vrije genade, waarmee wij tot u zijn gezonden.*

Nu, ik wens dat u tot dit besluit zult komen: *"Heere, tot wie zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens."* Als u zover mag komen, zal tussen Christus en u een band en betrekking ontstaan, die nooit verbroken zal worden. *Hij zal tonen getrouw te zijn, en Hij zal niet rusten tot Hij u gebracht heeft in het beloofde land. Amen.*

THOMAS BOSTON

Een beschouwing van het Verbond der Genade.

Dit boek is volgens W. Huntington *een nooit genoeg te waarderen Godsgeschenk.*

Blz. 256.

Christus' besturing nu van het Verbond, *als de Profeet* er van, kan in deze drie volgende dingen vervat worden.

Eerst. Zijne verwittiging en aanbieding van het Verbond aan de zondaren, door Zijn Woord, om hen persoonlijk daarin te brengen. Dit heeft Hij van de tijd van Adams val gedaan, Hij doet het nu, en zelfs zal Hij het tot het einde des tijds doen, totdat de verborgenheid Gods voleindigd zal worden.

- Hij begon de bedeling van het Oude Testament daarvan in eigen Persoon. In menselijke gedaante verschijnende, gaf Hij met Zijn eigen mond de eerste kennis van het Verbond, dat ooit ter wereld was, en Hij deed er de eerste aanbieding van in het paradijs, Gen. 3:8, 15.
- Hij bevorderde zulks door Profeten algemene onderwijzers, die Hij te dat einde aanstelde, en met gaven tot het werk verzorgde. Hij gebruikte de eerste van deze, zowel om in Zijn naam te schrijven, als daarin te spreken, datgene wat deze zaak betrof. En Hij sprak door beide tot de zondaren, door welke middelen Hij hun het

Verbond liet te kennen geven en aanbieden, hetzij door het geschreven of door het gesproken Woord.

- En dus behandelde Hij dat werk tot de zaligheid van diegenen, die in de eeuwen der Patriarchen voor en na den vloed geloofden, en die gestadig gedurende de tijd van de Joodse kerk, van Mozes tot het einde van die bedeling geloofden.
- Toen begon Hij de bedeling van het Nieuwe Testament, in Zijn eigen Persoon. Door Zijn aanneming van de menselijke natuur, heeft Hij Zich tot dit werk vervoegd. Alhoewel Hij de geboren Koning der Joden was, Matth. 2:2, en dat velen wilden, dat Hij hun troon zou beklimmen, Joh. 6: 15, verkoos Hij liever in het karakter van een Profeet te verschijnen, en Zich tot het werk van de besturing te begeven, om het Evangelie te prediken, en het Verbond aan de verloren zondaren te kennen te geven, en aan te bieden. Zo was Hij een Dienaar der besnijdenis, Rom. 15 : 8. Van Hem, inzonderheid van deze hoedanigheid, was Salomo, die koninklijke prediker, een afschaduwing. Pred. 1 : 1.
- En dit deed Hij insgelijks en Hij bevordert zulks nog middellijk en door volmacht, inzonderheid ná Zijn hemelvaart; en dat, ten dele door Zijn Apostelen en andere buitengewone bedienden, die Hij gebruikt om zowel in Zijn Naam te schrijven als te spreken; en ten dele door gewone predikers van het Evangelie, om tot het einde der wereld daarin te volharden, Ef. 4: 11, 12, 13. Zó bedient Hij nu het Verbond aan ons, met Zijn geschreven Woord van het Oude en het Nieuwe Testament in onze handen te stellen en mannen in Zijn Naam te zenden om 't Evangelie aan ons te prediken. Door deze middelen sprak Hij tot de zondaren, hun het Verbond te kennen gevende en aanbiedende; en dus zette Hij het werk voort tot de zaligheid van hen die geloofden, en maakte de ongelovigen onverschoonlijk, 2 Kor. 5 vers 20; Openb. 3 : 22; Luc. 10:16.

Derhalve is de aanbidding van het Verbond, die ons in het Evangelie gedaan is, Zijn aanbidding. En hoewel het Woord aan ons door mensen gezonden is, zo zijn dezen echter Zijn stem in de zaak. Hij is de Spreker. *Ziet toe dan dat Gij Dien, Die spreekt, niet verwerpt*, Hebr. 12 : 25.

Ten tweede. Dat Hij de verwittiging en aanbidding van het Verbond, aan de uitverkorenen wezenlijk doet door den Geest, 1 Petrus 1:12: *Door hen die u het Evangelie verkondigd hebben, door den Heiligen Geest, Die van den hemel gezonden is.*

De grote Profeet van het Verbond kan de slechtst lerende zondaren van het menselijk geslacht wezenlijk onderwijzen; doende niet alleen het licht doorbreken in een duistere wereld, door Zijn Woord, maar in duistere harten door Zijn Geest. Want de volheid van de Geest des Lichts is in Hem, en Hij heeft ogenzalf voor de geestelijk blinden, Openb. 3: 18. Hij kent degenen die Zijnen zijn, in wier naam Hij met de Vader 't Verbond gemaakt, en de belofte van de Geest ontvangen heeft.

...

Blz. 162.

Ten tweede. Het afkondigen van *Zijn Koninklijke bevelen* in de wereld, door de hand van Zijn gezanten, in het Evangelie; behelzende, dat al degenen die tot Hem willen komen, en zich met Hem als het Hoofd des Verbonds door geloof willen verenigen, in dat Verbond gewillig aangenomen zullen worden, en dat ze een recht tot al de voorrechten ervan in Hem zullen hebben. Markus 16: 15: *Gaat henen in de gehele wereld, en predikt het Evangelie allen creaturen.* Vers 16: *Die geloofd zal hebben en*

gedoopt zal zijn, zal zalig worden. Daardoor wordt het Verbond algemeen gemaakt, en in Zijn Naam aan ieder zondaar van het menselijk geslacht aangeboden, tot wiens oren deze stem komt. En zij worden geroepen, bevolen en belast daarin te komen, en aan Zijn koninklijke scepter zich te onderwerpen. Zijn roeping en aanbieding is hun volmacht om te komen; Zijn bevel verplicht hen, wat zij niet kunnen weigeren, dan uit weerspanningheid en ongehoorzaamheid tegen Zijn koninklijk gezag. De beloften zijn hun *onbepaald* voorgesteld, dat allen die willen door geloof zich tot dezen komen vervoegen, ze zich mogen toeëigenen.

Des Konings afkondiging bemoeit zich niet met de geheimen van de eeuwige verkiezing om die te openbaren. Maar de beloften van het Verbond, die onfeilbaar in enigen vervuld zullen worden, zijn in Christus' Testament als aan de zondaren van het menselijk geslacht in het oneindige toegeschreven, om aan allen en een iegelijk, die dezelve door geloof zal omhelzen, vervuld te worden. En de afkondiging geeft een wettige bekendmaking van het Testament. Deze bekendmaking is het gestelde middel om het geloof te verkrijgen en om de zondaren daardoor in het Verbond te brengen; want het geloof is uit het gehoor, Rom. 10:17. En het is door den Geest voor enigen van kracht geweest, door de genade van het Verbond, verzekerd voor hen door belofte. Het is hiervandaan, het Verbond aan allen zonder onderscheid dus toegediend zijnde, dat er *voorwaardelijke* spreekwijzen in de besturing er van gebruikt worden; hoewel er in het *Verbond zelf geen voorwaarden* eigenlijk zoo genaamd zijn, dan die door Jezus Christus in Zijn eigen Persoon vervuld werden. Het Woord des Verbonds komt met gelijke volmacht tot de uitverkorenen en de niet-uitverkorenen; aan hen die zekerlijk zullen geloven, en aan, hen die in hun ongeloof zullen volharden; de besturing er van komt eenparig aan beide in de Evangelische afkondiging, en moet noodzakelijk wezen met de beloften onbepaald voor te stellen, ten aanzien van de personen; wat ten laatste in voorwaardelijke spreekwijzen besloten moet worden. Zo wordt er voor een iegelijks oren afgekondigd: *Ik zal u Mij ondertrouwen; en Ik zal hun een God zijn.* En de een gelooft zulks, en past het op zich toe; en daarop is hij met Christus verenigd, en tot alle zaligmakende voornemens in het Verbond in staat gesteld. De ander, die al zulk een goede geopenbaarde volmacht heeft om te geloven als de vorige, gelooft echter niet; en dus komt hij in de belofte te kort. Om nu eveneens tot deze allen te spreken, die de woorden van het Verbond dus onderscheidenlijk plaats zullen geven, zo volgt het vanzelf dat de verkondiging in zodanige bewoordingen als deze opgelost moet worden: *Geloof in den Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden*, en hij die gelooft zal zalig worden, hij die gelooft zal niet verdoemd worden.

Ondertussen is 't Verbond zélf een onderscheiden zaak van de *vorm der uitwendige besturing* ervan.

Blz. 303

II. Het geloof van de aanbieding van het Evangelie.

In de volgende plaats moet gij geloven, dat Jezus Christus, met Zijn gerechtigheid en al Zijn zaligheid door Zichzelven aan de zondaren, en aan u in het bijzonder, aangeboden wordt. Dit is de duidelijke stem in het Evangelie, voor allen bij wie het komt.

- Jes. 55 : 1: *O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk.*
- Openb. 22 : 17: *Die wil, neme het water des levens om niet.*
- Spr. 8: 4: Tot u, o mannen, roep ik: en Mijn stem is tot de mensenkinderen.

Maar helaas! Weinigen geloven het; ja niemand wil het ter zake geloven, voordat de Geest des Heeren het klaar voor hen maakt, en hen door een inwendige verlichting overtuigt. Vele zorgeloze zondaren horen het Evangelie; en zijn over de aanbidding verheugd; maar zij onderscheiden Christus' stem er niet in. Zij horen die niet, als het Woord van de Heere Christus Zélf tot hen; maar als het woord der mensen. Hiervandaan heeft het dat vermogen op hun consciënties niet, dus lopen zij daar los overheen. Zó werden Zijn aanbiddingen door Hemzelf ontmoet, toen ze door Zijn eigen mond geschiedden; doch Hij werd, als de eeuwige Zone Gods, en Zaligmaker der wereld, niet aangemerkt; hoewel in de vergadering te Nazareth, allen Hem getuigenis gaven en zich verwonderden over de aangename woorden, die uit Zijn mond voortkwamen. Maar zij zeiden: Is deze niet de Zone Jozefs? Luc. 4: 22. En kort daarna stonden zij op, en wierpen Hem buiten de stad, vers 29.

Wederom, als de stem van Christus door de overtuigde zondaar in de aanbidding onderscheiden wordt, dan is de zondaar genegen om te besluiten, dat ze aan anderen, doch niet aan hém geschiedt. Het ongeloof zegt, *maar onze beenderen zijn verdord en onze verwachting is verloren, wij zijn afgesneden*, Ezech. 37: 11. Zij kunnen niet geloven, dat zo'n goede tijding van de hemel hen aangaan, of dat zulk een goed woord tot hen gericht is. En dus de mensen God niet gelovende in het getuigenis dat van Zijn Zoon gegeven is, dat Hij met al Zijn zaligheid hun aangeboden wordt, maken Hem tot een leugenaar, 1 Joh. 5 : 10.

Doch, over waar het zaligmakend geloof aan het werken is, daar wordt de aanbidding van het Evangelie door de Heiligen Geest, op de ziel in het bijzonder, met kracht toegepast, als het Woord van den Heere Zelf, en niet van mensen, waardoor de mens verzekerd wordt, dat het de stem van Christus, en tot Hem in het bijzonder is; waarop Hij die op zichzelf toepast door geloof, 1 Thess. 1: 5: *Want ons Evangelie is onder u niet alleen in woorden geweest, maar ook in kracht, en in den Heiligen Geest, en in vele verzekerdheid*. Kap. 2:13: *De prediking Gods, die gij van ons ontvangen hebt, hebt gij aangenomen niet als der mensen woord, maar (gelijk het waarlijk is) als Gods Woord, dat ook werkt in u die geloof*. Dit is in allen dele noodzakelijk, in zover, dat er zonder hetzelfde geen aannemen van Christus kan wezen, omdat de ziel anders geen bondige grond en fundament des geloofs voor zichzelf kan zien; want het is klaarblijkelijk, dat er geen aannemen terecht kan geschieden, daar de zondaar niet gelooft, dat de aanbidding aan hem in het bijzonder geschiedt. En hier begint de toepassing des geloofs, een toepassing strekkende, tot vereniging met Christus.

Derhalve, indien gij met Christus wilt verenigen, en aldus in het Verbond der Genade treden, zo stelt uzelf voor den Heere, als veroordeelde zondaren, onder de vloek der wet, en hoort en gelooft het Woord van Zijn Evangelie, als tot u, verdoemde en vervloekte zondaren, in het bijzonder gericht. Zo zal het tot u komen, als de opgaande zon aan iemand die zit in de duisternis en in de schaduw des doods, of als de aanbidding van een pardon, aan iemand onder het vonnis des doods. En laat uw harten niet bezwijken door ongeloof, maar gelooft vast die aanbidding, die door Christus zelf aan u gedaan staat te worden, geluk het in der waarheid is, Jes. 55 : 3: *Hoort, en uw ziel zal leven, en Ik zal met u een eeuwig Verbond maken*.

Doch het is hier nodig, de volgende tegenwerpingen af te weren.

1. Tegenwerping. *Maar Christus is nu in de hemel, en ik hoor vandaar geen stem; hoe kan ik dan geloven, dat Hij Zelf Zichzelf aan mij aanbiedt?*

Antwoord. Hoewel Christus in den hemel is, echter spreekt Hij van de hemel tot ons;

nochtans niet door een stem, die door de wolken klinkt, doch door een stem, die in het Evangelie klinkt, Hebr. 12:25: Zie toe, dat gij Dien, Die spreekt, niet verwerpt - Die van de hemelen is. En niet alleen is Zijn stem in het woord des Evangelies, maar Hij is door Zijn Geest Zelf er in, gelijk de Apostel leert, Rom. 10 : 6, 7, 8. Daarvandaan is het, dat het een levendmakend woord tot de dode zielen is, Joh. 6: 63: *De woorden, die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven.* Het is het levende zaad, waarvan het nieuwe schepsel geformeerd is, 1 Petrus 1: 23. Jezus Christus heeft eenmaal door een stem, klinkende door de wolken, een woord van overtuiging gesproken, Hand. 9:4, 5; maar zelfs in dat geval was het Woord van de aanbidding van Zichzelf overgewezen tot de prediking van het Evangelie, door een gezant daartoe bestemd, vers 6. *En de stem van Christus, klinkende in Zijn geschreven Woord, is zekerder dan een stem, die door de wolken klinkt.* 2 Petrus 1: 18, 19.

Deze stem in het Woord is de gestelde grond des geloofs, met welke het geloof zich ter zaligheid moet verenigen, Rom. 1 : 16: Het Evangelie van Christus het is de kracht Gods ter zaligheid, een iegelijk die gelooft. Vers 17: Want de rechtvaardigheid Gods wordt in hetzelfde geopenbaard uit geloof tot geloof. En daar is geen waar zaligmakend geloof, daar het niet als de stem des Heeren zelf ontvangen wordt, 1 Thess. 2: 13. Daarom moet gij het Woord des Evangelies, als het woord van Christus Zelf, gelijk het ook in der waarheid is, ontvangen.

2. Tegenwerping. *Maar Christus heeft in het Woord des Evangelies mij niet genoemd; hoe kan ik dan geloven, dat Hij Zichzelf, Zijn gerechtigheid en zaligheid aan mij in het bijzonder aanbiedt?*

Antwoord. Hij noemt u, noch in het woord der Wet, noch in de geboden derzelve, of in den vloek derzelve. Hoe komt u te geloven, dat u een zondaar bent? Is het niet daarom, dat al de geboden der Wet tot alle mensen gericht zijnde, dat gij besluit en gelooft, dat gij van het getal van het menselijk geslacht zijnde, zij daarom zoowel aan u in het bijzonder, als aan anderen gericht zijn? En hoe komt gij te geloven, dat gij in het bijzonder onder de vloek van de gebroken Wet zijt? Is het niet, dat nademaal de Wet haar vloek tegen een iegelijk aankondigt, die onder dezelve is, die ze breekt, Gal. 11: 10, Rom. 3: 19. Gij besluit en gelooft, dat ze u vervloekt, voor zoveel u een van deze overtreders bent? Nu, u hebt al zoveel genoegzame grond om te geloven, dat de Evangelische aanbidding aan u in het bijzonder is, voor zoveel die aan allen gedaan wordt, zonder uitzondering, tot wie het Evangelie komt, Openb. 22 : 17, Jes. 55 : 1. Ze is belast gedaan te worden allen creaturen onder den hemel, Marc. 16 : 15. En al waart gij nog zoo zondig, zoo zijt gij een van deze creaturen. Christus' stem is tegen mensen, mensenkinderen ; en wat u ook bent, u bent één van de zondaren van het mensdom; en derhalve is de aanbidding aan u in het bijzonder, Spr. 8:4. Derhalve zijn wij gehouden de algemene aanbidding op een iegelijk in het bijzonder toe te passen; en een iegelijk is gehouden die op zichzelf toe te passen, Hand. 16: 31: *Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden.*

3. Tegenwerping. "Maar helaas! ik vrees dat mij de bepalende hoedanigheden van dezen, aan wie de Evangelische aanbidding in het bijzonder gericht is, ontbreken. Ik schrik, dat ik alsnog geen behoorlijk gevoel van zonden verkregen heb; en onze Heere zegt uitdrukkelijk: *Die gezond zijn hebben den medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering,* Matth. 9: 12, 13. De Evangelische aanbidding luidt aldus: *O alle gij dorstigen, komt,* Jes. 55 : 1. *Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt,* Matth. 11

28: *Die wil, neme het water des levens om niet*, Openb. 22: 17. Maar als ik mijn eigen toestand beschouw, zoo vrees ik grotelijks, dat ik alsnog die dorst naar Christus, en die bereidwilligheid om Hem aan te nemen, niet bereikt heb, waarvan deze teksten spreken, en dat ik niet gerekend kan worden als iemand, die waarlijk vermoeid en belast is. Hoe kan ik dan geloven dat Christus Zichzelf in het bijzonder aan mij aanbiedt?"

Antwoord. Het is een zekere waarheid, dat tenzij u een behoorlijk gevoel van zonden hebt, tenzij u naar Christus en Zijne gerechtigheid dorst, tenzij u belast bent met het gevoel van de last der zonden, en genegen bent Christus op alle voorwaarden aan te nemen, u Hem nooit met een waar geloof zult aannemen. Niettemin, welke hoedanigheden u ook hebt, of niet hebt, echter, indien u een zondaar van Adams geslacht bent (en ik hoop dat u er niet aan twijfelt) wordt Christus en al Zijn zaligheid u aangeboden, Spr. 8: 4, Joh. 3: 16. Markus 16 : 16.

Want al is het, dat er inderdaad zekere hoedanigheden zijn, noodzakelijk om u te bewegen Christus aan te nemen, zoo zijn er echter in het geheel geen, om de Evangelische aanbieding te belemmeren. Maar Christus wordt wezenlijk u aangeboden, in wat toestand u ook bent; zó wezenlijk, dat indien u het niet gelooft en daarop een aangeboden Zaligmaker aanneemt, u omdat u niet geloofd hebt, verdoemd zult worden, Markus 16:16.

Het is onloochenbaar, hoe minder de zondaren gevoelig van hun zonden zijn, hoe verder zij van de gerechtigheid zijn; des te meer hebben zij Christus nodig, en des te meer moeten zij tot bekering geroepen worden. Dit blijkt duidelijk uit den ganse inhoud van de Heilige Schrift, en uit de natuur van de zaak zelve. En derhalve, het zijn de zondaren in het algemeen, en niet de gevoelige zondaren alleen, die bedoeld worden, Matth. 9:12, 13. Evenals alle zieke mensen, insluitend zelfs dezen, die zo nevelachtig zijn, dat ze denken, dat niets hun schort, allen een medicijnmeester nodig hebben, en niet alleen die zieken, die van hun staat en gevaar gevoelig zijn. Dit is de klare letterlijke zin van die Schriftuurplaats, waarvan geen noodzakelijkheid is om er van af te scheiden. Daarvan af te scheiden, is met een blijkbare belemmering vergezeld.

Nog is de dorst, in Jesaja 55:1 gemeld, tot een genadige dorst, een dorst naar Christus en Zijn gerechtigheid, te bepalen. Want enigen, ten minste van de dorstenden aan wie aldaar de aanbieding geschiedt, wegen hun geld uit voor hetgeen geen brood is, en hun arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan, vers 1, 2. Maar het blijkt klaar, dat de zondaren, die behoorlijk gevoelig zijn, die naar Christus en Zijn gerechtigheid dorsten, hun geld en arbeid op die voet niet verspillen; doch integendeel voor datgene, dat alleen brood is en verzadigt, namelijk Jezus Christus, het ware Brood, dat van de hemel daalde. Derhalve moet de dorst, aldaar bedoeld, noodzakelijk in zich besluiten, en ook voornamelijk bedoelen, die dorst naar gelukzaligheid en voldoening, die natuurlijk zijnde, aan alle mensen algeméén is. Mensen die door deze dorst gekweld worden, lopen als vanzelf om hem te lessen, naar de ledige schepping en hun walgelijke begeerlijkheden. En zo *wegen zij hun geld uit voor hetgeen geen brood is, en hun arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan*; niets daar vindende, dat hun trek of dorst kan verzadigen.

Aan die mensen nu, wordt in dit rampzalig geval de Evangelische aanbieding van de wateren des levens gedaan. Christus wordt hun aangeboden als brood, vettigheid, het goede, en datgene, wat hun smachtenden dorst zal verzadigen, die anderszins nooit gelest zal worden.

Alzo min wordt de plechtige Evangelische aanbidding in Mattheüs 11: 28 bepaald aan een zeker gezelschap mensen, begaafd met enige loffelijke hoedanigheden, onder de naam van *vermoeid en belast*. Die inderdaad de rusteloosheid betekent die eigen is aan de zondige ziel van de mens, *verspillende zijn arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan*, Jesaja 55:2. Onze vader Adam heeft zijn ganse geslacht gelaten met een consciëntie vol schuld en een hart vol onverzadelijke begeerten. Wij dan, van nature een rusteloze consciëntie en een rusteloos hart hebbende, valt de ziel alzo natuurlijk, om rust voor zich te krijgen, aan het arbeiden. En ze werkt in het dorre gewest der vurige Wet, om rust voor de consciëntie, en in de ledige schepping om rust voor het hart. Maar de consciëntie blijft na dat alles nog met schuld beladen, hetzij dat ze er een levendig gevoel van heeft of niet; en het hart blijft nog onder den last van onverzadelijke begeerten, zodat nóch de een, nóch de ander inderdaad rust kan vinden. Dit is het natuurlijk geval van alle mensen.

En tegen de zielen die zó arbeiden en beladen zijn, roept Jezus Christus, dat zij tot Hem zouden komen, en Hij zal hun rust geven; namelijk, een rust voor hun consciënties onder het deksel van Zijn bloed, en een rust voor hun harten in de genieting Gods, door Hem.

Tot deze verklaring worden wij geleid door de stijl der Schrift, de spreekwijze van de Heilige Geest, beide in het Oude en Nieuwe Testament; dat beschouwd kan worden in het vergelijken van de vorige teksten, namelijk Pred. 10:15; Hab. 2: 13; Jes. 55 : 2 ; 1 : 5 ; 2 Tim. 3: 6 en 7.

Eindelijk, belangende de gewilligheid, waaromtrent u vreest dat u gebrekkelijk bent, - gewis in alle andere gevallen, iemand die zegt: Al wie wil, laat hem zulk een ding nemen; zal, volgens de algemene zin en bevatting van zulke woorden onder de mensen, gerekend worden dat ding aan allen aan te bieden en niemand daarvan uit te zonderen; echter kan men er uit vermoeden, dat het niemand opgedrongen kan worden. Waarom zou dan deze manier van spreken, Openb. 22:17, gedacht worden de Evangelische aanbidding aan een zeker gezelschap mensen te bepalen?

Derhalve besluiten wij, dat Christus geen dwarsboom voor iemand van u in de weg legt; als uzelf maar geen dwarsbomen in uw eigen weg legt, en dan klaagt dat u er niet door kunt komen. Want volgens de Heilige Schrift is het een onfeilbare waarheid, dat Christus aan u, en een iegelijk van u in het bijzonder, aangeboden wordt; anders maakt u God een leugenaar, 1 Joh. 5 : 10.

Th. Boston.

"De zonde van het ongeloof". Preek over Spreuken 8:36

Christus sprak: *"Gaat heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen. Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden"* (Mark. 16: 15, 16).

Hiervan zegt de apostel tot de stokbewaarder te Filippi: *"Geloof in de Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden, gij en uw huis"* (Hand. 16: 31). Iedere dienaar van Christus mag dat zeggen tot ieder mens. God zegt het tot iedereen tot wie Zijn Woord komt. Als ik niet geloof dat Hij bekwaam en gewillig is om mij zalig te maken en dat Hij Zichzelf mij aanbiedt, zondig ik tegen Christus en ben ik nog een ongelovige. Want het aanbod is algemeen en komt tot ons allen (Jes. 5: 1, Openb. 3: 20). Als iemand van u het wel gelooft voor alle andere mensen en niet voor zichzelf, maakt hij God tot een leugenaar. God zegt dat het aanbod geldt voor allen die het Evangelie horen. Maar u spreekt het tegen door te zeggen dat het aanbod niet aan u wordt

gedaan. Dat Christus niet gewillig is de uwe te zijn. Welke weldaad kan een mens ontvangen door een algemene belofte, of aanbod der genade van God of mens, als hij die zichzelf niet toeëigent?

Een koning biedt opstandelingen gratie aan, maar zij weigeren die aan te nemen. Een van hen zegt: "O, maar het is voor de anderen en niet voor mij. Ik zal het niet wagen om uit mijn schuilhoek te komen". Is dat niet een beledigen van de koning, een weigeren van vrijspraak en minachten van het aanbod? Hoe is het mogelijk dat iemand de zaligheid kan aannemen, ontvangen en er op rusten, als hij niet een persoonlijke toepassing maakt op de belofte van het Evangelie? Het aannemen moet noodzakelijk gegrond zijn op het aanbod, en het kan niet ruimer zijn dan het aanbod is. Als ik niet geloof, dat Christus Zich mij aanbiedt in het Evangelie, kan ik het niet aannemen, ontvangen en omhelzen, noch in Hem rusten. Waarin gaat ons geloven van de belofte van het Evangelie het geloof der duivelen te boven, als het niet leidt tot de toepassing ervan op onszelf? De duivelen geloven de bedreigingen Gods en zij sidderen (Jak. 2: 19). Zij geloven dat God trouw is aan Zijn Woord en daarom beven ze, in de verwachting van hetgeen Hij heeft bedreigd. En zij weten dat dezelfde getrouwe God Die de beloften toegezegd heeft, ook de bedreigingen gegeven heeft.

En omdat de duivelen in een tijdvak van zo'n vijfduizend jaren hebben kunnen nagaan, dat de beloften in hun tijd nog vervuld zijn, kunnen wij ervan verzekerd zijn, dat zij de rest ook nog verwachten, om vervuld te worden. Waarin gaat ons geloof dan het hunne te boven, als wij de belofte, of het aanbod van leven en zaligheid voor ons in het bijzonder niet geloven? Als wij voor onze zaligheid niet geloven in Christus, Hem niet aannemen en omhelzen, zondigen wij tegen Christus en doen onze zielen geweld aan. Onder een schijn van ootmoed wordt Christus gehoond door ongelovige zondaren. Inderdaad, het is een machtige zaak om dit te geloven na het inleven van eigen slechtheid en onwaardigheid. Maar het geloof zal z'n weg banen door dit alles. Het zal Christus eren door in Zijn Woord te geloven.

- (a) Wanneer zondige Adamskinderen het aangeboden huwelijk weigeren of negeren, wordt de koninklijke Bruidegom geminacht en bespot. De bruid hinkt op twee gedachten en komt niet tot het besluit. In de harten van zondaren die het Evangelie horen, zijn twee partijen: aan de ene kant Christus, aan de andere kant de begeerlijkheden. En deze laatste hebben de harten van velen zo in beslag genomen, dat zij Christus afwijzen. Men ziet wel in dat een keus gedaan moet worden. Als ze Christus aannemen, moeten ze het andere verlaten. Zij kunnen er niet aan denken beroofd te worden van of beknot te worden in hun zondige begeerten. Als Christus hen zo wordt aangeboden, zullen zij het aanbod niet aanvaarden.

Het kan zijn dat een zondaar Christus niet durft aannemen of omhelzen in het Evangelieaanbod. Uit vrees dat Hij nooit de zijne zal willen zijn, noch Zich aan hem zal geven. Dit is een strik voor de overtuigde zondaar. Die houdt hem even krachtig van Christus af, als de liefde tot de begeerlijkheid hem vreemde goden doet nawandelen (Jer. 2: 25). U kunt zien dat het eerste de weg baant tot het laatste. De reden daarvan is dat zo'n mens een diepe indruk heeft van zijn zondigheid en onwaardigheid. Dat doet hem denken dat het voor hem vermetel zou zijn te menen dat hij gelooft. Daarom spreekt zo iemand evenals Petrus: *"Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens"* (Luk. 5: 8).

Th. Boston. Preek over Jesaja 9:5

Aan wie wordt Christus aangeboden?

Laten we eerst zien aan wie Hij *niet* wordt aangeboden.

Aan de gevallen engelen; voor hen is Hij niet gekomen. Zij zijn niet van Zijn familie en verwanten. *"Want waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan"* (Hebr. 2: 16). De woonplaats van deze engelen was eertijds heerlijker dan het huis van Adam. Maar Christus heeft het huis van Adam geëerd boven het huis van deze engelen. De heilige engelen zijn Zijn dienstknechten, de gevallen engelen zijn Zijn beulen.

Maar heilige mensen zijn Zijn broeders. Hij wordt wel aangeboden aan zondige mensenkinderen, aan hen die van het huis van Adam zijn. Tot hen is gericht wat Johannes zei *"Zie het Lam Gods"* en *"Een kind is ons geboren"*. Hij werd eerst de Joden aangeboden, eerst aan Israël getoond, maar daarna aan de gehele wereld, ongeacht welke natie (Mark. 16: 15). Dientengevolge worden tot aan het uiterste der aarde lofzangen gehoord bij de gelegenheid van Zijn geboorte, want dit is een niet geëvenaarde heerlijkheid.

- Hij wordt in het bijzonder aangeboden aan de zichtbare kerk, zelfs aan allen en ieder lid daarvan. Inderdaad zijn er velen op deze aarde aan wie Hij niet wordt aangeboden. Zij horen Zijn stem noch Zijn roem en zien ook Zijn gestalte niet in het Woord. Maar waar het Evangelie ook gebracht wordt, daar wordt Christus aan alle mensen zo aangeboden, dat Hij voor hen gekomen is. *"Mannen broeders, kinderen van het geslacht van Adam en die onder u God vrezen, tot U is het woord dezer zaligheid gezonden"* (Hand. 13: 26). Lichamelijk is Hij nu weliswaar in de hemel, maar geestelijk wordt Hij ook nu aan zondaren aangeboden door het Woord en de sacramenten. Door geloof wordt Hij ook gezien, hoewel het merendeel van de mensen Hem niet wil aannemen.

- Hij wordt daadwerkelijk aan de uitverkorenen aangeboden. Christus wordt in hen geopenbaard (Gal. 1: 15, 16). Daarom geloven zij in Hem. Zo gaat het met allen die het horen, hoewel anderen dit eerst nog eens willen overdenken. *"En er geloofden zovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven"* (Hand. 13: 48).

...

Wij zullen nu letten op de mensen aan wie Hij geschonken werd.

Aan wie werd Hij gegeven? Hij die gelooft dat de Zoon van God voor zondaren gekomen is, en voor wie dit een zielszaak is, zal geneigd zijn te zeggen: "O, maar aan wie is Hij geschonken? Ik vrees dat Hij niet voor mij gekomen is, en wat heb ik er dan aan?" Christus is geschonken aan een zondig mensengeslacht. Niet slechts aan de uitverkorenen, maar aan alle zondaren, uitverkoren of niet uitverkoren. Aan zondaren van het geslacht van Adam, zonder uitzondering, wat ze tevoren ook geweest zijn, wat ze ook mogen zijn. Welke positie ze ook bekleden, in welke nood zij ook verkeren. De Vader, Die deze gave voor ons bereid heeft, had geen oog voor bepaalde hoedanigheden in ons, dan alleen voor onze ellende en buitengewone nood. Met het oog daarop bereidde Hij deze gave als een geneesmiddel.

Deze Gave wordt in de meest uitgebreide bewoordingen omschreven, zonder enige beperking voor een zeker soort mensen: *"Alzo lief had God de wereld dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft"* (Joh. 3: 16). U merkt wel dat dit verstrekkend is!

Voor de gehele mensenwereld. De gevallen engelen worden weliswaar uitgesloten, maar van het geslacht van de gevallen Adam niemand. Daarom zegt de profeet *"een Zoon is ons gegeven."* Mensen zullen van Christus, noch van Zijn Vader goedkeuring ontvangen zo ze in dit aanbod niet Zijn eer noch die van Zijn Vader opmerken. Evenals het manna aan de Israëlieten gegeven werd, werd Christus aan zondige mensenkinderen gegeven. Welnu, het manna was voor iedereen. Voor degenen die er van hielden, én voor degenen die er een afkeer van hadden. Daarom werd Christus geschonken aan zondaren, zonder iemand van hen uit te sluiten. Zo sprak Christus tot de ongelovige Joden: *"Mijn Vader geeft u dat ware brood uit de hemel"* (Joh. 6: 32).

Zonder enige beperking wordt aan zondige mensenkinderen de weldaad van deze Gave aangeboden. Die weldaden worden niet anders geschonken dan in en met Hemzelf. *"Hoe zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken?"* Het eeuwige leven wordt hen geschonken, en een belofte van in te gaan in de eeuwige rust wordt hen nagelaten. Indien Christus niet vrijuit aan alle zondige mensenkinderen was gegeven, indien er bepaalde mensen op de wereld waren die geen deel hadden aan de gegeven Christus, konden de dienaars van het Evangelie Hem niet aan allen aanbieden. Ook zouden allen Hem dan niet kunnen aannemen.

Het eerste is niet het geval: niemand heeft macht de gave van de Vader aan te bieden aan iemand wien het van de Vader niet gegeven is! Evenmin als een knecht macht heeft een gift van zijn meester aan te bieden aan iemand aan wie zijn meester die gift niet heeft toegezegd.

Het tweede is ook niet het geval: niemand kan wettig nemen wat God hem niet gegeven heeft. *"Johannes antwoordde: een mens kan geen ding aannemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven zij"* (Joh. 3: 27). Het zou aanmatigend zijn om een stuk brood of een slok water te nemen als God het u niet gegeven had. Veel meer nog zou het aanmatigend wezen om Zijn Zoon aan te nemen indien Hij Hem u niet geschonken had. Maar het is géén aanmatigen van een zondaar om Christus aan te nemen. *"En dit is Zijn gebod dat wij zouden geloven in de naam van Zijn Zoon Jezus Christus"* (1 Joh. 3 : 23). In het Evangelie van Markus (16: 15, 16) lezen we: *"Ga uit in de gehele wereld en predik het Evangelie aan alle creaturen. Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden. Maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden"*.

Wij zullen nu bezien in welk opzicht Christus aan zondige mensen gegeven is.

U hebt van de Vader allen toestemming Christus aan te nemen. U hoeft niet bang te zijn dat u zich Hem op valse gronden toeëigent. Deze toestemming van de Vader is bekend gemaakt door een stem uit de hemel: *"Deze is Mijn geliefde Zoon... hoort Hem"* (Matth. 17:5). Diezelfde toestemming is ook bekend gemaakt door Zijn boodschappers. *"Ga op de uitgangen der wegen en zovelen als gij er zult vinden, roept ze tot de bruiloft"* (Matth. 22: 9). Als u iets van uw buurman nodig had en hij zou niets anders zeggen dan "hier, neem het", zou u dan twijfelen aan z'n goede wil en het gevraagde niet aan durven nemen? Welnu, de Vader geeft u dezelfde toestemming: Ik bied u Mijn Zoon aan en veroorloof u Hem aan te nemen; neem Hem dan, daar Ik Hem u aanbied!

In het hemelhof is een akte gepasseerd waarin een gekruisigde Christus als Zaligmaker van een zondig mensengeslacht wordt bestemd en aangewezen. *"Wij hebben het aanschouwd en getuigen dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft tot een Zaligmaker der wereld"* (1 Joh. 4: 14). Evenals de koperen slang door God werd ingesteld tot

behoud van stervende Israëlieten en zoals de vrijsteden het toevluchtsoord waren voor doodslagers onder hen, zo is Christus door God gesteld tot behoud van zondige mensen. Wanneer u een wettige akte bezit dat iets uw eigendom is, zou u er vast niet aan twijfelen of het wel echt waar is. Maar in het aanbod van Christus hebt u veel meer zekerheid!

In Gods Woord wordt Christus zonder enige beperking aan iedereen aangeboden. En predikanten mogen dit aanbod ook doen, waar ze ook komen. *"Ga heen in de gehele wereld, predik het Evangelie aan alle creaturen"* (Mark. 16: 15). Hoor dan Gods aanbod: *"Zie Ik sta aan de deur en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen en met hem avondmaal houden en hij met Mij"* (Openb. 3 : 20). *"En hij zond andere dienstknechten uit, zeggende: Zie, ik heb mijn middagmaal bereid; mijn ossen, en de gemeste beesten zijn geslacht, en alle dingen zijn gereed; komt tot de bruiloft"* (Matth. 22: 4).

Het aanbod is zo betrouwbaar, dat zij die het niet aanvaarden, vervloekt zullen worden vanwege hun afwijzen. Dus, allen hebben niet alleen toestemming zich deze gave wettig toe te eigenen, maar het wordt hen zelfs welwillend aangeboden. God zegt 'neem en wees welkom'.

Sommige gaven zijn zo gebonden aan beperkende voorwaarden dat het eigenlijk geen vrije gaven zijn; strikt genomen zijn ze buiten het bereik van de ontvanger. Maar deze Gift is absoluut onvoorwaardelijk. Van ons worden geen kwaliteiten of voorwaarden verlangd dan alleen dat we het aanbod aan zullen nemen. *"En de Geest en de Bruid zeggen: Kom! En die het hoort zegge: Kom! En die dorst heeft kome; en die wil neme het water des levens om niet"* (Openb. 22:17).

God staat u niet alleen toe deze Gave aan te nemen en biedt ze u onvoorwaardelijk aan, maar Hij toont u de gave ook en wijst Hem als met de hand aan. God zegt 'zondaar! Hier is Mijn Zoon, neem Hem'. Dit gebeurt in het woord van het Evangelie tot iedereen. Het Evangelie biedt u niet alleen de zaligheid aan, wat het ook zou kunnen doen hoewel de zaligheid heel veraf was, maar het brengt de zaligheid met zich mee tot verloren zondaren. *"Want de zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle mensen"* (Tit. 2: 11). En de Heere volstaat niet met Zijn Zoon aan verloren zondaren te tonen totdat ze zeggen Hem aan te willen nemen, maar, zoals Zijn stem in onze oren klinkt, reikt Zijn hand Hem als het ware aan, zeggende 'hier is Hij voor u, neem Hem aan'. U moet Hem aannemen, evenals wij soms doen met ons voedsel dat we in de hand nemen en een vriend aanreiken en hem pressen om te eten.

VAN HET VERBOND DER GENADE
Verklaring van het 'Kort Begrip' van de Westminster Synode.
In 1753 op last der Schotse Synode opgesteld door
Ebenezer en Ralph Erskine en James Fischer

In het Nederlands uitgegeven door **Ds. G. H. Kersten** te Rotterdam. Juni 1948, als een
testament voor zijn dood

90. Aan wie is de bediening van het genadeverbond toebetrouwd?
Alleen aan Christus, de tweede Adam, en dat als een beloning op Zijn werk, Jes. 49:8.
91. Wat verstaat gij door de bediening van het verbond?
Het gehele beheer ervan, waardoor het krachtdadig kan gemaakt worden tot het doel, waartoe het was opgericht, Ps. 89:29.
92. Wie zijn de voorwerpen van deze bediening?
Zondaren uit het mensdom, zonder enige beperking; of het geslacht van Adam, zonder uitzondering, Joh. 3:14, 15.
93. Hoe bedient Hij het verbond aan zondaren uit het mensdom, zonder enige beperking?
In het algemene aanbod van het evangelie, hetwelk is een "verkondiging van grote blijdschap, die al den volke wezen zal," Lukas 2:10 en waarin allen, zonder onderscheid, verklaard worden welkom te zijn, Spr. 8:4, Mark. 16:15.
94. Wat is de grondslag van de onbeperkte bediening van het verbond in het evangelie-aanbod?
Die rust niet op de uitverkiezing, maar op de wezenlijke algenoegzaamheid en dood, tot de behoudenis van allen, Joh. 1:29.
95. Met welk doel bedient Hij aldus het verbond aan zondaren uit het mensdom?
Om ze te verlossen uit de staat van zonde en ellende, en over te brengen in een staat van behoud, Gal. 3:21, 22.
96. Hoe brengt hij hen in een staat van behoud?
Door hen persoonlijk en zaligmakend te brengen onder "den band des verbonds", Ezech. 20:37, in de dag Zijner heirkraft, wanneer deze zal zeggen: "Ik ben des Heeren, en gene met zijn hand zal schrijven, Ik ben des Heeren", Jes. 44:5.
121. Wat kunnen we van deze gehele leer van het verbond der genade leren?
Dat het onze plicht is te geloven, dat Jezus Christus, volgens Zijns Vaders aanstelling en Zijn eigen aanbieding, de Zaligmaker der wereld is en onze Zaligmaker in 't bijzonder; en dat, volgens diezelfde aanstelling en aanbieding, Zijn gerechtigheid (die de voorwaarde van het verbond is) en het eeuwige leven (die er de belofte van is) de onze zijn ten aanzien van het recht tot de gerechtigheid en het eeuwige leven, zóó, dat in al de toepassingen der zaligheid, wij wettiglijk en rechtmatig ons die (gerechtigheid

en het eeuwige leven) toeëigenen mogen, en als de onze benutten, Joh. 4:42, "Wij weten, dat deze waarlijk is de Christus, de Zaligmaker der wereld"; Lukas 1:47, "Mijn geest verheugt zich in God mijn Zaligmaker."

Verslag van een samenspraak ter Schotse Synode over het aanbod van genade, door enkele leraars.

(Overgenomen uit de Engelse Editie, door John Brown. In het Nederlands zijn deze vragen en antwoorden gepubliceerd onder de titel: Wet en Evangelie, door E. Kuijk, Amsterdam 1948)

10^e Vraag van de Synode: Mag men zeggen, dat de openbaring van de Goddelijke wil in het Woord, welke volmacht verleent om Christus aan alle mensen aan te bieden, en eveneens een volmacht (engels: warrant) is voor allen, om Hem aan te nemen, een daadwerkelijke gift des Vaders is en een schenking (Engels grant, = o.a. vergunning, machtiging) van Christus aan het menselijk geslacht?

Wordt deze schenking door soevereine genade aan het hele menselijke geslacht gedaan? En, is deze schenking volstrekt óf voorwaardelijk?

Antwoord van de 'Marrow-mannen': Hier zijn wij gekomen bij dat deel van onze verantwoording, waarin wij er ons over beklagen, dat de volgende zinsnede uit "het Merg" is veroordeeld, welke luidt: *"De Vader heeft metterdaad gegeven, of geschonken, aan het ganse menselijke geslacht, dat een ieder van hen, die in de Zoon gelooft, niet verderven zal."* En ook: "Dat deze opvatting van de genoemde uitdrukking in strijd schijnt te zijn met de even genoemde volmacht, en dus met soevereine genade, welke deze volmacht gegeven heeft, niet aan duivelen, maar aan mensen, en dat in bewoordingen, waarvoor men geen uitgebreider zin zou kunnen bedenken."

Op het eerste deel van deze vraag antwoorden wij:

Door de daad van geven of schenken aan het gehele menselijke geslacht (Engels: had made a deed or gift or grant unto all mankind) verstaan wij niet anders dan de openbaring van de Goddelijke wil in de wereld, waardoor een volmacht verleend [of vergund] wordt om Christus aan allen aan te bieden, en een volmacht aan allen om Hem aan te nemen. Want, hoewel wij geloven, dat de koping, zowel als de toepassing der verzoening alleen de uitverkorenen aangaat, die de Vader aan Christus gegeven heeft in de Raad des Vredes, is toch de volmacht om Hem aan te nemen in het algemeen aan allen gegeven. Aan de leraars is, uit kracht van de zending die zij hebben ontvangen van hun grote Heere en Meester, macht en last gegeven, heen te gaan en het Evangelie te prediken aan alle creaturen, dit is, om een volle, vrije en onbeperkte aanbieding te doen van Hem, Zijn genade en gerechtigheid en zaligheid, aan iedere redelijke ziel, tot welke zij gelegenheid krijgen te spreken.

En al hadden wij een stem als een bazuin, welke kon reiken tot aan de uithoeken van de aarde, dan zouden wij, naar onze mening, verplicht zijn, uit kracht van onze zending, deze te blazen en te zeggen: "Tot u, o mannen roepen wij, en onze stem is tot de mensenkinderen. "Want alzo lief heeft God de

wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verdere, maar het eeuwige leven hebbe." (Joh. 3:16). Echter, deze daad van gift en schenking: "Dat een ieder die in Christus gelooft, niet verderven zal enz." wordt nòch in onze verantwoording, nòch in de veroordeelde zinsneden van het boek ('Merg der Nieuwe Godgeleerdheid') op dat punt een "daad van gift of schenking van Christus" genoemd. Toch zijn wij van mening, nu men van ons vordert, dat wij onze mening hierover zeggen, dat het, overeenkomstig de Heilige Schrift zo genoemd mag worden, zoals in het bijzonder blijkt uit de zo-even aangehaalde tekst Joh. 3:16, waar wij door het "geven van Christus" verstaan, niet enkel Zijn bestemming door de Vader om een Verlosser van de uitverkoren wereld te zijn, en het geven van Zichzelf voor hen in de dood, in de volheid des tijds, maar meer in het bijzonder: *een geven van Hem in de wereld aan allen, om Hem aan te nemen en in Hem te geloven.*

Het geven hier kan niet een in bezitstellen zijn, hetwelk in het bijzonder eigen is aan hen die daadwerkelijk in Hem geloven, maar moet noodzakelijk een geven, schenken of aanbieden zijn, hetwelk iemand machtigt om te geloven of deze gift aan te nemen, en moet daarom aan het geloven vooraf gaan. Dit blijkt duidelijk genoeg uit de tekst zelf. Hij gaf Zichzelf, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet zou verderven enz. Ook het tekstverband maakt het voor ons onweersprekelijk. De koperen slang was gegeven en opgericht als een algemene weldaad voor het gehele volk van Israël, dat door de vurige slangen gebeten was. Als zij daar op zagen, zouden zij niet sterven maar leven. Zo is het ook hier. Christus is gegeven aan een verloren wereld in het woord dat een ieder, die in Hem gelooft, niet zou verderven, enz. En in dit opzicht houden wij Christus voor een algemene Zaligmaker en Zijn zaligheid voor een algemene zaligheid. Het is een goede boodschap van grote blijdschap aan alle volken, dat ons (niet de gevallen engelen) deze Zoon is gegeven en dit Kind is geboren, Wiens naam Wonderlijk is. (Jes. 9 : 5.)

Hiertoe hebben wij een Schriftwoord in Joh. 6:32, waar Christus tot een gemengde schare een vergelijking tussen Zichzelf maakt en het manna dat rond Israëls tenten viel in de woestijn, als Hij zegt: "Mijn Vader geeft u het ware Brood uit de hemel." Evenals het enkele regenen van het manna rond het leger genoemd wordt een 'geven' daarvan (vs. 31), voordat het was verzameld of genuttigd, zo wordt de eigenlijke openbaring en aanbieding van Christus genoemd een "geven" van Hem, voordat Hij wordt aangenomen en in Hem wordt geloofd, zoals de kundige Calvijn deze plaats verklaart.

Van de gift van Christus aan het verloren menselijke geslacht lezen wij eveneens in 1 Joh. 5:11: "En dit is de getuigenis, namelijk dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft; en ditzelve leven is in Zijn Zoon." Wij erkennen, dat dit geven in deze tekstwoorden niet is een in meer of minder mate in bezitstellen. Maar het is een geven bij wijze van machtiging en aanbieding, waarop iemand met een gegrond recht er bezit van mag nemen. En degenen aan wie dit aanbod wordt gedaan, zijn niet de uitverkorenen, maar is het verloren menselijke geslacht. Want het getuigenis Gods in deze woorden kan niet anders zijn dan een machtiging aan allen, die in de Zoon geloven. Maar het kan niet zulk een machtiging zijn als "dat God het eeuwige leven aan de

uitverkorenen heeft gegeven;" want het begiftigen van een zeker getal uitverkorenen kan nooit een machtiging zijn aan alle mensen om zich Hem toe te eigenen.

Zulks zal verder blijken, als wij in aanmerking nemen, dat de grote zonde van ongelooft bestaat in niet te geloven dit getuigenis Gods. *"Die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt"*, zegt de apostel in vers 10, *"dewijl hij niet geloofd heeft het getuigenis die God getuigd heeft van Zijn Zoon"*. En dan vervolgt hij in vers 11: *"En dit is de getuigenis, namelijk dat ons God het eeuwige leven gegeven heeft en ditzelve leven is in Zijn Zoon."*

Nu zijn wij van mening, dat het verwerpen van het getuigenis Gods een rechtstreeks *niet geloven* van dit aanbod is. Waarvan? Dat God het eeuwige leven aan de uitverkorenen gegeven heeft? Gewis neen, want dit geloven de meest verstokte ongelovigen, als Judas en anderen. En dit hun geloof vermeerdert hun angst en wroeging. Of zouden zij, door dit te geloven, verzegelen dat God waarachtig is? Neen, ondanks dit alles volharden zij er in, om God tot een leugenaar te maken, door niet te geloven dit getuigenis Gods, dat God aan het gevallen mensdom, en aan ieder mens in het bijzonder, het eeuwige leven gegeven heeft, *bij wijze van machtiging*, (Engels: grant) zodat zij, zowel als anderen, gemachtigd (Engels: are warranted) en genodigd worden, en dat van een ieder tot wie dit getuigenis komt, geëist wordt dit door het geloof aan te nemen of het te omhelzen.

Door dit gegeven en aangeboden Middel niet aan te nemen met toepassing en toe-eigening voor zichzelf, trotseren zij Gods getuigenis en verzekering. En zo worden zij rechtvaardig en naar verdienste het verderf deelachtig, als zij zien dat de gerechtigheid, zaligheid en het koninkrijk Gods zo nabij hen gebracht was in de vrije aanbidding van het Evangelie, terwijl zij het niet wilden aannemen.

Naar onze mening bestaat de grote beklemming en moeilijkheid van een ontwaakte consciëntie niet in het geloven dat God het eeuwige leven aan de uitverkorenen heeft gegeven, maar in het geloof in Christus of het aannemen van Hem, zoals Hij ons in het Evangelie wordt aangeboden, met bijzondere toepassing voor zichzelf, hetwelk in de Schrift genoemd wordt: een eten van het vlees en drinken van het bloed van de Zoon des mensen. En toch, totdat deze grote moeilijkheid in meer of mindere mate is overwonnen, kan nooit van iemand gezegd worden, dat hij in Christus gelooft, of Hem tot zijn behoud aanneemt en op Hem vertrouwt.

Aan dat daadwerkelijk omhelzen of aannemen van Christus moet noodzakelijk voorafgaan een geven van Christus, en dit geven kan er zijn, en is er ook, terwijl in de meeste gevallen geen aannemen gevonden wordt. Maar er kan geen aannemen van Christus tot zaligheid zijn, als er geen openbaring van Christus tot zaligheid is in het Evangelie, dat machtiging verleent om Hem aan te nemen, (Rom. 10:14). Daarbij komende de krachtadige werking van de Heilige Geest Die de zondaar overreedt en bekwaam maakt om Hem te omhelzen op grond van deze machtiging en aanbidding. Gods Geest zegt (Joh. 3 : 27): "Een mens kan geen ding aannemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven is".

Hetzelfde zegt Rutherford in zijn boek "Christus stervende en zondaars tot Zich trekkende": "De verworpenen hebben een even oprechte volmacht (Engels: warrant) om te geloven als de uitverkorenen."

Betreffende het tweede gedeelte van de vraag, nl. "Wordt deze schenking door een daad van soevereine genade aan het hele menselijke geslacht gedaan? En, is deze schenking volstrekt of voorwaardelijk?"

Hierop antwoorden wij, dat deze schenking in het algemeen aan het verloren menselijk geslacht is gedaan, uit enkel soevereine genade; en, waar de leraars gemachtigd zijn om Christus aan allen aan te bieden, en de mensen gemachtigd worden Hem aan te nemen zo kan het niet anders zijn of de schenking is volkomen vrij. Evenwel kan niemand Christus en zijn weldaden deelachtig zijn, *totdat zij Hem door het geloof aannemen.*

RALPH ERSKINE. 4^e Deel

Romeinen 8:28. *En wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn.*

1. Het wijst de bijzonderheid van deze roeping aan, niet alleen, dat het een bijzondere, inwendige roeping is, die bepaald is door het bijzondere voornemen van God, in onderscheiding van de uitwendige, welke velen hebben, die nochtans de bekering derven; doch het is een roeping, die aan de uitverkorenen bijzonder eigen is, zoals die vermeld wordt: (2 Petrus 1:10) "Benaarstigt u, om uw roeping en verkiezing vast te maken." Het is een roeping, die aan de verkiezing verbonden is, zozeer, dat zij, die dus geroepen zijn, even zeker kunnen zijn van hun verkiezing van eeuwigheid, als van hun roeping in de tijd. O vrienden! Laat ons de vrijmacht van de genade bewonderen in deze inwendige roeping aan sommigen te schenken, en niet aan andere. Gewis, zij, die dus inwendig en krachtadig zijn geroepen, kunnen nooit genoeg die God liefhebben en prijzen, die deze bijzondere genade aan hen heeft geschonken. Laten zij, die nog alleen uitwendig zijn geroepen, zoals allen zijn tot wie het Evangelie komt, naarstig luisteren naar die uitwendige roeping, en niet rusten totdat zij genade krijgen die te beantwoorden, door tot Christus te komen. Deze uitwendige roeping toch is het middel tot de krachtadige: laten zij zich daarom niet bemoeien met het voornemen Gods, voordat zij er toe gebracht zijn de roeping van het Evangelie te beantwoorden; want dit is de regel, die u moet volgen, aangezien het goddelijk voornemen een verborgen zaak is, die niet wordt geopenbaard, zolang u de uitwendige regel niet hebt gevolgd. Het aanbod van het Evangelie is aan allen; "Die wil, die kome." Indien u zichzelf, door uw ongelooft, niet van deze openlijke roeping en nodiging uitsluit, zult u nooit van enig verborgen besluit worden uitgesloten, want zodra uw hart voor Christus opengaat, ontsluit zich het besluit tot uw gunst. Wees daarom vlijtig in het gebruik van de middelen van het Evangelie, die strekken om het hart voor Christus te openen. Wel, zegt u, als God mijn zaligheid niet heeft besloten, dan zal mijn hart nooit voor Christus worden geopend, en waartoe zou ik dan de middelen gebruiken? Het voorafgaande is wel waar, maar de gevolgtrekking is ongerijmd. U kunt evengoed zeggen: Als God heeft besloten, dat ik niet langer zal leven, dan zal ik sterven: waarom zou ik dan nog langer eten of drinken, of levensmiddelen gebruiken? Ik houd het er voor, dat u niet zo

dwaas zult redeneren in betrekking tot het leven van uw lichaam, en waarom zoudt u zich dan zo door de duivel laten bedriegen, dat u het leven van uw zielen tot in alle eeuwigheid zoudt vermorsen?

EBENEZER ERSKINE. 2^E DEEL PREKEN

1 Johannes 4:16. ***God is liefde.***

Ten derde. Laat ons de liefde van een God van liefde beschouwen in haar hoedanigheden en eigenschappen.

1. Zijn liefde is een vrijwillige liefde: (Hoséa 14:5) "Ik zal hunlieder afkering genezen, ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben." Deze liefde is vrij in haar eerste oorsprong, wanneer wij haar beschouwen, zoals zij ligt in het hart Gods. Wat deed Hem Zijn liefde vestigen op sommigen van Adams nageslacht, en hen van eeuwigheid verkiezen? De oorzaak daarvan is niet in het schepsel te vinden, maar in haar zelf. Alleen Zijn vrijmachtige wil en Zijn vrije genade is er de oorzaak van, want "Hij heeft ons tevoren verordineerd tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus in Zichzelf, naar het welbehagen van Zijn wil." (Ef. 1:5). "Hij heeft ons zaliggemaakt en geroepen met een heilige roeping; niet naar onze werken, maar naar Zijn Eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus voor de tijden der eeuwen." (2 Tim. 1:9).

- Deze liefde is vrij in haar aanbidding en openbaring in de wereld. De liefde Gods, zoals zij in het Woord der genade is, is een algemene liefde, zoals zij aan alle hoorders van het Evangelie gemeen is, in zoverre zij tot ieders deur komt, en zichzelf hun aanbiedt, zeggende: "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren. Die wil, die kome. Tot u, o mannen, roep Ik, en Mijn stem is tot der mensen kinderen".
- Het is ook een vrije liefde ten opzichte van haar toepassing aan de uitverkoren ziel in een dag der heirkraft. Dan wordt de liefde Gods, die in het Woord der genade geopenbaard is, door de Heilige Geest in het hart van de zondaar uitgestort, zonder opzicht op enige goede hoedanigheid of gerechtigheid in ons.
- In één woord, deze liefde van een God van liefde, is vrij, of om niet, in tegenstelling van verdienste. Datgene wat onder de mensen liefde verwekt. is schoonheid, kracht, wijsheid, rijkdom, of een dergelijke hoedanigheid of beweegreden, doch zoiets was niet in iemand van Adams nageslacht te vinden: "Toen gij vertreden waart in uw bloed, zeide Ik tot u, Leef; en uw tijd was de tijd der minne." In plaats van schoonheid, niets dan mismaaktheid; in plaats van kracht, niets dan zwakheid; in plaats van wijsheid, niets dan dwaasheid; in plaats van rijkdom, niets dan armoede.
- En gelijk zij vrij is in tegenstelling van verdienste, zo is zij ook vrij in tegenstelling van enige dwang of geweld. Liefde kan niet worden afgedwongen; neen, zij is vrijwillig en uit eigen beweging. Gods liefde is alleen verschuldigd aan de vrijheid van Zijn Eigen wil: (Ef. 1:9) "Ons bekend gemaakt hebbende de verborgenheid Zijns willens naar Zijn welbehagen, hetwelk Hij voorgenomen had in Zichzelf."

3^E Deel preken

Openbaring 22:2. ***In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier was de boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijne vrucht; en de bladeren des booms waren tot genezing der heidenen.***

3^e Dat Christus, de Boom des levens, in het midden van de straat is, getuigt, dat Christus een gemeen en publiek goed voor de Kerk is, dat Hij daar staat tot nut van de inwoners. Deze Boom des levens groeit niet in een hoek, of in een besloten plaats, waar alleen sommige bijzondere personen mogen komen, maar op de openbare straat, op de marktplaats, waar iedereen vrije toegang tot Hem heeft. Het is in dit opzicht opmerkelijk, wat de bruid aangaande Christus zegt in Hoogl. 2:3. Zij zegt niet, dat haar Liefste is "als een appelboom onder de bomen van de hof, " dat een omheinde plaats is, maar, dat Hij is "als een appelboom onder de bomen des wouds, " waarvan elke voorbijganger mag plukken en eten, en het vrije gebruik heeft. Gelijk iedereen in de legerplaats van Israël het voorrecht had op de koperen slang te mogen zien, die daar was opgericht, zo ook heeft iedereen in de zichtbare kerk evangelijke toegang tot Christus, de Boom des levens, want hij is "in het midden van haar straat." O vrienden! twijfelt niet aan uw volmacht om tot Christus te komen, nu Hij in het midden van onze straten is, van alle hoeken van de stad toegankelijk. Christus wordt in het gepredikte Evangelie aan allen evangelijk aangeboden; Hij is voor iedereen te krijgen, die Hem maar wil aannemen, en toepassen, en aanspraak op Hem wil maken. Gelijk elke onderdaan van ons land van onze tegenwoordige vorst mag zeggen, *hij is mijn koning*, omdat hij als een algemeen goed gesteld is voor het gehele staatslichaam, en gelijk elke soldaat van een leger van de opperste bevelhebber mag zeggen, *hij is mijn generaal*, en als zodanig tot hem de toevlucht mag nemen; en gelijk elke soldaat aanspraak mag maken op de officier van gezondheid van een regiment, en zeggen, *hij is mijn dokter*, wegens de betrekking, die de ganse compagnie op hem heeft; zo ook mag iedereen, omdat Christus, krachtens ambt, de algemene Zaligmaker van zondaren, de Profeet, Priester en Koning van Zijn Kerk is, met persoonlijke toepassing, aanspraak maken op Hem, om de weldaad van Zijn zaligmakende ambten te genieten, en in het geloof zeggen; *Hij is mijn Zaligmaker, mijn Profeet, Priester en Koning*, want Hij is "die Zoon, Die ons gegeven, en dat Kind, Dat ons geboren is." Hij is ons geworden wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing." Al wat Hij als Middelaar is, dat is Hij voor ons, Hij is in het midden van de straat van de stad.

3^E deel

Lukas 1:78. ***Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte.***

Tweede vermaning. Is het zo, dat de Opgang uit de hoogte ons bezocht heeft? Heeft Hij ons bezocht door een dadelijk aannemen van onze menselijke natuur, die Hij nu in de hemel draagt? En bezoekt Hij ons met de aanbiedingen van Zijn genade en liefde in de uitdeling van het Evangelie? O laat u dan vermanen en smeken Zijn bezoek te ontvangen en Hem gastvrijheid te verlenen. O verwelkomt Hem, en zegt: "Gezegend is Hij, Die daar komt in de Naam des Heeren, om ons zalig te maken." Wat is geloof?

Wij vermanen u altijd te geloven, en vraagt *u wat dat is?*

Dan zal ik u een duidelijk en eenvoudig antwoord geven:

Het is, dat u de Zoon van God, de Zaligmaker van zondaren, die u in de roeping en aanbieding van het Evangelie komt bezoeken, ontvangt en verwelkomt. U weet allen wat het is, een bezoek van een vriend te ontvangen. Wanneer u hem ontvangt verwelkomt u hem, u doet de deur voor hem open, laat hem binnen, en vraagt hem bij

u te blijven. Zo ook is geloven, dat u het bezoek van Hem, Die de Dageraad van omhoog met zich meebrengt, een gunstig onthaal geeft; het is de deur voor Hem open te zetten, de eeuwige deuren van uw zielen te verheffen, Hem hartelijk te verwelkomen, en Hem binnen te laten, door u aan Hem toe te vertrouwen in Zijn zaligmakend, rechtvaardigend, heiligend en verzoenend werk.

O vrienden, behoeft ik nog beweegredenen te gebruiken, om u te overreden het bezoek van de Opgang uit de hoogte gulhartig te ontvangen? U verwelkomt het dagelijks bezoek van de natuurlijke zon in het uitspansel, en zult u de bezoeken van de Zon der gerechtigheid niet met blijdschap begroeten en ontvangen, Die tot u komt met genezing onder Zijn vleugelen? Omdat echter de droevige ervaring ons leert, dat er maar weinigen zijn, die het bezoek, dat Hij brengt in de uitdeling van het Evangelie, een gunstig onthaal geven, – ja het is de moeilijkste zaak ter wereld zondaren over te halen Hem hartelijk te verwelkomen – zal ik, tot uw overreding, uw redelijke vermogens enige evangelische overwegingen voorstellen. En wanneer wij spreken, roept dan tot de hemel, dat God Zelf, door een lieflijke en onweerstaanbare kracht, u mag overreden en bekwaam maken Zijn bezoeken te verwelkomen

5° Deel preken

Handelingen 13:26. ***Tot u is het woord dezer zaligheid gezonden.***

9° Ziet hieruit welk belang een ieder erbij heeft, zich te beproeven en te onderzoeken welk onthaal hij geeft aan het Woord van de zaligheid, dat tot hem gezonden is. Hebt u het op een zaligmakende wijze aangenomen, of niet?

1. Hebt u het aangenomen als Gods Woord, het Woord bij uitnemendheid, het Woord van God in Christus, en hebt u aangenomen, "niet als der mensen woord, maar gelijk het waarlijk is als Gods Woord, dat ook werkt in u, die gelooft?" (1 Thess. 2:13).
2. Hebt u het aangenomen als het Woord van de zaligheid, een tegenwoordige zaligheid van zonde en toorn, die u nodig hebt, deze nabije zaligheid: (Jes. 56:12, 13) "Ik breng Mijn gerechtigheid nabij, de stijven van hart, en hen die ver van de gerechtigheid zijn; Mijn heil zal niet vertoeven;" deze grote zaligheid, deze verworven zaligheid, deze beloofde zaligheid, deze aangeboden zaligheid, die nu wordt aangeboden. Het geloof vestigt zich op iets, dat tegenwoordig is. U hoeft niet te zeggen: (Rom. 10:6-8) "Wie zal in de hemel opklimmen? Het is Christus van boven afbrengen. Of: Wie zal in de afgrond neerdalen? Het is Christus uit de doden opbrengen. Maar wat zegt de rechtvaardigheid, die uit het geloof is? Nabij u is het Woord, in uw mond en in uw hart. Dit is het Woord des geloofs hetwelk wij prediken."
3. Hebt u het aangenomen als een gezonden zaligheid, als van God gezonden, als Gods gift, door de hand van Zijn gezanten gezonden, om niet en vrijmachtig gezonden, zonder dat u er om zocht, gezonden uit de voorraadschuur van de Goddelijke genade?
4. Hebt u het aangenomen als gezonden tot zondaren, tot zondaren in het algemeen? Hier is een boodschap van grote blijdschap voor alle volken. (Jes. 25:6) "En de Heere der heirscharen zal op deze berg allen volken een vetten maaltijd maken, een maaltijd van reinen wijn, van vet vol mergs, van reine wijnen, die gezuiverd zijn."
5. Hebt u het aangenomen als tot u in het bijzonder gezonden? Tot u, zondaren, zegt de algemene uitdeling, tot u, zondaar, in het bijzonder, zegt de bijzondere

aanbieding: "Wie wil, die kome." Hebt u het dan aangenomen. als tot u gezonden, hoewel u een schuldig zondaar was; tot u, hoewel een snood zondaar? Hebt u het onthaald met een mij, een mij van persoonlijke toepassing, zeggende: Hier is een aanbieding aan mij, een gift aan mij, een belofte uit de hemel aan mij? Hebt u ervaren, dat u bij name geroepen werd, en gezegd: Ik heb, in dit Woord van de zaligheid, recht ontvangen, Christus aan te grijpen, en in de zaligheid, die Hij met Zich brengt, en zo vat ik Hem op Zijn Woord: Ik geloof Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp?" Hebt u hierop de kracht van dit Woord ondervonden, dat het als een Woord van de zaligheid, u verlost van uw twijfelingen en vrezen, uw banden en boeien, u redde uit uw hulpeloze en hopeloze toestand, en u deed hopen op een volkomen verlossing van zonde en ellende? Hebt u een begonnen zaligheid ervaren in het geloof van het Woord van de zaligheid, waardoor u werd wedergeboren tot een levende hoop? Begint deze hoop uw hart te reinigen? En begint dit geloof te werken door liefde tot God, en haat tegen de zonde en tegen uzelf wegens de zonde? En is uw voortdurende toevlucht tot dit Woord van de zaligheid, of tot de belofte Gods in Christus om al uw zaligheid?

Salomon Stoddard. De verzoening

"En het bloed van Jezus Christus Zijn Zoon reinigt ons van alle zonden."

3. Ik gevoel de inwendige roeping van het Evangelie niet. Allen die die roeping wel hebben, zijn gerechtvaardigd (Rom. 8:30). Maar ik heb alleen de uitwendige roeping, en wie niet meer dan dat heeft, gaat verloren.

ANTWOORD. De uitwendige roeping is onze aansporing om te geloven. Het Evangelie is het Woord van God, en het aanbod van God maakt het tot onze plicht en zekerheid in de weg van geloven. De uitwendige roeping is Gods bevel en Gods belofte, en wij zullen geoordeeld worden op grond van wat geschreven staat. "God zal oordelen de verborgene dingen der mensen door Jezus Christus, naar mijn Evangelie" (Rom. 2:16). De inwendige roeping is geen aparte roeping maar slechts het openen van de ogen om te zien dat de uitwendige roeping waar is. U mag niet zo'n openbaring verwachten als de profeten gehad hebben. Als u de stem van God in Zijn Woord gelooft, is dat genoeg.

JACOBUS DURHAM 1622-1658

De onnaspeurlijke rijkdommen van Christus en van genade en heerlijkheid, in en door Hem. 7 kostelijke evangeliepreken over verscheidene teksten bij gelegenheid van het Heilig Avondmaal in Glasgow

"Alle dingen zijn gereed; komt tot de bruiloft." Mattheüs 22:4.

(Engelse Bijbel: *"komt tot het huwelijk"*)

4. De vierde opmerking is, dat door de prediking des Evangelies, overal waar het komt, en door de grote dingen, die daarin worden aangeboden, alle dingen gereed zijn. Belemmeringen en alles wat het sluiten van het huwelijk zou kunnen verhinderen zijn weggenomen. De Vader is gereed; Die heeft Zijn gewilligheid bekend gemaakt om Zijn toestemming te geven: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik

Mijn welbehagen heb," (Matth. 3: 17) *Ik ben over Hem zeer tevreden, neemt Hem aan als uw Hoofd en Man!* De Zoon is gereed om allen de hand te geven, die Hem willen omhelzen. Vergeving van zonde, vrede met God, heiligmaking, de woningen in de hemel, enz. zijn gereed om geschonken te worden. Het bruiloftsmaal is gereed. De gemeste beesten zijn geslacht. De beloften zijn gedaan, vol van alle noodzakelijk goed. Er is overvloed van brood in het huis van de Vader van de doorbrenger. Het contract is gereed, en een aanbidding daarvan wordt gedaan van de zijde van de Bruidegom. De voorwaarden zijn ontworpen en opgesteld, alle dingen zijn overeengekomen en gereed, tot de ondertekening toe. Nu wordt er niets meer vereist dan, dat de hoorders van dit Evangelie hun hartelijke toestemming geven Hem aan te nemen, en zich aan Zijn rechtvaardigheid en heerschappij te onderwerpen. Als zij dit doen zal alles hun eigendom zijn. Namelijk, het eeuwige leven en alles wat hen daarvoor geschikt maakt. De beloften voor dit en voor het toekomstige leven. Ook de verbintenis van Christus om de overeenkomst te bewaren. Dit wordt u dagelijks gepreekt, hoewel het u, helaas, niet past! Zodat het nu, om met Hem te kunnen trouwen, niet is te zeggen: "Wie zal in den hemel opklimmen? Hetzelve is Christus van boven afbrengen; of, wie zal in den afgrond nederdalen? Hetzelve is Christus uit de doden opbrengen. Maar de rechtvaardigheid die uit het geloof is, zegt: Nabij U is het Woord, in Uw mond en in uw hart."

De toestemming van Christus behoeft niet van verre gevraagd of overgebracht te worden, want Hij heeft verklaard, dat die in het Woord ligt. En de voorwaarden van het contract zijn: "Indien gij met uw mond zult belijden den Heere Jezus, en met uw hart geloven, dat Hem God uit de doden opgewekt heeft, zo zult gij zalig worden." (Rom. 10:8, 9)

Verbindt u daarom in oprechtheid aan Christus en houdt het met Hem. Verloochent uzelf en verenigt u met Hem, geeft u aan Hem over en u zult zalig worden. Dit is geheel hetzelfde als met Hem te ondertrouwen. Ja, de dag van het huwelijk is vastgesteld en dat is de dag van het Evangelie. De Bruidegom is tot de gemeente gekomen, de tafel is gedekt, en de leraars, de vrienden van de Bruidegom wachten op u, om u aan Hem uit te huwelijken en het huwelijk tot stand te brengen. Nu dan, alle dingen die gepast en nodig zijn om vrede te maken tussen God en de zondaar, zijn gereed.

...

Daarom vermanen wij u allen deze tijding te geloven. Slechts weinigen, helaas, geloven, dat de eeuwige God dit voornemen heeft van een huwelijk te sluiten tussen Hem en zondaren. Laten daarom uw harten niet nauw in u zijn. Geloof alleen dat dit het goede Woord van God is. Dat het de getrouwe en waarachtige woorden zijn van Hem, Die niet liegen kan. En dat Hij wacht om die te bekrachtigen aan allen, die Hem geloven. Het is tamelijk moeilijk *een woord van bedreiging* in het geloof te spreken of aan te nemen, maar het is in zeker opzicht nog moeilijker *een woord van belofte* of van troost te geloven. Het is heel moeilijk dit als Gods eigen aanbidding van een huwelijk met Zijn Zoon aan te merken. Ja, het is moeilijk te geloven dat deze aanbidding is, alsof Hijzelf met een hoorbare stem vanuit de hemel sprak! Omdat het mijn begeerte is, als Zijn knecht tot u te spreken, zo smee ik u telkens weer, dat u uzelf laat opwekken en dat u alles doet om het te geloven.

Wilt uw hart, verstand en genegenheden opwekken, uitstrekken en verwijderen, om deze rijke aanbidding van genade te bezien, aan te nemen en te omhelzen. O, overweeg

ernstig van Wie zij komt, waartoe zij dient, hoe zij is verwezenlijkt is en tot u komt. De hoogte en diepte, de lengte en breedte daarvan is voor ons onbegrijpelijk. Wees heilig verbaast u en verwondert u, dat de aanbieding van dit huwelijk u gedaan wordt, en dat Hij lust heeft u te trouwen.

...

1e. Over hen aan wie dit aanbod wordt gedaan, of over hen, *die geroepen worden*.

Er worden niet één of twee, of slechts enkelen geroepen; niet alleen de groten, of alleen geringe mensen, niet alleen de heiligen, noch alleen de onheiligen, maar u wordt *allen* genodigd. De roeping komt tot een ieder van u in het bijzonder: arm en rijk, hoog en laag, heilig en onheilig. De Heere roept als het ware met een "hoort", met een driemaal herhaalde openbare afkondiging uit Jes. 55:1: "Die dorst heeft kome; en die geen geld heeft kome." En in Openbaring 22:11: "*Die wil, die kome, en neme het water des levens om niet.*"

Onze gezegende Heere is niet nauw in Zijn roeping, en wij mogen ook enigermate in nederigheid zeggen, dat wij niet nauw zijn in onze ingewanden. In Zijn Naam nodigen wij u allen en wij bieden u Jezus Christus aan om uw Man te zijn, opdat u een plaats mag innemen onder hen die opstaan, en eeuwig bij Hem zullen zijn. Ik zeg, wij doen deze aanbieding aan u allen. Aan u, die godloochenaars bent; aan u, die goddeloos bent; aan u, die onwetend bent; aan u, die huichelaars bent; aan u, die lui en lauw bent; aan de beschaafden en aan de goddelozen. Wij bidden, wij smeken, wij bezweren u allen: "*Komt tot de bruiloft.*" De Heere zegt: "Breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier." En "Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen." Genade kan meer en grotere wonderen doen dan de zodanigen te roepen, zij kan hun niet alleen het huwelijk aanbieden, maar kan het ook tussen Christus en hen krachtdadig tot stand brengen.

Wij zullen niet zeggen, wij durven dat niet doen, dat u allen Christus tot Man zult krijgen, maar wij moeten Hem in werkelijkheid aan u allen aanbieden, en het zal uw eigen schuld zijn, indien u Hem mist en zonder Hem blijft. Voordat wij daarom verder gaan, betuigen wij plechtig voor God en voor Zijn Zoon Jezus Christus, *onthoudt, dat u heden deze aanbieding wordt gedaan, en dat u in Zijn Naam is gezegd, dat de Heere Jezus gewillig is u te ondertrouwen, ja de onheiligste en goddelooste onder u, indien u gewillig zijt met Hem te trouwen.*

Hij nodigt u ernstig tot de bruiloft te komen, en als u iets kunt aanwijzen aan Zijn kant of aan uw kant, dat niet gereed is, het kan door genade nog gereed worden gemaakt; indien u wilt, u mag komen. Maar het is onmogelijk dat er iets van Zijn kant aan ontbreekt, want het verbond is "in alles wel geordineerd en bewaard." Dit zijn geen woorden van een mens, maar van de waarachtige en getrouwe Getuige, waarop u kunt rekenen en staat maken, wanneer wij gestorven zijn en er niet meer zijn.

Hij heeft Zijn ossen en Zijn gemeste beesten geslacht, en Zijn middagmaal bereid en Zijn gasten genodigd. Alle dingen zijn gereed en zoals het behoort in orde, zowel aan uw als aan Zijn kant, als u gewillig bent toe te gaan en de overeenkomst te sluiten. Hij heeft het contract opgemaakt en ons daarmee tot u gezonden, om u te smeken, dat u het ondertekent, en als u daartoe bereid zijt, vraagt Hij anders niets van u.

Nu, ik kom tot u allen met de vraag of u het wilt ondertekenen of niet? Ik stel niemand van u buiten het bereik van deze nodiging. Wij zijn, helaas, zeer vleselijk in u Zijn

mening te zeggen, doch wij wensen de genade van onze Heere niet te verduisteren, noch te beperken. Hij roept u allen tot de bruiloft. Hij heeft ons, hoewel de onwaardigste van allen, als Zijn dienstknecht uitgezonden, om heden het huwelijkscontract met u te sluiten, indien u gewillig bent. Komt dan, o komt en tekent! Het is werkelijk een overeenkomst, indien u door genade met uw hart kunt zeggen: "Wij zullen Hem nemen." Dan zeg ik u: *"Neemt Hem en hebt Hem met de zegen des Vaders."*

Onze last is niet alleen Hem u aan te bieden en u te nodigen Hem aan te nemen, maar een overeenkomst te sluiten tussen Hem en u, die lust hebt Hem aan te nemen. Wij willen, zoals de apostel spreekt in 2 Kor. 11:2: "U uithuwelijken aan één man, om u als een reine maagd aan Christus voor te stellen." (Engelse vertaling) En dit is zeer betamelijk op één der dagen van de Zoon des mensen en een van zulke tijdstippen van Zijn genade, [nl. de bediening van het Heilig Avondmaal] deze aanbieding te doen aan groot en klein, rijk en arm, geleerd en ongeleerd, begenadigd en genadeloos, geveinsden en goddelozen. Hier is bij Hem geen aanzien van personen. De volzalige God wil Zich zowel ondertrouwen aan de meest onbegnadigde en goddeloze onder u, als aan hen, die genade hebben en God vrezen. "Er is blijdschap in de hemel over een zondaar, die zich bekeert."

De prijs is zowel betaald voor de uitverkorenen, die nog geen genade hebben, als voor hen, die reeds begenadigd zijn, want allen waren eens in dezelfde staat. Beschouwt daarom de rijke en milde aanbieding van onze gezegende Heere Jezus niet met nauwe en enge harten.

Thomas Halyburton.

Het groot aanbelang der zaligheid

Hieruit kunnen wij weer iets van de natuur van het geloof verstaan: want dus zien wij,

- (a) Wie hij is, die gelooft; het is een die Christus mist, aan wie gerechtigheid ontbreekt, die veroordeeld is te sterven, en die vergiffenis moet hebben.
- (b) Wij zien wat datgene is, hetwelk het geloof beoogt, en dat de gevoelig gemaakte zondaar ontvangt: het is Christus en alles met Hem, zoals Hij hem aangeboden wordt; want gelijk hij gezegd wordt Christus aan te nemen, zo wordt hij ook gezegd vergeving van zonden te ontvangen enz. En het is een allerzekerste waarheid, dat niemand Christus en Zijn weldaden kan scheiden, die een aanneemt, neemt die alle aan.
- (c) Wij zien wat het geloof is; het is een aanneming van de aanbieding Gods, tot al het einden waartoe het wordt aangeboden. Christus met alles wat Hij verworven heeft, wordt aan zondaren aangeboden, en dat om niet; zij omhelzen de aanbieding, en nemen Hem aan.

...

C. Deze plicht van te geloven vervat niet alleen een gevoel van zonde, en kennis van Christus, hetwelk wij zo-even verhandeld hebben; maar ook, dat meer is, enige kennis op wat wijze Christus in het Evangelie wordt aangeboden. Dit is tot onze aanneming van Christus volstrekt noodzakelijk. Het was niet genoeg dat de doodslager naar de vrijstad liep, dat hij wist dat er een stad was welker poorten open stonden, en die bekwaam was om hem te behouden; maar hij moest daarenboven nog weten dat

dezelve tot dat einde geschikt was, en dat hij recht had om door deze openstaande poorten in te gaan, om dus bescherming te verwachten; en hier moeten twee dingen noodzakelijk gekend worden.

1. Dat Christus en al zijn weldaden waarlijk in het Evangelie aan arme zondaren worden aangeboden, en dat om niet. Hierom is het dat onze Catechismus Hem dus beschrijft als het voorwerp des zaligmakende geloofs, wanneer zij het geloof in Christus stelt te zijn, een zaligmakende genade, waardoor wij Hem aannemen, en op Hem rusten, zoals Hij ons in het Evangelie wordt aangeboden.
2. Gelijk wij moeten weten dat Hij aan ons wordt aangeboden, zo moeten wij ook de voorwaarden, waarop Hij wordt aangeboden, verstaan. Dat Hij om niet wordt aangeboden, verhindert niet dat zulks op voorwaarden geschiedt. Wanneer iemand aan een andere een som gelds aanbodt, indien hij het wilde aannemen, dat hij het aanbiedt op voorwaarde, en echter om niet; even alzo zijn de voorwaarden van het evangelie, op welke de Heere Jezus wordt aangeboden; allen die Hem willen aannemen en gebruik van Hem maken, zullen Hem deelachtig worden. Maar om alhier wat meer bijzonder te zijn, zo zeggen wij, dat ons deze voorwaarden beschreven worden door de Apostel, Filip. 3: 3: Want wij zijn de besnijding, wij die God in de Geest dienen, en in Christus Jezus roemen, en niet in het vlees betrouwen. Deze zijn de personen die een aandeel in Christus hebben, die tot deze voorwaarden geraken; en de kennis daarvan wordt noodzakelijk in het geloof vervat. Wij moeten weten dat wij op deze, en op geen andere voorwaarden, kunnen gezaligd worden.

...

- (a) Niemand kan geloven, tenzij hem een nieuw hart en een nieuwe geest gegeven is, omdat het geloof de vrucht des Geestes in de vernieuwden mens is, en niet de vrucht des vleses of der verdorven onvernieuwde natuur. Nu, alwaar dit nieuwe hart gevonden wordt, daar wordt ook noodzakelijk kennis Gods gevonden, want een nieuw hart is een hart om God te kennen, Jeremia 24: 7.
- (b) Niemand kan geloven, die de noodzakelijkheid van Christus niet kent; want de gezonden hebben de medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn, Matth. 9:12. Ook zullen degenen, die hun kwaal niet kennen, nooit naar iemand zoeken, die dezelve kan genezen. Wat gebruik zouden degenen, die hun eigen ellende niet kennen, van een Zaligmaker maken? en hoe kunnen zij Hem hoogschatten, wanneer zij Hem in zijn waarde niet kennen? en hoe kunnen zij aannemen, die niet weten, dat Hij aangeboden wordt, noch de voorwaarden, waarop die aanbieding geschiedt, niet kennen? Kennis is zo noodzakelijk voor het geloof, dat het onmogelijk is, dat zonder dezelve het geloof kan bestaan. Het wordt daarom door kennis uitgedrukt, Jesaja 53: 11: Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechvaardige, velen rechtvaardig maken. Dezelve is daar zo nauw mee verknocht, dat het geloof, in de bekering te werken, genoemd wordt, een overzetten uit de duisternis in Gods wonderbaar licht. Legt derhalve, o onkundige zondaren! al uw voorwendingen, dat u het geloof bezit af. Wij zeggen u allen, die zo geheel onkundig zijt, in de naam en door het gezag van onze grote Heere en Meester aan, dat u van alle voorwendingen, dat u het geloof hebt, moet afstand doen; want gij hebt daar geen reden voor, ja ook geen recht toe; en derhalve doet gij het tegen het genoegen en de wil van God. Indien nu allen, die tot die soort behoren in deze

gemeente, eens afgezonderd werden, hoe groot een menigte ongelovigen, ouden en jongen, zou dezelve niet uitmaken? en o! wat een droevig gezicht zou het niet zijn, u uitgezonderd te zien, en u allen het merkteken en opschrift van de satan te zien dragen, op het punt staande om door hem, als zijn gevangenen. aangegrepen en in de poel geworpen te worden?

Th. HALYBURTON

De zondaar verheugd in Gods heiligdom

III. Algemene Hoofddeel, hetwelk is, om in enige voorbeelden aan te tonen dat Christus de gekruisigde, of de dood van Christus de kracht en de wijsheid Gods is tot hun zaligheid.

(a) Christus' dood, in het Evangelie voorgesteld, is de kracht Gods, het krachtdadig middel, waardoor zondaren geroepen of bekeerd worden. Want wat is de grote zaak toch die zondaren overreed om zich tot God te bekeren? Zeker, het is de aanbieding van een gekruisigde Zaligmaker, Hand. 2: 42. Daar werden drie duizend zielen bekeerd! wel nu, maar wat was het dat op haar zoveel vermocht? Beschouw maar de samenhang, en u zult bevinden, dat het een prediking van de gekruisigde Christus was. Wie heeft de meeste zielen tot God bekeerd, ik geloof dat er nooit iemand zoveel bekeerd heeft als onze Apostel Paulus. Welk middel gebruikte hij daartoe, het was de prediking van het kruis, gelijk blijkt uit het verband van onze tekst.

(b) Christus de gekruisigde is de kracht Gods tot rechtvaardigmaking, dit wordt uitvoerig door onze Apostel behandeld, in de vijf eerste kapitels van zijn brief aan de Romeinen, en op andere plaatsen meer. Het is met deze zaak aldus gesteld: De strafschuldige mens wordt rekenschap gevraagd en bij wegens zijn zonden aangeklaagd bij God; wat zal hij ter verdediging inbrengen? wat zal hij, voor zichzelf antwoorden hetwelk hem krachtdadig zal vrijspreken? O, indien het oordeel eens tegen hem is uitgesproken, zo is hij geheel verloren.